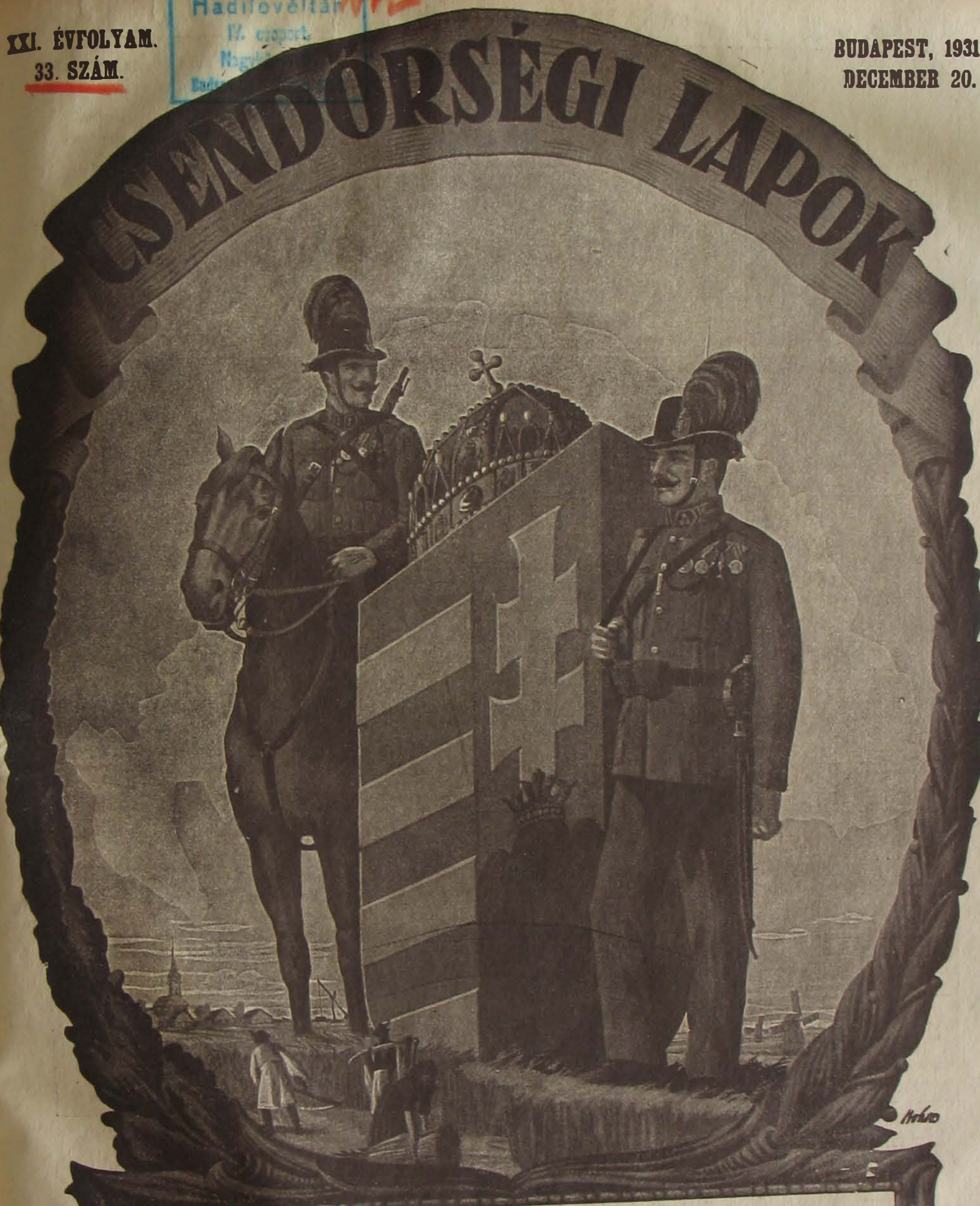


XI. ÉVFOLYAM.  
33. SZÁM.

M. kir.  
Hadifelvétár  
VII. csoport  
Nagyb.

BUDAPEST, 1931.  
DECEMBER 20.



FOSZERKESZTŐ:  
PINCZÉS ZOLTÁN ŐRNAGY

SEGÉDSZERKESZTŐ:  
MAHÁCS LAJOS SZAZADTIS

MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN ÉS 15-ÉN  
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHVATAL: BUDAPEST, L. BÓSZÖRMÉNYI-UT 21. SZ. TELEFON: 501-90.



# CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN ŐRNAGY, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: <b>BUDAPEST, I. KER., BŐSZÖRMÉNYI-ÚT 21</b>	Megjelenik minden hó 1-én és 15-én	Előfizetési ára: Egész évre 12 pengő, félévre 6 pengő	Telefon: 501-90.	Postafakarékpenztári csekk száma: 25.342
---	--	---	---------------------	--

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,  
Hiszek egy isteni örök igazságban,  
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

*Amen.*

## Karácsony.

Ünnepi harangszó terjeng a falu felett s utat nyit az emberek szívében az emlékezésnek: ma született a Megváltó. Az utcák néptelenek, mindenki otthonában várja az Ige megtestesülésének óráját. A harang melódiájával megtelnek a szívek, zsongása szer-tehinti az Észmét a lelkekbe: Békesség a földön...

Hópelyhek myriádjai szüzi leplet borítanak a tájra, mely mintha befödne a hétköznapot és ihletet adna, ami előtt a bűn is visszavonul a szent éjszakán, hogy helyet adjon a csöppnyi jónak, ami a meg-átalkodott szívek rejtekeiben még megmaradt. A hold szelíd fényt von a csillagok pajkos ragyogása elé, sugarai áttörnek a szitáló hópelyheken, betekintenek a szűkölködők házikóiba, a hatalmasok palotáiba s bekéredzkednek a lelkekbe. A szegényekébe vigasztalni, hogy erősítsék bennük az ingadozó Hitet, a hatalmasokéba inteni, hogy el ne bizakodjanak, mert minden hatalom csak a Megváltó magasságából és kegyelméből száll alá, a mai nap pedig az Ő ünnepe.

Végigson a karácsonyi holdsugár mindenütt, házak, rétek, erdők és mezők felett, hol talál még halandót, aki erősítést, ígéretet, biztatást vár...

A végtelen pusztaság rögös ösvényén, fehérülő határok mentén két árnyalattal találkozik a hómezőben. A falu felé haladnak nyugodt, biztos lépéseik. Kemény arcukat pirosra festi a csípős éjjeli szél, kalapjukon kakastoll lobog. Csillogó szuronyukat nesztelenül csókolja végig a holdsugár. A mérföldeket faló távolságban jobbról is, balról is fénypontocskák ezrei villannak bele az éjszakába, mint a magyar falvak és városok feltörő reménykedései. Még messzebről hegyek sötétlő tömege látszik s eltakarja a szem elől a völgyet, folyót, hegyet, mindent, amit ma csak gondolatban vallhat magáénak a magyar.

Krisztus születésének éjszakáján, amikor az ott-hon enyhe melegében a legridegebb szív is felenged s átadja a lelket az érzelemnek, a portyázó csendőr lelkét is hatalmába keríti a Haza, az Otthon s a Szeretet érzete. Kielégül a tudatban, hogy a Szentéjszákát is hivatásának áldozza s fáradhatatlanul rózza a karácsonyi mezőt is, hogy mások nyugalomban hódolhassanak az Úrnak és járathassanak a Megváltó bölcsője elé.

Éles tekintetét a felcsillanó fénykévéken túl, a sötétlő hegyek semmiségébe veszi, amerre lelkét a

vágy ragadja. Lelkében megrezdül sok régi húr a karácsony nyomán. Elsuhan előtte a gyermekkor, midőn túl a hegyeken, a Kárpátok büszke fenyőkoszorújából vitte haza a karácsonyfát a Jézuska születésének örömeire. Elsuhan a világégés, amikor az orosz mezők végtelenségét, a Kárpátok határláncát, az olasz föld napsütötte szikláit és rónáit mind-mind magyar vér öntözte... Most pedig... szülőtől, hazától elszakítva, megmaradt életét íme, megint csak a Hazának szenteli. Ha eljön a számadás órája, nyugodtan adhat számot: küzdött mindvégig Híven. Becsülettel, Vitézül!

Könnycsepp lopakodik az egyik csendőr pillájára. A másik azt hiszi, hogy talán a Szentéj hangulata hívta arcára a benső küzdelem harmatát talán csak az éjjeli szél fakasztotta a csillogó könnycseppet. Csak amikor a bajtársa mesélni kezd, hogy a sötétlő hegyeken túl, zúgó fenyvesek aljában, jéggé nemult kis patakok mentén, körülöttünk mindenütt rabmagyarok várnak mireánk; hogy a fehér határoköveken túl még messze-messze sincs vége Magyarországnak, mégis tilos ott magyarnak lenni, mégis csak titkon szólhat magyarul a karácsonyi ének és élhet a magyar Ige: megérti a könnycseppet.

És mennek... mennek a régi úton tovább előre, mert nekik nem szabad elfáradniok. Mennek, hogy reménységei legyenek a reménykedőknek, tettekre-sz-tetői a csodáráváróknak, ébrentartói az Akarásnak és vigyázói magyar és magyar békességének. Szigetecske az óceánon, zöld ágacska az örök jég dermedt ki-etlenségében ma a Szeretet ünnepe a Gyűlölet szenny-áradatában, mégis győzni fog, mert úgy rendeltetett, hogy szent legyen a fegyver, ha gyengét védelmez s áldott az Ember, aki az Igazság utait járja.

A szentéji holdsugár pedig elszáll a csendőrök acélszuronyáról. És amerre csak száll, szerte Csonka-ország felett, imbolygó tollas árnyakkal találkozik mindenütt a csendes éjszakában. Fegyverük félelme-tes, mégis nyugalom kél lépteik nyomán, mert amerre járnak: árvák, üldözöttek, elhagyottak oltalmát viszik magukkal s benne Karácsony öröktiszta lelkét: Békességet a jóakarató embereknek...

Száll... száll a holdsugár tovább. Országok, határok felett s a zágoni havasoktól a trencsényi bérec-kig, a Kárpátoktól a morajló Adriáig belopakodik minden magyar hajlékba. Elmondja újra meg újra: Ne féljete! Álmat lop a szívükbe a magyar pusztaságról s az árnyakról, magyar Sors, magyar Igazság éber őrzőiről, akikkel találkozott. És hirdeti, hogy Ígéret közölök mindenik: Hit, hogy eljön a magyar megváltás és Akarat, hogy eljöjjön!



## A robbanóanyagokról.

Írta: TOLDY ÁRPÁD százados.

(Befejező közlemény.)

Az ammon-salétrom maga és különböző vegyületei is igen erős robbanóanyagok és többnyire a bányászatban használatnak, mint biztonsági robbanóanyagok. Ilyenek a titanit, bellit, ammonit stb. A titanit ütéssel, nyomással és lövéssel szemben érzéketlen s csak robbanógyutaccsal vagy villamosgyújtással lehet felrobbantani, tűzben nyugodtan elég.

Az alumíniumtartalmú robbantószerke a robbanóanyagok használata terén új korszakot teremtettek. A régebbi ammon-salétromos ammonál nevét adták ezeknek is. (A régiben alumínium nem volt.) Az alumínium-fém szürkésfényű, finom poralakban hozzáadva az ammon-salétromhoz és szénhez, a robbanásnál képződő gázok kiterjedését és feszítőerejét óriási mértékben fokozza, úgy, hogy robbanó- és átütőerejével minden eddig ismert anyagot felülmúl.

Tüzérségi lövedékek: gránátok és páncélos lövedékek töltésére használják. Rettenetes hatását az alábbi próba kellően megvilágítja. Három egyforma gránátot töltöttek meg egyenlő arányban: dinamonnal, ekrazittal és ammonállal. A robbantás után a dinamongránát 190, az ekrazit 420, az ammonálg ránát pedig 710 repeszdarabot szolgáltatott; a két utóbbi töltet még a gránát tömör acélcsúcsát is teljesen szétmorzsolta. Az új ammonál igen tartós

készítmény, nehezen gyújtható meg és hideg iránt is érzéketlen. Gázai nem mérgesek. Nagyszerűen beváltak az ammonállal töltött fúró- (átütő) gránátok: 20 mm acéllemez átütése után is csak az időzítésre, tehát nem a rázkódtatástól robbannak.

A *nitroglicerín* (dinamit). Nobel-féle robbanóolajnak is nevezik. 1847-ben Sobrero olasz vegyész állította elő először. Előállítására igen veszedelmes s ez mindenkit visszariasztott a gyártásától. 1863-ban Nobel Alfréd (a Nobel-díj alapítója) svéd mérnök, a dinamit feltalálója vállalkozott erre először, de az ő első gyára is a levegőbe repült.

A nitroglicerín színtelen, édesízű, olajszerű folyadék, kezelése igen nagy elővigyázatosságot igényel. Folyékony állapotban már sehol sem használják. Kovafölddel felszívva dinamitnak nevezte el Nobel. Ez már érzéketlenebb a nitroglicerinnél. Még jobb megoldás lett a zselatinnal való keverés: a robbanó zselatin vagy zselatindinamit.

Előállítására azért veszedelmes, mert amint a salétrom- és kénsavkeverékbe a glicerint belecsöpögtetik, a keverék felmelegszik és ha nem hűtik le idejében, már 30<sup>o</sup>-nál felrobban.

Forgalomba ma már csak dinamit alakjában kerül. Érdekes, hogy kis mennyiségben alkoholban oldva, ideges fejfájás ellen orvosságul is használták.

A dinamitnak különféle változatai igen elterjedt anyagok a műszaki robbantás terén. Különösen alkalmas cölöpök, tuskók, kőzetek, falak robbantá-



## A kötelesség katonája.

Kinek a lépte döng a rónán,  
A végtelen magyar mezőn,  
Útját fáradhatatlan rónán,  
Fagyon, havon, sáron, esőn?  
Ki az, ki nem ösmer nyugalmat,  
Míg rossz úton járót riaszt?  
Igaz ember nyugodtan alhat:  
Kint a magyar csendőr virraszt!

Kinek a lova száll a pusztán,  
Napokon, éjszakákon át,  
Mocsaras lápon, homokbuckán,  
Kergetve a bűnös nyomát?  
Félelmetes fegyvert ki renget  
Az erdők útvesztőiben?  
Fáradt ember bizton pihenhet:  
A magyar csendőr nem pihen!

Kinek a szeme ég lobogva,  
Rettenve az éj rémeit?  
Kinek a szíve ver dobogva,  
Védve szerette véreit?  
Ki lánykarú kényelmet megvet,  
Mert küzdés edzi erejét?  
Jámbor ember békésen fekhét:  
A csendőr állja őrhelyét!

Kinek kardja villog vigyázva,  
A csonka, bús határokon,  
Melyeken túl gyötrődve, gyászba  
Borultan él barát, rokon?  
Kinek a karja vár feszülten,  
Ha majd bosszúnk szélvészre száll?  
Rablónép riadhat bőszerűlten:  
A magyar csendőr készen áll!

Magyar igazság bátor öre,  
Magyar csendőr, add a kezed!  
Igazabb, boldogabb jövőre  
A te biztos lépted vezet.  
Kit nem rettent halál homálya,  
Mert holtig híven öröködél,  
Kötelességnek katonája:  
Becsületed örökkön él!

Jászay-Horvát Elemér.



sára. A kereskedelembe mint parafinpapírba csomagolt töltények kerülnek. A robbantáshoz gyutacsra és gyújtózsínorra van szükség. Szénbányában nem használható, mert igen könnyen meggyújtja a bányaléget. Gyakorlati alkalmazását leggyakrabban kőbányákban figyelhetjük meg.

Hadseregünkben teljesen kiszorította az ekrazit.

A *lőgyapot* (füstnélküli lőpor). 1833-ban Braconnot francia vegyész találta fel. Rájött arra, hogy a kénsavas salétromsavval áztatott faanyag (celluloze) külső elváltozás nélkül robbanóanyaggá alakul át.

Sok próbálgatás és számtalan öngyulladás által okozott szerencsétlenség után 1865-ben a volt monarchiában császári rendelettel betiltották a gyártását. E nehézségek dacára a lőgyapot előállítása oly tökéletességre jutott, hogy a múlt század végefélé már valamennyi modern hadseregben kiszorította a fekete lőport és lehetővé tette kiskaliberű messzehordó fegyverek készítését és használatát. A világháborúban legfőbb szerep ennek jutott és elképzelhetetlen tömeg az a mennyiség, amit a harcoló felek felhasználtak.

A közönséges hófehér gyapotot (vattát) kén- és salétromsavkeverékbe mártják (nitrálják), azután teljesen megtisztítva a savmaradékoktól, mossák és kifőzik. Ezután szárítják és hatalmas nyomású hidraulikus (víznyomású) sajtókkal keményre préselik. Olyan lesz, mint a fa: vágható és fűrészselhető.

A sokféle felhasználás szerint különböző alak-

ban sajtolják és aprítják a lőgyapotot: tömör henger-, cső- (olyan, mint a makaróni) és hasábformára. Torpedók töltésére 24—100 kg-os darabokat is használnak. A tiszta lőgyapot 200<sup>o</sup>-nál gyullad meg és olyan gyorsan ég, hogy tenyerünkben meggyújtva, azt meg nem égeti.

A lőgyapotból állítják elő a füstnélküli lőport, melyet nálunk először az 1888—90-es mintájú Mannlicher-puskához rendszeresítettek 1890-ben.

A feldolgot lőgyapotot zselatinnal kezelik és szárítás után lemezekre aprítják, azután pedig finom grafitporral begrafitozzák. Ezáltal csökkentik lobbanékonyságát, innen ered a különben viaszsárgaszínű lemezecskéknek feketés, fényes szürke színe.

Általában két kategóriában készül: mint kézi-fegyver- és mint lövegpor. A fegyverporokat különböző alakúra készítik; szemcse-, korong-, pálcika-, henger-, szalag-, lemez- stb. alakú lőport ismerünk. Nálunk a korongalakú lőpor használatos, de a háború óta kocka- és lemezalakban is készítik kézi-fegyvereink számára.

*Trinitrotoluol.* Alapanyagát a toluol kőszénkátrányból nyerik. Amint glicerinnél kén- és salétromsav hatására nitroglicerint nyerünk, úgy kapunk a toluolból trinitrotoluolt is. Előnyös tulajdonságai folytán mind gyakrabban használják úgy a műszaki, mint a hadirobbantások terén. Legújabb kézigránátjaink töltete is ez. Annyira érzéketlen a fizikai behatásokkal szemben, hogy átlövedözve sem robban fel és csak robbantógyutaccsal gyújtható meg.

## Orbán vitéz.

Írta: ENGELMANN ANDOR g. hadnagy.

A Bezsanszka Kara lapálya felől megdördültek az üstdobok.

A tompa püffögésbe száz trombita hangja csapott bele rikoltva és János pap balkézbe véve szabályját, jobb-jával magasra emelte a vashól vert keresztet:

Jézus!...

Tengernyi zászló libbent meg a szélben és az izzadt üstökű paraszt keresztetek megrázták kezükben a boronafogból kovácsolt fustélyt:

Jézus!... Jézus!...

És a falakon, Szilágyi koromtól lepett arcú pattantyúsai, a Száva partján az ölnyi evezőket forgató bánági sajkások, Kanizsai Lászlónak talpig vasba öltözött lovasai, rongyos bocskorú zsellérek, mesterlegények, nemesek, jobbágyok és minden rendű-rangú fiai Magyarországnak, kik Hunyadi gubernátor hívására szálltak a két folyó partján táborba, — háromszor kiáltottak, de olyan szörnyű hangon, hogy a Duna túloldalán megrezdültek Zimony harangjai:

Jézus!... Jézus!... Jééézus!

Mert kétszáz faragottorrú hajóval, háromszáz szakállas ágyúval, másfél-százegernyi jeles hadinéppel állt velük szemben akkoron, a napnál is fényesebb arcú szultán: II. Mohamed.

Hej, ha Isten itt nem tesz csodát, mire leszáll a nap, Nándorfejérvár bástyáiról eltűnik a kereszt és a falakról turbános muezin éneklí a Próféta igéit:

Allah hatalmas...

A Bezsanszka síkján álló seregben, ott is Rozgonyi Rajnald zászlója alól — szélről a harmadik sorban — Orbán Balázs a sisakja alá gyűrte barna haját és felnézett az égre, hol két apró kis felhő ballagott csöndesen nyugat felé... egyre nyugat felé...

Nagy veszedelem lesz még máma...

A dobok dühösen verték a riadót és Orbán Balázs az állára húzta sisakja sziját.

Felsóhajtott:

Istennek nevében...

És akkor megindultak.

Ki volt Orbán Balázs?... Ki ismeri ezt az embert? Senki.

Nevét nem énekelték meg krónikások és arcát nem pingálták vászonra képirók. Ámbár lehet, hogy ő is ott van valami régi-régi kódex sárgult pergamentjén. Talán az ő arcát viseli az a szögletes mozdulatú katona, akit nemrégiben fedeztem fel egy savanyúszagú poros könyvben, egy névtelen piktor csatajelenetében. Egy homályos, álmos délutánon találkoztam vele egy közkönyvtár avult fóliánsában és elnéztem sokáig ezt az arcot. Nem volt rajta semmi különös, de én mégis döbbenetet éreztem. Ki ez?... Egyszerű harcos, kard van a kezében és kereszt a mellére tűzve. Valami furcsa mosoly ül az ajka szegletén, mintha mondaná:

— Nem ismersz?... Én vagyok az ismeretlen lovas, kinek tetteit nem fonták rímekbe kóborló hegedősök. Én csak születtem és meghaltam. A vérbeborult magyar ég alatt születtem és Muhi pusztáján gázoltak le a tatár lovak... vagy talán Várnánál, talán Rigómezőnél terített a földre egy lófarkas kopja. Hogy ki voltam? Nevem



Az ekrazit. Az ekrazit úgy, mint a más hadseregekben használt melinit, liddit, silotwor stb. az úgynevezett pikrinsavból készül; valamennyit gyűjtőnévvel pikrátoknak nevezzük.

Volt hadseregünkben a vezetőség már 1887-ben elfogadta az ekrazitot. Műszaki robbantásokhoz kizárólag ezt használták a legújabb időkig s a tüzerésnél is sokoldalú felhasználást nyer.

Fénylő, világossárga, szagtalan és kesernyészíű anyag. Az emberi szervezetre meglehetősen mérgező hatású, különösen a légzőszerveket támadja meg. Igen jó tulajdonsága, hogy csak robbanógyutaccsal lehet felrobbantani, nyomással, ütéssel vagy dörzsöléssel szemben csaknem teljesen érzéketlen s puska-találatok sem robbantják fel.

Erősen ónozott bádogszelencékben adagolták a hadseregnél másfél, egy s fél kg-onként. Ezenkívül kisebb robbantásokhoz 10 dk-os töltényt használtak. Robbanóereje igen erős: 10 dekás töltény darabokra roncsol egy 1 méteres gránitsziklát és elszakítja egy 30 cm-es fa derekát; félkilogramm eltör egy rendes vasúti sint és szetrombolja a normális kőfalat. Hatása különösen meglepően erős a vas- és acélberendezésekkel szemben. (Ezt használta Matuska Szilveszter a bia-torbágyi vasúti merénylőnél.)

A cseppfolyós levegő. 1895-ben sikerült Linde müncheni tanárnak a légköri levegőt egyszerű és olcsó eljárással cseppfolyósítani. A legtöbb robbanóanyag felrobbantásával igen nagymennyiségű nitrogén és oxigén keletkezik és jut a levegőbe, amely-

nek — mint tudjuk — szintén e két elem az alkotója. Linde arra gondolt tehát, hogy ezt a gázelegyet (levegőt) is valami úton-módon robbanóanyaggá lehet változtatni.

A levegő cseppfolyósítása úgy történik, hogy azt magas légköri nyomásnak teszik ki és azután a nyomást megszüntetik. Az ismét kiterjedő levegő a párolgás folytán lehül, de ekkor ismét összenyomják és addig folytatják ezt az eljárást, míg a levegő — 140 C<sup>o</sup>-ra lehülve, 39 légköri nyomás alatt cseppfolyóssá válik. A cseppfolyós levegő világoskék színű, átlátszó, gyorsan párolgó folyadék. Szabadon elpárologtatott levegő 220 C<sup>o</sup> hideget idéz elő.

Számtalan kísérlettel igyekeztek már a cseppfolyós levegőt, mint robbanóanyagot alkalmassá tenni és állandósítani, mert az előállítása teljesen veszélytelen és valamennyi robbanóanyag közül a legolcsóbb. A bányászatban és kőzetek, alagutak robbantásánál már gyakran nyert alkalmazást.

A cseppfolyós levegőt felitatják olyan anyaggal, amely azt mohón szívja be pórusaiba és azután oly töltényekbe kerül, amelyek megakadályozzák, hogy a cseppfolyós levegő gázai hamar elszálljanak. A cseppfolyós levegő felhasználásának még nagy jövője lehet, különösen olcsósága miatt és mert a nyersanyag mindenütt rendelkezésre áll.

Ezzel nagyjában ismertettem a robbanóanyagokat s csak megemlítem még, hogy felrobbantásukhoz robbanógyutacsokat használnak. Legelterjedtebb a durranóhiganyal töltött gyutacs. Ez ütésre, hevítésre vagy villamosszikkra hatására felrobban

nincs. Egy hang vagyok csak egy nagy kiáltásban, égő fa végtelen erdők tüzeiben... egy szegény vitéz a hadrakelt seregből... szélről a harmadik sorban... Elfelejtett név. Egy maréknyi por. Senki.

Orbán Balázs.

Delelőn állott a nap, mikor összecsaptak és füstfelhő lengett Nándorfejérvár tornyain. János pap elől a kereszttel:

— Csak a sűrűjébe, fiaim...

Orbán Balázs nagy ordítást hallott hirtelen maga körül, árnyékszerű alakok suhantak el mellette és tömegtelen ember gázolta egymást tolongva... Lová felágaskodott... egy aranybojtos lándzsa nyult feléje... Orbán Balázs félreütötte a lándzsát és nagyot rikkantva jobbra vágott a kardjával... Egy nagyszakállú ruméliai elnyaklott fejével zuhant a földre. Sárga turbánja kibomolva terült szét körülötte... Hosszú kopjákra tűzött lófarkak imbolyogtak mindenfelé...

A sáncárok mellett pirosbugyogós afrikaiak nyilaztak. Az élükön egy beretváltfejű szerecsen katona térdelt és handsárját foga közé szorítva, széles lendülettel húzta hátra a húrt... Az íj megpendült, de egyazon minutumban Orbán Balázs is lehajolt nyergéből és úgy csapta vakszemen a fekete íjászt, hogy annak csak kifordult szájából a görbe kés és nyikkanás nélkül bukott arcára... A másik pillanatban középen törték be a keresztetek a szerecsen nyilasok vonalát... A lófarkos kopják mintha távolodtak volna... Rémületes hang dörgött valahol:

— Fut már a pogány, véreim! Csak most a tetejükbe!

Orbán Balázs szorítani akart egyet lovának oldalán, de valami bágyasztó erőtlenséget érzett a térdében...

Forogni kezdett vele az egész gyürköző sokaság... Kavargó szédülés állt a fejébe és egyszerre oldalvást csúszott a nyeregben:

— Hüjnye!... a ponciusát...

A lápa után kapott, de csak egy zökkenés... sisakja nagyot koppant a repedezett agyagon.

A földön feküdt már Orbán Balázs és melléből — éppen ott, ahova a vérvörös posztóból vágott kereszt volt feltűzve — egy nyilvessző vasas vége meredt ki.

Csörömpölve zúgtak el fölötte Rozgonyi lovasai...

Két kis felhő ballagott az égen nyugat felé... egyre csak nyugat felé...

\*

Páris réztetős tornyai nevetve csillogtak Szent Jakab havának napsugaraiban és a Boldogasszony Klastroma előtt a gesztenyefák fényes levelei között tenyérszerű kis aranyfoltok bujkáltak...

Viktorián, a szerzetes, kitárta az ólomkeretes ablak szárnyait és felnézett az égre, hol a nagy kékségben két apró felhő ballagott, de szinte mozdulatlan lassúsággal, mintha messzi-messzi földekről jött vándorok lennének, fáradtak és szomorúak.

Jámbor ember volt Viktorián és gondolkozó lélek, mint a bretagneiak általában. Összefonta csuhája fölött karjait és megingatta kerek koponyáját:

— Szép, szép a francia nyár. Nincs szebb város az ezertornyú Párisnál, nincs zöldebb fű sehol, mint Provence mezein, nincs lángolóbb nap a mi napunknál... Szép a francia föld...

A csúcsos háztetők fürödtek a fényben. Viktorián nézett felettük;



és nagy lobbanó-hővel meggyújtja a robbantótöltetet.

A műszaki robbantásokhoz gyújtózsínórt is használunk, amelynek hosszával szabályozzuk azt az időt, amelyet a zsinór meggyújtása és a robbanás között elérni akarunk.

Aknáknál rendszeren rúgósberendezésű elsütőkészüléket vagy villamosgyújtást szoktunk alkalmazni, míg az ú. n. pokolgépeknél többnyire óramű határozza meg a robbanás idejét, az ébresztőórákkal azonos elv alapján vagy pedig a merénylet elkövetésére szánt pokolgép úgy van csomagolva, hogy a csomagolózsineg eltávolításával vagy a láda felbontásával azonnal szabaddá válik maga az elsütőkészülék is és nyomban felrobban a csomagban lévő robbantótöltet.

A robbantószerkek az iparban óriási energiatermelésük révén igen hasznos munkát végeznek, azonban tökéletesedésüket mégsem ennek a célnak, hanem annak a tulajdonságuknak köszönik, hogy felhasználásukkal rettenetes pusztítóerőt adtak az ember kezébe, amellyel egymás millióit képes megölni és összerombolni mindent, amit alkotott.

Az ember élete ellen elkövetett bűncselekmények nagy százaléknál jut szerep a robbanóanyagoknak, legyen az lelövés, bomba- vagy pokolgépmérenylet. Számtalan áldozatot követeltek már a gondatlanság által okozott robbanások is.

Tekintettel a robbantóanyagoknak az ember életére való igen veszedelmes voltára, törvényes rendelkezések pontosan szabályozzák azok gyártását, szállítását, forgalombahozatalát és használatát.

Felhők. Milyen magasan vannak, talán a gondolat sem ér fel odáig... Honnan jönnek? Kelet felől, talán Bizánc bástyái felett kerekedtek, ahol már félhold ragyog a keresztény tempomokon és Konstantinus császár levágott reje régen eiszaradt már a kormos falon... A Duna felől jönnek, ahol most apró népek vívják utolsó harcaikat... Végzetes kis népek...

A barát maga elé borongott:

— Minden nemzet lerakja létének alapjait. Távoli, rejtelmes világokból hozza magával nyelvét, hitét, tudását és örökké élőknek szeretné látni a fundamentumait... Miért van az, hogy az egyik nemzet magasra rakhatja tudása tornyait, míg a másiknak már az is öröm, ha bástyáin betömheti a tátongó réseket...

Viktórián végigsímitott homlokán:

— Tegnap este olvastam Callixtus pápa levelét a kereszties hadjáratról és a pogány veszedelemről. Tegnap este olvastam és szörnyű álmot álmodtam az éjjel... Harangok zúgtak és ágyúk dörögtek mindenfelé... Megállt a munka a gazdag frank mezőkön és vérben csillogtak a fűszálak... Fehér lófarkak lengtek Montmorency porladt kövei felett és szerecsen katonák mászták Páris falait... Öfelsége, VII. Károly páncélban védte a kapukat és a sáncok mélyén fehér homlokkal feküdtek Frankhon fiai: urak és parasztok, humanista tudósok, hírneves poéták, cifra udvaroncok, fényes lovagok... mind halottak... A Szajna pedig csendesen görgette lefelé a levágott vitézek ezreinek testét... Szörnyű álmot láttam az éjjel.

## Katonák.

Írta: NÁRAI NÁRAY ANTAL vkszt. őrnagy.

Arról az időről írok, amelyhez az ifjúkor bársonyos emlékezései fűznek. A háborúról, amelynek komor és méltóságos színei közül előcsillan a sok kedves, színes emlék. Benyomások, illúziók tarka összevisszaságban.

Egy honvédezred életéből nyujtok olvasóimnak élményeket, rajzolok meg katonalakokat, Olyanoknak, amilyeneknek én láttam őket. Magyar katonáknak és embereknek. Vívódó, küszködő, síró, kacagó, vágyódó és a szenvedéseket az ősi lélek büszkeségével hordozó magyar férfiaknak.

Azt akarom, hogy akik a háború szenvedéseit csak könyvekből ismerik, ismerjék meg azt is, hogy szép, nagyon szép dolog a katonaelet.

I.

Višegrad.

1914 augusztus 20.

Ha a katona szomjas és nincs a környéken víz. az baj! De nagyobb a hiba akkor, ha szomjúságát még a déli napsütéstől fehérlő sziklák között kanyargó utak lebegő, kínzó pora tetézi.

Szép ezredünk egyik zászlóalja, élén vitéz parancsnokával, D... alezredessel, úgy menetel, mint az utolsó óráját élő, vergődő, vánszorgó kígyó, naplementekor. Pedig még jócskán kell mennünk, hogy célhoz érjünk.

Gyönyörű, szálas legényeink verejtékesen görnyednek a motyó súlya alatt; már alig vánszorognak. Tisztársaim korholva biztatják a fiúkat: — Kitartás! nyomban forráshoz érünk! — Minden szembejövő bosnyák pa-

Viktórián a feihőkre nézett, de azok már messzemeszse szálltak... Dal csengett messziről és távoli kopácsolás hangzott a tikkadt délután rezdületlen levegőjében. A tér szemközti oldalán Chanuin mester kőfaragói vésték Szent Lajos király alakját a templom déli oldalába...

A szerzetes a kőfaragókat figyelte:

— Mindenki meghozza áldozatát a szent keresztért! Mi, franciák, szobrokat vésünk, Istennek tetsző misztériumokat írunk, vagy dómokat emelünk... Mi vagyunk a kereszt kultúrájának építői. A latin faj teremtette meg a kereszténységet és a latin lélekben talál igazi otthonára a hit. Kovász vagyunk mi az Úr kenyérében, mert a tudást, a művészetet és műveltséget mi adtuk a barbárok földjén született Igéknek... A Duna partján lakó népek Krisztus bástyáit védik a pogány ellen. Igen... A Duna titokzatos népe azért hal meg, hogy Chanuin mester nyugodtan faraghasssa szobrait; azért hal meg, hogy Nyugat kertjében békében virágozzanak a Magvető gyümölcsfái... A legtöbbet adja, amit csak adhat: az életet. Az élet a legnagyobb érték, de a keresztényi világ, a művelt Európa és Franciaország nem fogja elfelejteni soha, hogy a Duna tragikus nemzete öntestével védte meg Róma kapuját, Strassburg tornyait és Páris kincseit...

A végtelen égbolton eltűntek a kis felhők... Viktorián becsukta az ablakot és mivel jámbor ember volt, mint a bretagneiak általában, csak ennyit mondott még, de kevés göggel a hangjában:



raszttól megkérdezzük, hogy messze van-e a víz? A jó karszallagos „csujes”-ok pedig váltig mondogatják: — „Nije daleko!” — azaz — „Nem messzire!” — De hát azoknak semmi sincs messze! Csak közel és közelebb!

Századparancsnokunknak „Hangász” nevű pejlova, amely ezredösszpontosítások alkalmából már a bácskai homoktengerrel is megbarátkozott és a „dísztüzet, meg a zenét jól állta”, ezek között a hegyek között fiatalkori emlékeiben megfürödve, vonakodik hatalmastermetű gazdáját felhordani a meredek ösvényeken.

A század maratóni futója fáradtan bandukol a derék Hangász mögött. A század alantas tisztjei a század végén menetelnek már, hogy a lemaradozó, félig alélt emberekbe lelket verjenek. Így a küldönc műveleteit, az ellenőrző Argus-szemek elől, a jótékony por takarja el. Az élen menetelő önkéntesünk pedig maga is legszívesebben példáját követné.

De mit is csinál a fiú? Bele-bele csimpaszkodik a Hangász farkába, huzatja magát vele. És a küldönc cél tudatos ember. Akkor kapaszkodik, amikor az út a legnehezebb, a meredélyeken.

Jó Flóris bátyánk azonban épp akkor néz hátra a gondozására bízott báránykáira, mikor legjobb a kilátás, tehát mikor ő már a meredekre feljutott. Derék emberünket tettenéri. Szitkozódik, kikötéssel fenyegeti a legényt.

Megint kapaszkodó! A Hangász azonban egy lépést sem tesz előre. Megmakacsolja magát. Sarkantyú! Vessző! Kivont karddal egy-két jól odaillesztett laposvágás! Nem segít semmi! A század már táltosunk farához ér.

Flóris bá'nak mentő ötlete támad: „Kapaszkodj!” mormogja megvető tekintettel a bűnös felé s a szolgálat-

— Ó, Franciaország nem felejt!...

Az ablak csiszolatlan üvegszemein homályos csillogással bukfenceztek a napsugarak és halkan, de igen halkan szűrődött be kívülről Chautin legényeinek kopácsolása:

Kop-kip... kip-kip-kop...

Viktorian megfaragott egy lúdtollat; megkavarta a bovizalevet a kalamárisban és szétteregette maga előtt a másolásra váró tekercseket.

Megvakarta az állát:

— Ennyi munka!... Huszonkilenc ívnyi másolás! Még hátra van a Gens d'armé felállításáról szóló királyi parancs, meg a némethoni Gutenberg betűivel nyomott bibliák terjesztését elrendelő levél leírása... Tizenhat templomot is épít a király... Erről pediglen bíbor- és aranybetűkkel ékes dokumenteket kell pingálnom... Én vagyok Franciaország tolla!

Lefeszített egy pergamenlapot és póklábú vonalakkal kezdett előrajzolni egy díszes iniciálét...

A padló kőkockáin mindig jobban és jobban kezdtek sárgállani a vastag üvegeken bebukó bolondos kis napfoltok...

Alkonyodott.

\*

Alkonyodott és Orbán Balázs, Rozgonyi Rajnáld zászlaja alól való egyszerű vitéz felnyitotta verejtékes szemhéjait.

Csend.

Csend volt mindenfelé, csak a Duna habjai locsantak néha nagyokat, talán megáradva a vértől, mely a szétrugott sáncok mögül folyt le még szüntelen... Hej,

kész mozdulatot siker koronázza. A ló megindul és szépen elmászik a kaptatón. A kikötés elmarad. A legény a szolgálat érdekében csimpaszkodik. A derék Hangász pedig megértve a magas iskolának ezt a csalafinta fortélyát, becsületesen mászik fel a kaptatókon.

Megérkeztünk! Este hat óra. Víz nincs, a kutak elapadtak. Elöttünk lévő ezredek és vonatrészek is igen szomjasak lehettek.

A bakát azonban a szükségben nem hagyja el szimatja. Jégvermet fedeznek fel. Békében itt állomásozó derék csendőrös gondoskodhatott arról, hogy hűtőeszköze legyen, ha jön a forró nyár.

Egy-két perc alatt felhányják a vermet. A jeget összetörik. Kulacsokba töltik. Megolvad. Különös ízű, de hideg és hűsít. Nekem is odához az egyik legény egy kulaccsal. Szürke lé folyik belőle. A kulacsokban csörögnek a meg nem olvadt jégdarabok.

A század táborba száll. Tíz perc leforgása alatt elkészülnek a sátrak. Fáradtan leheveredünk.

Bent a sátorban tarthatatlan a meleg. A nap folyamán földbefurakodott forróság megbújik a sátor derék-alját képező fehér kőben. Fél a hűvös bosnyák éjszakától. Az égen feljönnek a reszkető fényű csillagok, felgyúlnak a tábortüzek. Imbolygó árnyak táncolnak körötte.

Az ezredparancsnokság közelünkben, egy vityillóban veri fel sátorfáját. Készülnek a parancsok, holnap megkezdődik a tánc. A Drina melletti Višegradhoz kell mennünk. Ezredparancsnokunk rendelkezik. A Gyulus pedig, az ezred kisebbik segédtisztje, lázasan írja az intézkedést a felderítésre.

Alattunk kanyarog ezüstösen csillogva a Drina. Feljön a nap. Višegradra érünk. Már látszik is a terméskőből épített erős Drina-híd.

te vén folyó, de sok jó magyar vért vittél már el innen, rád mezőkön át messzi tengerekbe!... És de sok magyar könnyet!

A harc már valahol a lángban égő láthatár felé tombolt és lélekszakadva futott a napnál fényesebb arcú szultán egyenest Bolgárországnak, mivel az átkozott gyaur magyarok mind egy szálig elszedték a Bizánc-döntő szakállas ágyúkat, a faragottorrú hajókat és példátlan rikoitozások közepette egy lábíg levagdaltak minden igazhívót, akit körmük közé kaptak... Egy keresztény dervis rohant az élükön, vasból vert keresztel kezében:

— Szablyát a kontyosok hátába!... Hogy el ne felejtsek Nándorfejérvárt!...

\*

A Bezsanszka síkján, a nagy folyó partján, sáncok fenekén és a füstös falakon ezer meg ezer szép magyar legény feküdt... Ki nyílvesszővel, ki handzsárral, ki meg kopjával tépett mellében...

Csend volt.

Orbán Balázs, egyszerű vitéz, leengedte a földre két fáradt karját és távolodó pillantással nézett az északi bástya kiugró fokára.

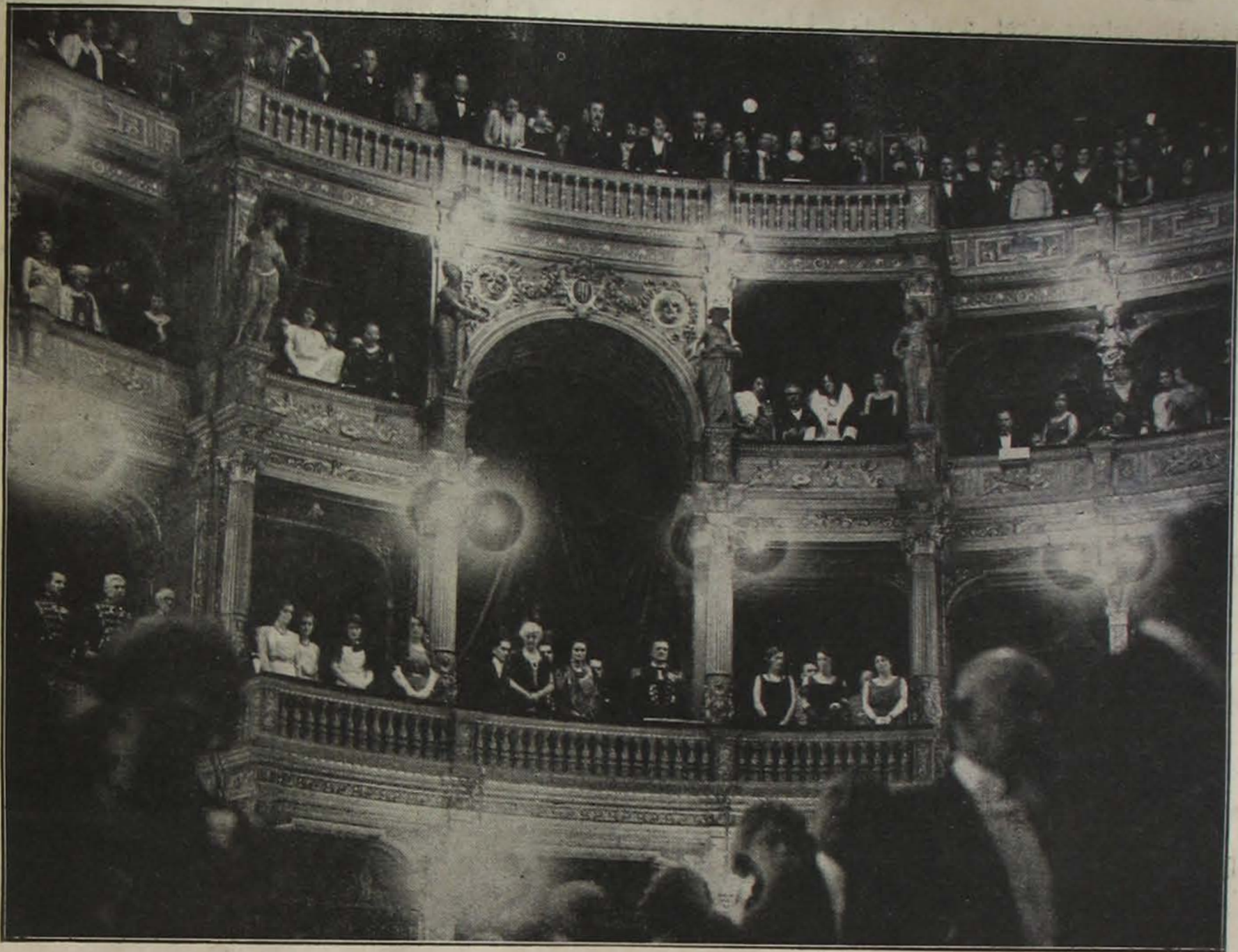
Félhold vagy Feszület?

Orbán Balázs még látta, utoljára látta, hogy az északi bástya égbenyúló peremén ott villog a hanyatló napban Krisztus keresztje.

Nem kiáltott ekkor, de nem is sóhajtott. Szava sem hallatszott, csak mosolygott, mosolygott...

És meghalt.





Kormányzó úr Ő Főméltósága nevenapján, december 6-án, díszelőadás volt az Operaházban. Ő Főméltósága és családja az udvari páholyban a Himnusz alatt.

Megszólalnak túlnan az ágyúk. Éles, sivító, tolakodó hangú szerb srapnellek robbannak a híd környékén. A töltelékgolyók százai cserrenve koppannak a kemény terméskövön. De megvan a század! Derék kapitányunk most mászik fel a híd túlsó oldalán levő dombra. Jelentkezem. Örül, hogy megvagyunk. Nem késtünk meg.

Holnap csata lesz! Tüzérségünk a višegrádi úton előrehajt. Dübörögve vonulnak el mellettünk az ütegek. Mindenki kíváncsi. Úgy érzem, senki sem fél. Holnap csata lesz! Az ezred tűzkeresztsége.

Megnézem a szakaszomat. Szeretem, hogy az egyszerű, becsületes katonát figyelhetem. Valami különös érzés lesz úrrá az emberen. Nem gyengeség, de tudom, hogy kedvencemnek, a Raffai cigánynak otthon két, maszatos kis purdéja van, akiket az ő cigányszívével oly igen szeret. Megmarad-e? Elpusztul-e?

Távrolról tompa morajlással megszólal az első ágyúszó! Fáradt visszhang felel rá a sötét hegyekben. A legények belebáméskodnak a tűzbe. Mindegyik lelkében visszhangra talál a komor muzsika. Kenyeret majszolnak. Csend van... Zászlóaljunk önkéntesei gyönyörű karéneken dalolják: „Messze fehérlik távoli síkság, leple fehéren a ködbe vész!”

A tábortűz már csak itt-ott pislán. Valami fáj, valami borongás járja át az embert. Olyasféle az, mint amikor valaki megnyugszik abban, hogy az élet reánézve

csupán egy-két röpke óra már. De addig kötelességteljesítés! Hűség, küzdelem! Ez a szép, a legszebb a katonai életben!

Bebújok sátramba. A legényem betakargat. Villamos zseblámpánál még egy-két kúsza sor haza. Aztán teljes csend, csak az ör járkál köhécselve a sátrak között.

Kint sötét hajnalórán már mozgolódik az egész század. Kinyitom az őszi harmattól átnedvesedett ponyvasátor bejáró lapját.

A Marci legény guggol ott, cinpohárban nyujtja a feketekávéját. Az íze olyan, hogy senki sem lenne érte egy budapesti kávéháznak törzsvendége, de meleg és ez most igen jólesik. Az álomország vonatából kiszállok. Benne is vagyok a pezsgő, nyüzsgő valóságban. A legénység már felszedte a sátrakat. Szakaszonként csak egykettő áll még árván. Parancsok. Rövid sugdosó beszéd. A század indulásra készen áll. A századparancsnok vezényel. Tompa koppanással alakul meg a menetoszlop.

Most pitymallik. A földön kihamvadt zsarátnokkupa-cok. Indulunk. Kanyargós országúton visz utunk a Drinához. Az utat elállják a megrekedt ütegek hatosfogatai. Siettetnek bennünket. A szakaszom élén menetelő tizedesem jelenti, hogy nincs előttünk a század. Úgy látszik, a torlódásban elszakadtunk a század élszakaszaitól. Előre törtetek a jármű- és embertömegén keresztül. Nincs meg



a második szakasz vége! Pedig csak azt tudom, hogy a višegrádi Drinahídhhoz kell kerülnünk. Úgy látom, mindenki odatart!

Most már aztán jöhetnek a csatatér benyomásai.

Szakaszomat rajvonalba rendelem. Felkúszunk a dombra. Alig, hogy felérünk, már özönével zúdul ránk az áldás. Pirosra mázolt szerb srappellek kiadva mérgüket, gurgulázó döngéssel puffannak le a földre. Embereimet nézem! Még nincs sebesülés.

Zizegve suhannak el fülünk mellett az apróbb jószágok, a puskagolyók. Tüzérségünk egyik sortüzet a másik után adja. Rózsaszínű kis felhők mutatják a helyet, ahová lönek! Ellenséget még távcsövel sem látok. Így szakaszom nem tüzel. Álljuk a tüzet, anélkül, hogy azt viszonzoznók. Zászlóaljamat támadásra rendelik. Egy srappelirobbanás... és kedves H.... önkéntesünk melléből piros vércsik szalad alá a zubbonyon. Az első sebesült... Megilletődünk. A szakaszom már magára maradt. Velünk szemben egy láthatatlan géppuska kattog, felpöckelve szép rendjén szélteben előttünk a sziklás talajt. Lefekszünk, aztán támadunk tovább. Véresen, halványan jelenti egy honvédem, hogy keresztüllőtték a mellét. Zsebkendőt kér tőlem. Különös! az orrát fújja és a melléből szökik elő a vér. Lehet dél is. „Van-e még cigaretta, Marci?” szólok a legényemhez. „Alig van! igen sokat szívott el a hadnagy úr” — feleli.

Ellenséget még mindig nem látunk. Előttünk halkul a szerb ágyúzó. A géppuskatűz is elül. Az ellenség a bozótosból visszavonult. Támadásban az elért terepszakaszt kell tartanunk estig. Parancs érkezik, hogy este, mikor a sötétség beállt, vonuljunk be a zászlóaljhoz, Višegrádra.

Legidősebb alantos tisztársam, H.... hadnagy szakasza a támadást velem együtt hajtotta végre. Neki egy-két papírosravezett sorban két honvédemmel átküldöm a parancsot.

A nap leáldozik. Egy-két sebesült vánszorog vissza a segélyhelyre. Beesteledett. Bevonultunk.

Századparancsnokom egy szárnyasoknak épített viskóban alszik. Jelentem a bevonulást. — „Hol van az első szakasz?” — „Hát még nem vonult be?” — kérdem. Tagadó választ kapok.

A szakaszomhoz sietek. A paranccsal elküldött két emberem nem jött még vissza. Önkéntjelentkező embert keresek, aki elkísér a koromsötét éjszakában felkutatni az első szakaszt. A Raffai cigány jelentkezik. Elindulunk kettesben. A napvilág mellett jólismert út a vaksötétben labirintussá válik előttünk. A harc utáni csendet néha megzavarja egy-két elkésett lövés nyugtalanító dörrenése.

Megyünk már egy jó órája és még egy lélekkel sem találkozunk. Jól megjegyzem a fák és a bokrok alakját, amelyek mellett elbukdácsoznak. Bajtársam nevét kiáltozom. Csend! bántó csend!

Nyugtalanzkodva tartok a sötétből cukorsüvegszerűen kiemelkedő csúcs felé. Megbotlom! Ember! — arcába viágítok, — halott! Az én honvédem. A másik is mellette! A parancsot így hát nem kézbesíthette!

Raffaival kivesszük nadrágzsebükbe varrott személy-

---

Eredetileg minden ezrednek volt külön hadbírója, aki kezdetben kizárólag bírói működésre volt hivatva. A XVIII. század első évtizedeitől kezdve az ezredparancsnok titkárjaként szerepelt, az ezred kifelé való levelezését ő intézte és vezette az ezred-történelmet. 1802-ben ezen teendők teljesen az akkortól kezdve tiszti rangban álló ezredsegédtisztre szállottak át.

azonossági igazolványaikat és azokat a tárgyakat, amelyek hozzátartozóiknak kedvesek és értékesek lehetnek. Aztán tovább botorkálunk.

Mintha alakok körvonalai rajzolódna a sötét hegyperemen.

— Gyurka! — kiáltozom. Gyors egymásutánban két-három lövés dördül el feletül. Jól céloznak, dehasalunk! Nem találtak el, pedig a koromsötétből felvillanó tűzcsíkok láttakor, mintha valami megrángatta volna a kör-galléromat. Átlőtték.

Kúszva közeledünk a lövöldözők felé. Magyar szót hallunk! „De az apátok erre-arráját! ne löjjetek, az első szakaszt keressük!” — „Ki vagy?” — Megnevezem magamat. Előkerül Gyurka. Mivel parancsot nem kapott, mint jó katona, ott maradt, ahová rendelték.

A szakasszal a századhoz hajnalhasadtán érünk meg. Kapitányunk a harcot követő pihenőnapon már az őszi újoncképzésről beszél.

Hiszen megnyertük a csatát...

\*

Igy álmodoztunk a sziklán a jövőről, akkor, amikor a háború kezdetének a kezdetén voltunk.

Kedves, jó századparancsnokunk nem képezhette ki őszi újoncait, mert rá két hétre, a Crni Vrh alján, el-esett.

## Magyarok karácsonylája.

*Be szép volt egykor Istenem  
Karácsony ünnepe!...*

*A Kárpátok egykarácsonyfáját  
Istenkéz ahogy elültette,  
a fenyveserdők e roppant fája  
valódi hóban csillogott,  
s millió színt festettek rája  
a Hold s az égő csillagok.  
A táj pirosuló lánggal égett  
az Adriától el Orsováig  
és „Isten áldd meg...” büszke ének  
zúgadozta szent áriáit.*

*A Kárpátok volt egymaga  
a mi szent karácsonyfánk.  
Alatta kincsek, völgyek, rónák  
millió játéka feküdt.  
A magyar nemzet nagy ezer éve,  
dacca, kínja és büszkesége  
kacagott, sírt és lelkesült!...*

*De vannak szörnyű viharok,  
mik földet zúznak, összetörnek,  
s a Kárpátok karácsonyfája  
nem-nem-sohászó magyaroknak  
szívébe mártott ékes tör lett!...*

*Im' születésed ünnepeljük,  
te Jákob-létrás Istenember,  
ki igazságot hoztál a földre te,  
hogy az győzzön s ne a fegyver!  
Igazsággal jöjj felénk,  
kik Júdás-csókos sorsba estünk, —  
add vissza szent Karácsonyfánkat,  
hogy végre ismét ünnepeljünk!*

vitéz dr. Gereöffy Géza szds.





Az esztergomi örs családias hangulatban, szép karácsonyfa alatt ünnepelte meg az elmúlt karácsonyt.

## Apró esetek.

Írta: KÁRPÁTI JÓZSEF alhadnagy (Györszentmárton).

### Vilma.

1907-ben a határmenti Pörgölény községben betöréses lopás történt. E lopás nyomozása közben egy lovasörsre kerültem. A reggeli órákban érkeztem meg, amikor az őrmester-örsparancsnok éppen kihallgatást tartott. Fel-tűnt nekem, hogy a kihallgatás balszárnyán az örspa-rancsnok lova áll a lóápolóval. Később, a kihallgatás után ennek okáról a következőket sikerült megtudnom:

Megelőző napon az örsparancsnok szolgálatban volt s pihenő alkalmával a lova olyan istállóba volt bekötve, ahol a tulajdonos ökrei tanyáztak. Az ökrök etetésére zöldtakarmányt használtak s annak szárát a jászolban hagyták. Észrevette ezt egy cseléd s az úgynevezett izéket a ló elé tette. A ló persze megette, sőt annyira jólakott vele, hogy elinduláskor nem lehetett a hevederét bekapcsolni. Az örsparancsnok a lovát azért, mert az ő „tilalma” ellenére megette a zöldtakarmányt, a másnap tartott kihallgatáson 5 napi víz és szalma melletti böjt-tel súlyosbított kemény fekhellyel fenytette meg s a fenyítés végrehajtását azonnal megkezdette.

Az örsállomás székhelyén tovább tartott a nyomozás s így még a déli időt is ott töltöttem. A községből akkor érkeztem vissza a laktanyába, amikor a legénység ebédelt. Miután az örsparancsnok nős volt, helyét az asztalfőn a rangban legidősebb nőtlen csendőr, Mihálka (a kereszt-

nevére már nem emlékszem) csendőr, cts. örsvezető foglalta el. Húsleves volt az ebéd és babfőzelék. Mi a magunk tarisznyájából étkeztünk s ezért egy széken oldalt ülve néztem a legénység étkezését.

Mikor a főzeléket tálalta fel az örsfőzőnő, beszökött az ajtón az örs Vilma nevű macskája is. Az asztalfőn ülő Mihálka csendőr, c. örsvezető jobbjára felül a földre ült abban a reményben, hogy majd neki is jut valami az étkezésből. Mikor azonban látta, hogy nem akarják észrevenni, felágaskodott s mellső lábaival a Mihálka csendőr c. örsvezető térdét taszigálva, a maga nyelvén megkérdezte:

— Miaz?

— Bab — felelt neki Mihálka nagy komolyan.

A „kérdés” és a „válasz” többször megisméltődött Vilma és Mihálka között s amikor az utóbbi már megúnta a felelgetést, a kezében volt kanálból egy adag babot a Vilma orrához vágott. A forró bab ráragadt a Vilma orrára és bajuszára, amit lerázni akarván fejét jobbra és balra rázta:

— Tud-tam... tud-tam — tüszögte.

— Ha tudtad, miért kérdezted — felelt neki Mihálka.

Vilma később szomorú sorsra jutott. Az említett nyomozási ügyben ugyanis néhány héttel később újra meg kellett fordulnom az említett lovasörsön. Kérdeztem a csendőröktől, hol van Vilma? Akkor beszélték el a történetét.

Vilma, „aki” meglehetősen kaitár természetű volt, ellopta a kamrából az egyik csendőrnek egy fél sült ka-



csáját, amit szolgálatba akart vinni. A csendőrök erre összeültek és haditörvényszéket tartottak Vilma felett, amelynek tettét — mert bemászás által követte el — lopás büntetének minősítették. Szabályszerűen megalakult a haditörvényszék, elnökkel, tagokkal, sőt védővel is. Vilmát figyelmeztették, hogy nem köteles vallomást tenni. Nem is tett, konokul hallgatott, ami csak megátalkodottságát bizonyította. A haditörvényszék Vilmát kötél általi halálra ítélte.

A védő az őrsparancsnokhoz fellebbezett, aki az ítéletet a Vilma egérpusztítási érdemeire való tekintettel öt évi száműzetésre változtatta. Másnap egy rendes járőr betette Vilmát a nyeregtáskába, éjjel elvitte a legmeszebb fekvő tereptárgyhoz s ott „száműzetés céljából” szabadonbocsátotta, tudomására adván, hogy öt év múlva, ha akar, visszatérhet az őrsre. De nem tért vissza.

### A gordiusi csomó.

1905 május 1-én a lékai őrs parancsnokává lettem kinevezve. A nyugati végeken fekvő Lékát Ausztriával összekötő országút és az amellett elterülő erdők mindenféle csavargó tanyája voltak.

Szeptemberben az őrsállomáson népes búcsút szoktak tartani. Így történt ez 1905-ben is. A járőrök ellenőrzése alkalmával az egyik helyi járőr vezetője, Lang Péter csendőr c. őrsvezető jelentette, hogy a búcsúsok között egy gyanus csavargót őrizet alá vett s további intézkedésig a községi fogdában helyezett el. Miután a járőrökre a búcsún szükség volt, a csavargó őrzését a község előjáróságára bízta, élmezéséről gondoskodott azzal, hogy másnap a községi szolgabírói hivatalnak át fogjuk adni.

A búcsút követő nap reggelén Lang csendőr c. őrsvezetőt, meg egy másik csendőrt szolgálatba vezényeltem, hogy a csavargót Kőszegre elővezessék. A járőr rövid idő múlva azzal tért vissza a laktanyába, hogy az elővezetést nem tudják foganatosítani, mert a csavargó teljesen meztelenül van a községi fogdában; minden ruháját, sőt még a kalapját is cafatokra tépte.

Elmentem a község házára. A csavargót valóban teljesen meztelenül találtam. Kérdésemre, hogy miért tépte le magáról a ruházatot, azt felelte, hogy azért, mert így nem tudjuk bekísérni s akkor szabadon fogjuk bocsátani. Most kezdett igazán gyanussá válni az ipse, gondoltam, oka lehet neki, hogy nem akar a szolgabíró ságra kerülni, mert atól a kétnapi elzárástól meg a hazatoloncolástól, ami a csavargás miatt kijárt volna neki, nem kellett volna úgy megijednie.

Gondolkoztam, mit tegyek, honnan szerezzek ruhát neki. Végre jó ötletem támadt. Az egyik csendőrt hazaküldöttem a laktanyába, hogy hozzon a közigazdálkodástól egy zsákot. Mikor megjött a zsák, a fenekén vágtam két lyukat a lábknak, a szája felé megint kettőt a karoknak, így belebujtattam a csavargót, a zsák száját pedig a nyakán összekötöttem. Most már nem volt akadály a bekísérésnek. Igaz, hogy lassan ment, mert a zsákban nem tudott elég nagyokat lépkedni s a gyerekek is a járőr után futottak, de azért mégis csak beérkeztek Kőszegre.

A főszolgabíró nagyot nézett a furcsa kíséret láttára s azt, mint kuriózumot menten lefényképezte.

Kőszegen, az ottani rendőrségen kiderült, hogy a csavargóval nem csináltunk rossz fogást. Többrendbeli bűncselekmény miatt körözték, hogy miért, arra már nem emlékszem, de hogy súlyosabb dolgok lehettek, arra abból következtetek, hogy hatévi fegyházra ítélték.

### A kecske.

Ringhoffer János Gyöngyösfő községben 1908 májusában ünneplő ruhába öltözött. Még a kalapját is megkefélte, amiből nagy eseményre lehetett következtetni. A bajuszát kipödörte s azzal útrakészen is állott: a községi vásárra, kecskét venni.

— Aztán helyén legyen a kend esze s nézze meg, mit vesz! — figyelmeztette őt Julis néni, az életpárja.

— Ne félts te engem! — volt az önérzetes válasz — értem én a dolgomat.

Kifordult a kapun s mivel a masina is úgy megy jól, ha füstöl, János bácsi is pipára gyújtott. Útközben gomolyogtak a gondolatai a fejében, mint a pipa füstje a levegőben. Azon gondolkozott, hogy fehér vagy fekete kecskét vegyen-e? Nem tudta eldönteni, de azt kikötötte, hogy a tögye akkora legyen, mint egy tehéné. Hiszen, ha ezt akarta, persze egyszerűbb lett volna mindjárt tehenet venni, de a pénz nem futotta. Ha ló nincs, a szamár is elkél.

Sokáig járt-kelt a vásáron, amíg végre kedvére való kecskét talált. Fekete, erős, magas állat volt, legalább is akkora töggyel, mint egy tehéné. Nagynehezen megalakudtak a gazdájával, Slapsi Ferenc rendeki lakossal húsz koronában.

No, de hogy vehet a magyar ember még csak egy kecskét is áldomás nélkül. Jánosék is betértek egy kis itókára a közeli kocsmába. Jó késő délután lett, mire János bácsi összeszedelődzködött s kissé kapatosan megindult a kecskével hazafelé.

Útbaesett egy útszéli vásáros kocsmá, melynek tulajdonosa Halvak Vince volt. Igaz, hogy menet is útbaesett, de akkor János bácsit annyira lefoglalta a kecskevásárlás gondja, hogy észre se vette. No meg sietett is, hogy idejében beérjen a vásárra, nehogy, kiválogassák a javát előle. Most, hazafele menet ráért.

Odakötötte a kecskét a kocsmá udvarán az ágasfához s betért az ivóba félliter borra. Kevesen voltak az ivóban, mind vásáros emberek, akikkel János hamarosan beszélgetésbe elegyedett. Kérdéseikre elbeszélte a nagy eseményt: kecskét vett Kőszegen. Dicsérte a szép, derék állatot, főként pedig a jó nagy tögyit: négy liter tejet ad naponta, azt mondta a gazdája.

A kocsmárosnak volt egy gimnazista nagy fia, aki éppen vakációra volt odahaza. Hallotta a János bácsi elbeszélését s kiment megnézni a kecskét. Az ő apjának is voltak kecskéi, közöttük egy, amelyik olyan szakasztott mása volt a János bácsi kecskéjének, hogy a gazdája sem tudta volna megkülönböztetni. Csak az volt mégis a kettő között a különbség, hogy a Halvakék kecskéje bak volt. A gézengúz diák kivezette az istállóból az ő bakkecskéjüket, odakötötte a János bácsié helyére, az ágasfához, a János bácsiét meg be az istállójukba.

Jól besötétedett, mire János bácsi néhány újabb liter bor bevételezése után felszedelődzködött. Kifizette a borát, eloldotta a kecskéjét s megindult hazafelé. Sem neki, de a kocsmárosnak, a bakkecske tulajdonosának sem volt sejtelve, hogy a diák a kecskéket kicserélte.

Hazaérve, bekötötte János a kecskét az istállóba s bement a szobába. Julis néni persze nekitámadt, hol jár ilyen soká. János bácsi azzal mentegetőzött, hogy egész nap a vásárban kellett futkosnia, amíg ki tudta a kecskét választani, de ki is választotta ám úgy, hogy jobban se lehet. Nagyobb a tögye, mint egy tehének. Négy liter tejet ad naponta, azt mondta a gazdája.



Julis néni lámpát gyújtott s bement az istállóba. Kisvártatva felindult állapotban rohant be a szobába:

— Tegye kend bolonddá az öregapját, ne engem — kiabálta. Addig nézegette kend a borospohár fenekét, amíg azt sem tudta, fiú-e vagy lány s nem tudta megkülönböztetni a bakkecskét a fejöstől!

— Mit beszél az asszony?

— Azt, hogy bakkecskét hozott kend!

Szó szót követett, az asszony pörölt. János bácsinak elakadt a szava, a vége pedig az lett, hogy Julis néni alaposan hozzávágta a János fejéhez a fejökét.

János nagyon el volt keseredve. Szégyelte az esetet s magában folyton Slapsi Ferencet szidta, aki őt ilyen rútul rászedte. Na de nem baj, drága lesz még neki ez a kecske!

Egész éjjel nem aludt, reggel pedig, amint virradt, nekiindult, hogy a kecskét visszaviszi Rendekre. Boszszantotta, hogy az asszony is annyira haragszik miatta, egyszóval nagyon neki volt keseredve. Nem csoda, ha útközben betért a Halvak Vince kocsmájába egy pohár pálinkára.

János persze szót sem szólt a kocsmában a kecskehistóriáról, hanem azt mondta, hogy Slapsi a tegnap látatlanba szintén megvett tőle (Jánostól) egy kecskét, azt viszi most neki haza Rendekre. A kocsmáros nem igen értette a dolgot, de aztán nem is sokat törődött vele, csak az tűnt fel neki, hogy János gazda nagyon el van keseredve. Egymásután hajtogatta le a kupica pálinkákat.

Előkerült a diákfi is, akinek persze első dolga volt, hogy a kecskéjüket visszacserélte a Jánoséval.

János bánatában bepálinkázva indult tovább a kocsmából. Keserőségében is vigasztalására szolgált azonban, hogy az esetet azért mégsem fogják az emberek megtudni, lám a kocsmárost is sikerült becsapnia, nem vette észre, hogy a tegnapi kecskét vezeti vissza. Aztán sietve talpalt Rendekre, nagy mérgesen vonszolva maga után a szerencsétlen kecskét.

Rendeken éppen az udvaron találta Slapsit. Köszönés nélkül rárivallt:

— Maga csaló gazember, itt a kecskéje, bolondot járat velem, azonnal adja vissza a pénzem, de még az utamat is fizesse meg, mert különben a csendőrökkel gyűlik meg a baja!

Slapsi nagyot nézett:

— De hát mi a baj tulajdonképen?

— Mi a baj? Ez a baj — felelte János bácsi és előrántotta a kecskét. — Nekem fejőskecskére volt szükségem, nem bak...

Tekintete a kecskére esett. Fejőskecske volt az bizony, még pedig nagyon szép.

János bácsi hirtelenében nem tudta, hogy ő bolond-e, vagy a kecske. Dadogott valamit, aztán sarkonfordult a kecskével s szó nélkül otthagya az ámuló Slapsit, aki persze még kevesebbet értett az egészből. János örömeiben azonnal nekiindult hazafelé, útközben azonban mind-egyre hátratekintgetett s úgy ellenőrizte, hogy nem változik-e át ismét a kecskéje. Ezúttal nem történt baj, János bácsi, aki annyira sietett, hogy feléje se nézett a kocsmának, szerencsésen hazaérkezett. Julis néni most már meg volt elégedve a kecskével, János bácsi azonban talán ma sem tudja megfejteti az elátkozott kecske csodálatos történetét.

## Százéves körözések.

Írta: DR. KOVÁCS-BUNA KÁROLY rendőrfogalmazó.

Ma, a büntettek közözését, az elkövetett bűncselekményekről szóló értesítéseket, rádió, távbeszélő, táviró továbbítják, közléseiket azonkívül azokat a különböző szaklapokban is. „Bűnügyi Körözések Lapja”, „Nyomozati Értesítő”, „Vármegyei Hivatalos Lap”-ban, kerületi körözüvényekben, parancsokban, sőt szükség esetén külön átiratban is.

Az 1800-as évek elején a körözések az akkori idők technikai felkészültsége arányában, szintén különböző módon és formában jelentek meg. A mai rádió, táviró, távbeszélő szolgálat gyorsaságát a küldöncök intézménye pótolta. A körözéseket vagy kézzel írták, vagy nyomtatták. A nyomtatásban megjelent körözéseket a „Bírák” vagy „Fő Notáriusok” a Pesten tartott közgyűléseken vették át. Ugyanitt a közgyűléseken jegyezték fel maguknak mindazokat a körözéseket, amelyek nem jelentek meg nyomtatásban. Ezeket azután „Hirdető levél”-ben, vagy „Hirdetmény”-ben adták tovább tudomásul az illetékeseknek és a lakosságnak. Ha valamely helységben bűncselekményt követtek el, akkor a főbíró ugyancsak „Hirdető levél”-et írt s a dolog természete szerint, azt gyors vagy közönséges futárral küldötte szét hatósága területén. Az ily hirdető levél (körözés) tartalmát a helység könyvébe lemásolták s az eredeti körözést a futár, miután annak leírását és tudomásulvételét igazoltatta, tovább vitte. A helységben azután ezeket közhírré tették. Az ily (átírat) történeti körözések tartalma, formája megfelel a mai tartalomnak, formának, mert felsorolja a bűncselekmény helyét, idejét, ha a tettes ismert, nevét, személyleírását az eltulajdonított tárgyakat. Közli azt is, hogy a tettest le kell-e tartóztatni, vagy pedig feltalálása esetén csak értesítést kell-e küldeni.

Mint említettem, a körözések egy része nyomtatásban is megjelent és pedig ugyanabban a számban egyszerre több nyelven is, aszerint, hogy a körözést kibocsátó hatóság mily nyelvet használt. Így találunk magyar, német, latin, görög és illyr nyelven kiadott körözéseket is. A körözések tételszámmal voltak ellátva, magukban foglalták a tárgyat és a kiadó hatóság vagy személy nevét (Judex). Az akkori idők közbiztonsági szolgálatát ellátó szerveknek nemcsak anyanyelvükön, hanem a fentebb említett nyelveken is tudniok kellett, már csak azért is, hogy a felsőbb hatóságuk rendeleteit elolvassák, azokat megérthessék és intézkedéseiket megtehessek.

A futár révén továbbított körözések az akkori fogalmak szerint, elég gyorsan jutottak le oda, ahová szólottak. Pl. egy 1818 január 3-án kiadott körözés Kalocsáról Hartára, Pataj, Ordas, Tass, Szentbenedek, Uszód, Foktű, Bática, Fajsz, Bogyiszló, Duskok és Miske helységekben keresztül 1818 január 11-én már visszaérkezett Kalocsára a kibocsátó hatósághoz. Tehát rövid egy hét alatt 12 helységbe jutott el. Ha figyelembe vesszük az akkori közlekedési viszonyokat, a téli időjárást és azt, hogy jelen esetben közönséges lakcímtudakozásról, tehát nem sürgős körözésről volt szó, az intézkedést és a továbbítást elég gyorsnak mondhatjuk.

Úgy látszik azonban, hogy az illetékesek előtt a továbbításnak ez a módja lassúnak tűnt fel, mert a „Tettes Nemes Pest Vármegyének 1818 Esztendei Szent András hava 18. napján tartatott közgyűlése” 8 pontban rendelkezett a körözések továbbítását illetően. A többi közt megemlíti, hogy, nehogy „hátramaradások” és „zavarodások” álljanak elő, a jövőben a kiadott



„Rendszabás” szerint kell eljárni. Ha a hivatalos levél (körözés) a helységbe vagy mezővárosba megérkezik, a „Nótárius” vagy aki távollétében „kötelességét véghezviszi” az, „a Végre készítendő különös Könyvetskében azonnal Protokollálja” (iktatja, honnan jött, hová kell küldeni, ki írta, mikor). Ha azonban a község bírójának szól a levél (ezek többnyire bűnügyi vonatkozású iratok), akkor ez a nótáriussal együtt köteles gondoskodni arról, hogy a körözés „egy órának elfogyása alatt okvetetlen a legrövidebb úton Rendeltetése felé igazítasson.” Ez esetben a küldöncöt személy szerint voltak kötelesek kijelölni és nem volt szabad az ily természetű (bűnügyi vonatkozású) leveleket a kisbíróknak adni továbbításra, hogy az házról-házra járva keressen valakit, aki a levelet tovább vinné. Két mérföldnél hosszabb útra levasküldöncöt kellett alkalmazni. Ha a Levél borítékjára az volna reáírva, hogy „sietve küldessék”, akkor azt lovashadnagy által kellett továbbítani. Ha ily sürgős és fontos iratot kellett továbbítani, akkor a küldönc kézbesítési ívet, menetlevelet, „Különös Papiros darab”-ot vitt magával s azon igazoltatta az átvételt, az érkezési és indulási időt. Az, aki az ügyiratot, ha erre kijelölték, el nem vitte vagy „azt éppen vakmerően elvetni bátorkodna az, mindannyiszor érzékeny testi büntetéssel fenyítettessen meg.”

A mai meghatározásoknak megfelelően megtaláljuk az akkori nyomtatott és írott körözésekben az ismert, az ismeretlen tettesekről szóló körözéseket, a talált hullákról, tárgyakról, a keresett bűnjelekről, az elvesztett tárgyakról szóló körözéseket, értesítéseket, a hamis pénzről szóló értesítést, lakcímtudakozódást és a katonai körözéseket is éppen úgy, mint a mai Nyomozati Értesítőben. Egy pár példát közlök. Pl.:

#### Körözés, amikor a tettesek ismeretlenek.

„1818. Esztendei September 22-kén Estvéli 7 és 10 Óra kor külső Tengelicrül Paner Mihály Urtól 18 Haramiak által el rablott Portékák feljegyzése ugymint:

1-ször Négyszáz drb. kétt forintos egy zatskóban, másik zatskóban 1300 közönséges arany, és még e feül nagyobb summa Ezüst.

2-szor. Papiros pénz 11.500 forint mintegy 10 darab százaz 10 drb. ött százaz a többi rész szerént Huszas rész szerént 10-es Bankók voltak.

3-szor. Egy Arany és egy ezüst Repetir Óra.

4-szer. Egy Selyem Asszonyi köppönyeg sárga selyem béléssel.

(stb. még 14 tétel.)

Meghagyatik a Városok és Helyiségeknek, hogyha a fent specifikált javakból valamelyiket valakinél észrevennék és az érdeket rablást valamire méltán lehetne gyanusítani, azonnal hírt adjanak.”

#### Személyleírás (körözés).

„El-Szökött Lukács Rózsának Személyes Leírása.

Nagy babú veres kárton van rajta, fél viseltébe való, veres babos ujas Lajbliban kék patyolat kötö előtte, konty nélkül való lapos fekete főkötöbe, fejir ábrázatu, 45 Esztendős, beszél Tót nyelven, Czigányul, de Magyarul tisztán, tsinosan, nem Czigányos pronuntiációval, bőbeszédü a 'testye fejir vékony tzingár testü, bátor beszédü, nyájasan beszél, tiszta ábrázatu, szürkés nagy Galléru Gubában, teste állása, fejir formája, magaviselete nem Czigány születésre mutatnak, másod ízben el-vitt a férjétől 4 Rf. pénzt egy Gubát.”

Ugyanezen nyomtatott körözési lapban Igló a 8589. tétel alatt már németül adja le a körözést,

„Persons Beschreibung des flüchtigen eines be-trächtlichen Diebstahls beschuldigte Juden Lázár Herczfelder.”

Ugyanezen körözési lapban latin nyelven kiadott körözést is találunk.

„Descripció Personalis.

Captivi Michaelis Dobray, plurium et graviorum furtorum complisis per omnia Fora ad Laqueum com-demnati, in via autem Gratia ad 12 annórum Carceres aggracionati, et die Novembris 1818 intra horam 7. et 8 vespertinam ex Carceribus Liberae Regiae Civitatis Pestiensis profugi.”

Hogy a körözések nemcsak tudomásul, hanem arra is szolgáltak, hogy a hatóságok az abban foglaltak után saját hatósági területükön a nyomozást le is folytassák, erről szól Pest vármegye főszolgabírájának hirdető levele, amikor 1818 karácsony hava 8-án egy „fogházból fortélyos Mesterséggel kiszökött” rabot köröztet.

„Kötelességül hagyatik annak okáért az Megyebeli Községek Elöljáróinak, hogy a kérdésben levő szökevényt, nem tsak vigyázó szemmel tartsák, hanem szorgalmasan kerestessék és nyomoztassék, elől kerülése esetében pedig fogadtassék meg és küldjék be profósz őrizett alatt a Vármegye Házához.”

#### Lakcím és tartózkodási hely megállapítása.

„A Badeni Nagy Hertzegségből Gáspár Jánosnak Hintenzarterből ide valahova költözött és itten 24 Esztendőkkel ez előtt meg is házasodott és le telepedett Emberről, vagy életéről vagy Haláláról ha valamit tudnának a Birák, nékem minden esetben jelentést tegyenek, hogy a Tekintetes és Nagyságos Vármegyének eránta tudósítást tehessek.”

#### Talált tárgy.

„Ns Esztergom Vármegyében a f. Év Boldog Asszony havában egy aranyozott markolatú Spádé találtott legyen, a melyet rendszerént a katonai Orvosok szoktak viselni. (K. H. Tanáts 4094—1818.)”

#### Talált hulla.

„Leírása Azon holt Emberi Testnek, mely némely Saáry Lakosoktól, kik a Gyóni Turjanokban Halakat fogni voltak, Turianban találtatott: mely Test pedig megismerni nem lehetett, mivel tsak a Csontok voltak meg, a husát lehető, hogy viz alatt lévén a halak ették le, egyéb eránt a holtnak tsontjai körül talált szinte szétrodhat hosszú derekú fekete szür kankobul, szür nadrágból és kötött botos kapcából, úgy lehet vélekedni, hogy azon vizben holt szerencsétlen valamely felső vármegyei Tóth lehetett.”

#### Elveszett okmány.

1818 Szent András hava 14. napján kelt hirdetőlevélből.

„Meghagyatik a Megyebéli Mező Városok és Helyiségek Elöljáróinak, hogy lakos Társaikat a felől, hogy megboldogult Leopold Császár és Király 1680. Esztendőben Nagyságos Moson Megyében fekvő Hegyeshalmi lakos Fischer Boldizsár nevére költ Nemesi Cimer Le-

A rengeteg katonababona között a harmincéves háborúban az is el volt terjedve, hogy a különféle varázslatok csakis az általánosan használt anyagból készült golyók ellen óvnak; nem véd meg azonban semmiféle varázslat sem az aranyból, ezüstből, vagy a bűbajosok által külön e célra kevert fém-ből öntött golyók ellen,





Az 1906-ban végzett csendőrtisztek Budapesten tartott 25 éves találkozójuk alkalmával megkoszorúzták a csendőrvértanuk emlékszobrát. Első sor balról jobbra: Justh ny. ezr., Kleiner ny. ezr., Fischer tbk., vitéz Szinay tbk., Zselyonka ezr., Fonyó alezr., Jelinek őrgy. Második sor: Gáspár, Berényi, Kürthy, Takácsy, Mórítz, Hieronimy őrnagyok. Harmadik sor: László ny. szds., Forgács, Marschall őrgy., Negyedik sor: Malesevich ny. őrgy., Jalsoviczky őrgy.

vél az illető tulajdonos által elvesztetett légyen, tudositván őket oda utasítsák, hogy illető Járásbéli Szolgabíró Urnál jelentést tegyenek, ha valamit tudnának az érdekllett Levél felől."

Az akkori időkben igen elszaporodott lólopásokkal kapcsolatban „a jó Polgár tulajdona után intselkedő Gonosztévő Tolvajok” után fokozottabb nyomozási tevékenység kifejtésére utasítja Pest Vármegye Főbirája az alárendelt hatóságait. A lólopások nyomozásánál a kövendő irányelveket 16. pontban foglalja össze. Ezekben leírja, hogy a tapasztalás szerint az elmúlt években leginkább maguk a pásztorok voltak a tolvajok és ezért megtiltja, hogy gyanus embert pásztorrá lehessen fogadni. Elrendeli, hogy minden pásztornak személyazonossági igazolvánnyal kell ellátva lenni és, hogy pásztor csak a szolgabíró vagy jegyző tudtával lehet felfogadni. A gulyákról, ménesekről lajstromokat kell felfektetni, azokba minden szaporodást, fogyatékot be kell vezetni. A pásztoroknak „24 páltzabüntetés alatt” tartózkodási helyükről eltávozni nem szabad. Ha a pásztor marhája közt idegen marhát talál, amit az nem jelentett be, úgy őt kell a tolvajnak tekinteni. Járlat nélkül sem venni, sem eladni állatot nem szabad. 200 daraból álló gulya mellett csak egy lovat szabad tartani. A mézárásoknak csak oly marhát szabad levágni, amely nyilvántartásban is szerepelt. A révészek járlat nélkül marhát vizen át nem szállíthatnak. A timárok és cserző-

vargák kötelesek meggyőződni, hogy a hozzájuk adott marha bőre a nyilvántartásban szerepel-e. A kóborló betyárok elfogása érdekében mindenki köteles mindenkit, akit csak éjszakára is befogad, „tizenkettő páltzabüntetés alatt bejelenteni. A helységek kötelesek éjjeliőröket alkalmazni, vigyázókat. Éjjel marhát csak botokkal és vasvillákkal felfegyverkezve szabad legeltetni, hogy az erőszakos gonosztévő ellenállásra találjon és hogy annak leveréséhez és megkötéséhez elégséges erőt tudjanak kifejteni. Ha mégis marhát lopnának és, „az illetően közös veszedelmet hidegvérrel nézni nem lehetne”, a tolvaj üldözésére a Birák a károssal együtt embereket küldenek.

Ezzel kapcsolatban a gazdátlanul talált jószágokat is a körözésekben adták közzé vagy egyenként, vagy névjegyzékben. Pl. Abafalva 1818 VIII. hó 24-én kiadott körözése, amely 25.272. tételszám alatt jelent meg:

„A Putnoki járásban található Bitang Lovaknak leírása:

1. Motskos pej, kisdéd termetű, vastag nyaku, tsitri serényü, minden bélyeg és Jegy nélkül való harmadfü kantza. Csikó, behozatott július 23. napján.”

„Fel Jegyzése Azon bitang Jószágnak, mely a Méltóságos és N. Károlyi Gróf Károlyi Familiának H. M. Vásárhelyi Jurisdictionjához kerülven, ezen T. Ns. Csongrád Vármegye uttján az közhirré tétetik.”



Pozíció	A Bitang jószágna k		
	Minémúsége	Billege	Betsüár fl.
1.	Egér szörü paripa a jobb combján	T.	65
2.	Egy pej kantca szopos fiujával	E. A. I.	52
3.	Szöke pörge tehén	S. J.	85

### Katonai körözések.

A katonai vonatkozású körözések havonta külön lenyomatban jelentek meg német nyelven: „Deserteurs-Beschreibung” címen. Ez csak a magyar királyság területén született katonaszökevényeket sorolta fel. A szökések e körözések tanúsága szerint igen nagy számban és gyakran fordultak elő, így 1818 június havában a „Beschreibung” szerint „Ausdem Königreich Ungarn geburtiger Mannschaft”-ból a Ferenc Károly főherceg nevét viselő 52. gyalogezredből 21 közkatoná szökött meg. A szökevények életkora a 17. és 50. életév között van. Ebből azt lehet következtetni, hogy egyrészt azért szökött meg, mert nem tudta megszokni, másik része pedig azért, mert már nem bírta ki a hosszú katonai szolgálatot. A „Beschreibung” részletesen felsorolja a személyadatokat, a testmagasságot. Ez utóbbit „Schuch”, „Zoll” és „Strich”-ben fejezi ki, közli a lülönös ismerető jeleket is. A kir. helytartó tanács 1818. évi 4106. számú rendelete szerint a katonaszökevények „megfogását eszközölkék a megyebéli Városok Helyiségek és legközelebb elérő katonai Hatalomnak leendő által irattatása végett jelentést tegyenek”.

## Panaszosok.

Írta: NYÁRY LÁSZLÓ.

### A mándli.

A kapzsi emberek mindig megjárják. A kapzsi, meg a tudákosok. Mindig ráfizetnek a tudományukra. Mert minden kísérletezés hiábavaló, kutyából nem lesz szalonna. Legalább is nincs rá példa a világtörténelemben. Még inkább nincs arra, hogy valaki cigányból embert faragott volna. A cigány, cigány marad örökké. Nem sikerült az még József nádornak sem, hogy sikerült volna hát Rendek Mátyás gazd'uramnak. Pedig volt neki világmegvalto eszméje is! Igaz, hogy az eszme kipróbálása egy ezüstpitykés dalmányba került, de az is igaz, hogy ez világviszonylatban nem sok. De elmondom talán szép rendben az esetet.

Forró júliusi délután: A sötétkék égbolton mozduatlanul pihennek a felhők, a nyár tikkadt csendje megül körülöttünk mindent. Haldokló vadgesztenyefák túskegubacsokat ejtenek, a jázminbokrok erős illata áporodottá teszi az elforrósodott levegőt.

Az örsön a délutáni pihenés ideje van, azok számára, akik otthon vannak. Csak neha zizeg peie egy atforustott könyvoldal zöreje a végtelen elernyedésbe. Aztán ajtónyikorgás hallik. Valaki bejött az irodába. Az ablakon keresztül ismerős arc. Rendek Mátyás gazda. A nevéhez képest is a rendesebbek közül való, akivel 47 év óta nem volt baj s ha így tart, nem is lesz. Jó ismerős, a csendörök beljebb tessékelik. Babos János őrmester üdvözli:

— Nos, mi ujság, Rendek gazda?

— Ügyszólván semmi. Csak élünk, folytatódunk. Lenn a föld, fönt az ég, a többi közte. — Kis hallgatás után folytatja: — Lenti bácsi elvette Marist, pedig már hatvan

éves Igaz, gyereke van! De azt mondja az öreg Lenti, hogy a' nem baj. A gyerekek mindenképp örülni kell, akár hunnit is van. Ha nem a saját kezdeményezés, akkó' is.

Az összes többi, falubeli események elmondására nem igen lenne idő. Éppen azért Babos őrmester elvágta a beszéd fonalát:

— Kezdjük tán' a végén, Rendek gazda. Miért jött be kend az örsre?

— Ahhát! Majd e'feledtem! Meg kéne fogni a bitang cigányt, elvitte az ezüstpitykés mándlimat.

— Elvitte? Honnan? Mikor?

— Mikó?... Van vagy egy hete.

— No! Aztán most jön jelenteni?

— Háj'szen ha most volt dó'gom erre. De meg ha nem is kerül elő a bitangja, én legalább nyugodt vagyok, mert a törvényes lépéseket megtettem.

— Mondja el legelőbb, hogyan történt az eset?

— Ülünk estve az öreg Madarással a pit'ar előtt. Esmerik, úgy-e? Jó öreg szó'gám, még az apámtu örököttem. Gyün ám befele egy fekete cigánylegény. Már messzéről láttam, hogy ojan rendesebb cigán lehet. Pászentos nadrág volt rajta, a hátsó részén akkora fóttal, mintha ágyúgolyó ment volna bé rajta.

— Hagyjuk ezt — mondja Babos őrmester —, ott kezdje el, hogyan vitte el az ezüstpitykés mándlit?

— Ippeg ott kezdtem.

— Hát akkor ott fejezze be.

— Jó... Azt mondja a huncut fattya, hogy itt van aratás, dó'gozni szeretne, elgyünne fé'napszámé' is. Az öreg Madarász kifelé ebrudalja ütöt. Visszahívom az öregget s mondom neki, haggya, mer' böcsületes képe van. Tróbá'jjuk ki. Maj' én ügyelök rá, ha nem felel meg, ráérünk e'zavarni akkor is.

— Igy felfogadtam. Mon'tam, hogy rendes forma, mer' nagyon nekiállt a dolognak. Másnap ü volt legelőbb ébren.

— Hát persze, ha le se feküdt. Mert az éjszaka kitanulmányozta az új helyet. — Ezt már a tiszthelyettes mondta. — Ismerjük az ilyenfélét.

— Nem is volt baj vele másnap délig. Hanem dé'be, mikor a tarlón lepihenünk, raakarok gyu'tani. De a mándlimba feledtem az ezüstpupakos pipámat. No, mondok Madarász bácsinak, most fogja látni, minő böcsületes fattyú ez a moré. Odahívom a Józsi' gyereket. Ismerik, úgy-e? Két láb magas. Ha valakit megfog, nem engedi, akár a bulldog. Megmagyarázom neki, hogy a cigánylegényt elküldjük haza a pitykés mándliért, vigyázon rá az úton, hogy e' ne szalaggyon vele. El is megyen a moré a Julisho az illetőbeli ruhadarabért. A Józsi tit'okba a nyomába. A cigány gyorsan járt, mint a szélvész. Mondom is a Madarásznak, hogy láttya, a kend esze má' öreg, nem tudja, hogy most tudományosan kell e'bánni a cigánnyal, nem úgy, mint kentek régen, hogy e'verték, ha lopott. Igen köztökődő természetje van Madarász bá'nak, aszonta, hogy ü nem hisz semmit, várgyam a végit. Odaér a cigány, leteszi a mándlit. Egyszerre csak valami asszonynépség hangját halljuk, segítségért kijabál.

— No, csak maragyanak kendtek, maj' én megnézem, mi az, — mondja a cigán.

— Ezze'elrohant. Én meg ránézek az öregre, mondom: Látja, kend! itt a mándli, meg az ezüstpupakos pipa is la. Madarász néz egy 'darabig, meg se mozdu, csak úgy foghegyrül odaveti: „De biz' az összes ezüstgomb hibádzik róla.” A gazember cigán mind levagdalta róla útközbe. Iszonytató méreg fogott el. Fő'kapom a furkosbunkót s iramodunk utánna mind. Hárman, mer' ez elszaladt az



ezüstpitykével. Testvérek közt megvót vagy egy kiló. Felakasztom egy szivafára a mándlit, mink meg usgyi utána.

— De nem tudták megfogni.

— Nem! De nem is ez lett vóna a nagyobbik baj. Kutatjuk vagy egy órát, de sehol semmi. Hó't fáradtan menünk vissza az ebédezési helyhő. Képzelmék e', amíg mink nyomoztunk utána, az átkozott cigánnya, leeme'te a fárul a mándlit is.

Nagyot lélegzett itt a Rendek gazda. Aztán a világ legtermészetesebb hangján tette hozzá:

— Ezt a cigánt kéne megfogni.

### A betörő.

A mult télen történt.

Sűrű köd ereszkedett le a nádasvégű kis házak fölé. Fehér volt mindvégig a láthatár. Vastag hótakaró ült meg mindent. Egy-egy sarkon hólabdával hancurozó legények, amott meg a befagyott árok vizén csuszkáló gyerekek. A kis házak kéményei versenyt pöfékelnek, vagy csendes önmegadással gömbölyítik ágaskodó füsttrajzaikat az ég felé. Úgy, ahogy vásári képeken ábrázolják. A kicsi falu alig mozdul. Akinek dolga van házonkívül, elhalasztja holnapra.

Ebben a nagy téli eszunnyadásban általában az örsök élete sem olyan mozgalmas. Ha jön egy-egy nagyobb eset, az valóban kivált az emberekből minden érdeklődést. Ezek közül való volt Fekete Pál gazda feljelentése is, amit személyesen tett az örsön. A lényege az, hogy éjszakánként tolvaj jár a portájára, akit ő nem tud megfogni. Nem tudja, hogy eddig mit vitt el, de reggelként többször ott látja lábnyomát az udvarban. Kéri a figyelmet, s ha az illetőt megfogják, kívánja, hogy vasraverve kísérjék az örségre. Többet nem tud előadni.

Mielőtt a nyomozás sorsáról elmondanék egyet-mást, szükségesnek tartom Fekete Pál uramról egy kis fotográfiát adni. Közbecsülésben álló, bíróviselt ember, özvegy. Van egy igen szemrevaló leányzó a háznál. Fekete Pál uramnak van néhány holdja s úgy számítja, hogy aki elviszi Lidit a háztúl, annak is legyen legalább annyi, ha nem több. Ez volna persze a jobbik eset. De ilyen meg alig van. Különben is Lidikének Fejes Andrásához van nagy vágyvonzama. A kertjük is összeér, együtt nőttek fel, hát nem lehet csodálni. A hiba csak ott van, hogy Fejes Andrásnak, meg az anyjának nincs többje, mint az a néhány öl, amin a ház meg a kert van, az pedig nem a Fekete gazda gusztusa szerint való. Már meg is tiltotta, hogy András a lánnyal beszéljen. Pedig Andrisnak becsületes mestersége is van, egyetlen bognár a faluban.

A panaszban természetesen nem esik szó Fejes Andrásról. A csendőrök jól ismerik, de persze még gyanuba sem veszik. Mindenesetre a helyi járőrök kettőzött figyelemmel fogják kísérni a Fekete Pál házatáját. Így rendelkezett az örsparancsnok.

Elmúlik néhány nap, de az éjjei látogató nem jelentkezett.

Az ötödik éjjel zimankós téli éjszakanak indul. Hull a hó, végeszakadatlanul, mintha csak az egész mindenség hópehelyből állana s az mind ennek a falunak a nyakába akarna szakadni. Végtelen sötétség terpeszkedik a határra, szinte vágni lehetne. Csak hajnaltájban áll el a hóhullás. Az előlopakodó télhold mellett gyönyörű kép tárul a néző elé... A történetes éjszakán Vencel törzsőrmester és Karikás próbacsendőr portyázott a Feketéék házatája körül. Benéznek a léckerítés között s valami mozgó pontocskákat vesznek észre a kert végében. Ott, ahol a Fejes András telke után az öreg Fekete azt a magas deszkakerítést húzatta. Mozoga pont, mozog, végre leereszkedik a földre.

Jön, jön, látni, hogy nagyokat lépked, de bizony a kis pontocska nem igen nő nagyobbra. Már alig van kődobásnyira, mikor látják, hogy egy olyan tízévesforma gyerek erőlködik a jókora csizmákba bújva, még pedig egyenesen Lidi leányzó ablaka alá. A próbacsendőr mozgolódik, mire a törzsőrmester leinti. „Várni!” A gyerek párat tapod az ablak alatt, aztán úgy, ahogy jött, vagyis egyik kezével a csizma szárát fogva lépked jó nagyokat s igyekszik vissza a kerítés felé.

Vencel törzsőrmester most belép a kis kapun, utána Karikás is. A gyerek észreveszi őket. Rájuk néz, aztán egyszerre kiugrik a csizmákból s usgyi-ved el magad a kerítés felé, átugrik rajta. Látnivaló, hogy ez nem rendes dolog. Karikás felveszi a két csizmát és a gyereket nyomába indulnak.

A kerítésnél egyszer csak kibújik a Benkő Julis feje. Fejes András néneje, az anyja testvére.

— Ugyan má' törzsőrmester úr aggya vissza a csizmákat! Nincs itt semmi baj!

Nagy ügyel-bajjal, átke ül Vencel és Karikás a Fejesék portájára.

— Mi a csoda dolog ez? Mit keres az a gyerek a más házatáján hajnalban?

Benkő Julis nem az az asszonynépség, akit szólásra kell biztatni. Beszél az szívesen.

— Hát úgy van az, csendőr urak, hogy Fekete Pál nem engedi Andrást a Lidive'. Itt siránkoztak nekem mind a ketten vagy két hete. Akkor kitanáltam. Andris bemászszék éjjel a Lidi ablakán. Én meg maj' híresztelem, aztán Fekete Pálnak muszáj lesz odaadni a jányt. Erre kellett a gyerek, ü könnyebben mászkál a kerítésen az Andris csizmáival.

Vencel törzsőrmester tisztán látta az esetet. Ha így van, segítsünk nekik — gondolta. Mikor Fekete Pál gazd'uram pár nap múlva a feljelentés felől jött érdeklődni, nem is mondott neki egyebet, minthogy nem tolvaj jár ám a háznál, hanem Fejes Andrásal meg a Lidivel van valami. Andris csizmáinak a nyomát találta ő meg a Lidi ablaka alatt. Többet nem mondott.

Fekete András meghallgatta az „eredményt”, csóválta a fejét, de kukkot sem szólt az egészhez, csak indult kifelé.

Az örsparancsnok utánaszólt:

— Mi hallgatunk, Fekete uram, de kend se mondja el senkinek a dolgot, mert ahány lány van a faluban, még mind a nyakunkba szakad majd, hogy férjhezadjuk — tettenkapás útján.

## A ló, a kutya és a galamb.

Írta: HANGAY SÁNDOR.

Három állat volt, amely hűséggel és odaadással állott az ember mellé s amelyek a világháború forгатagában a lelki nagyság olyan magasztos példaképet szolgáltatottak, amire csak — az ember képes.

De míg az ember ördög és angyal tud lenni egyszemélyben, addig ezek az állatok a jóságot, a hűséget, az önfeláldozást gyakorolták.

És kiért?

Érettünk, az emberért, aki ragaszkodásukat kizsárolta, de a háláról megfeledkezett.

Ez a három állat, amelynek a Jövő örök maradandó emlékekkel tartozik: a ló, a kutya és a galamb.

Sokszor csodálkoztam, hogy a hősi halottak szobrain, miért nem foglalnak helyet, mint mellékalakok. Miért helyez a sematikus szobrászat mindig csak oroszánokat, unalmas és elkoptatott szimboluma gyanánt a bátorság-



nak? A magyar katonának nincs szüksége az efféle képes beszédre, mert hiszen a magyar katona alakja már maga: a hűség, a bátorság és önfeláldozás kifejezője.

A hősi halott pilóták emlékoszlopain például nagyob-  
bára a szárnysegett sas található. Ez megint csak a régi  
szokások kópiája. Mi közünk volt a sasokhoz? Sokkal iga-  
zabb, a valóságot megtestesítőbb lenne a galamb.

Na, de tartsunk sorrendet. Minden harcteret járt  
embernek alkalma volt a ló sokoldalú felhasználását meg-  
figye'ni. Ne beszéljünk most az 1914-es huszárrohamok  
mesebeli táltosairól, a büszke paripáról, hanem emlékez-  
zünk azokról a szegény, apró mokánylovakról, amelyeket  
mindenhol ott lehetett látni a harctereken.

Ezek az igénytelen átlathősök méltók a költők lant-  
jaira! Akár hegyi ütegeket húztak, akár géppuskát cipel-  
tek, vagy mozgó szénaboglyákká alakultak, egyformán ér-  
demesek bámulatunkra.

Meghatóbb látványt nem tudok elképzelni, mint mi-  
kor a hadak országútján, a hasig érő feneketlen latyak-  
ban tipródott hosszú, beláthatatlan láncuk. Fejük, a rájuk  
rakott teher alól ki sem látszott. Holdvilágnál azt hitte  
volna az ember, hogy az otthoni kazlak mozdultak meg és  
bejöttek a nagy magyar Alföld fiaj után.

A ló pedig ment, ment, vitte az ormótlan terhet. Vitte  
szomjasan, éhesen, feltört háttal, kimerülten, még csak  
nem is álmodva arról, hogy valaha istállója, tiszta alma  
és abrakja legyen.

Vaszáport zúdított közénk a srappell, a gránát. Tize-  
delték őket a géppuskagolyók, de oszlopuk meg nem állott.  
A halálra sebesült állat lerogyott, estemette terhe, benyelte  
a sár. Még egy utolsót, búsat nyerített, aztán némán me-  
rült el. A többi pedig csendben átlépte az elhullottat, ter-  
hét megosztották és mentek tovább, a kötelesség útján,  
panasz, zokszó, hang nélkül.

És ki ne látott volna korbáctól örültre vert prűsz-  
kölő lovakat, amint a fölfejlődött gyalogság vonalába  
vágattak az ágyúkkal?

A plevljei szuronyrohamok elcsillapultával láttam a  
ló szeretetének megnyilvánulását először. Ott a löporfűs-  
tös patak völgyben, a gránáttól szeplős kőhíd alján feküdt  
Radocsay ezredes. Mellén három szuronydöfés nyitott pi-  
ros rózsát, s szeme üvegesen meredt az alkonyi égre. Mel-  
lette feküdt sebesült lova és fejével egyre döfködte, mintha  
költögetni akarná. Fájdalmasan nyerített, hűséges szemét  
a bánat fátyla tette ködössé, hogy a gazdája nem ébred.  
Közelebb-közelebb kúszott hozzá, majd fejét a vállára fek-  
tette. Ott adta ki páráját s midőn a szanitécek el akarták  
vinni a holttestet, három ember kellett, hogy a rámereve-  
dett ló hulláját levonszolják róla.

A kutyaival is sokszor találkoztam. Ott volt min-  
denütt, ahol a rajvonal. Kezdetben csak szanitéc-szolgá-  
latra használták a szentbernáthegyieket. Ezek táskát hord-  
tak a nyakukban: pálinkával és sebkötöző gézzel. Különö-  
sen a hegyi háborúban műveltek csodákat, ahol a szikla-  
hasadékokba lezuhant sebesülteket szedték össze, vagy a  
hófuvástól eltemetetteket ásták ki.

A szanitéc-kutya, ha sebesültet talált, mellé feküdt s  
addig melengette, nyalta, míg magához tért. Az első meg-  
mozdulásra odanyujtotta nyakát, fölkínálva az orvosságot.  
Mikor az elalélt ember erőre kapott, hátára kapaszkodott,  
vagy ha nem bírt, úgy ő vonszolta fogaival óvatosan. Ha  
pedig már olyan területre ért vele, ahol emberi segítséget  
remélt, otthagytta s addig kutatott, amíg sebesültvivőkre  
talált. Csaholva, boldogan loholt eléjük, húzta, nógatta őket.

Később már gyorsaságukat, intelligenciájukat, ügyes-  
ségüket is kiaknáztuk. Mint hírvivők, az olasz fronton  
nyertek legelsőbben alkalmazást a farkaskutyák.



Kormányzó Úr Ö Főméltósága Szlaterics Lajos és Veréb Béla  
örzsörmestereket a magyar bronz érdeméremmel tüntette ki.

A rajvonalból, mint a nyíl vitték az örvükre helyezett  
parancsokat, vagy hozták a magasabb vezetők utasításait.  
Ott, ahol az ember képtelen volt a cselekvésre, a pergő-  
tüzek doboló poklában, ezek a szegény állatok rohángáltak  
és hullottak százával el.

A legmegragadóbb kép róluk a Bainsiffa-Platóról ma-  
radt meg emlékezetemben. A Karszt kegyetlen sivárságát  
akkor hó borította, fehér és rideg volt minden. Sem ember,  
sem ló nem tudta hozzánk szállítani a municiót, mivel a fe-  
hér alapból élesen kiváló alakok igen jó célpontot szolgál-  
tattak. Töltényre, gránátra, srappellre meg szükségünk  
volt. Éjjel előőrseimet vizsgálva, tartottam hajnal felé állá-  
sainkba vissza, mikor a szemben lévő hegyek ormán a  
Nap tüzes nagy gömbje fölbukott. Az ágyúk ilyenkor hall-  
gatnak még, tehát csend feküdt a tájon. De a csendet ékte-  
len ugatás üzte most el. Amerre csak láttam, hosszú oszlo-  
pokban, alacsony kis szekereket húzva, kutya fogatok tar-  
tottak felénk. Hat kutya ből telt ki egy-egy fogat. A cso-  
dálatos pedig az volt benne, hogy embernek nyoma sem  
látszott, mégis a legnagyobb rendben ment minden.

A hozzám legközelebb eső oszlopnak egy hata'mas  
bernáthegyi volt a „parancsnoka”. Messziről előrelökött s ha  
nem talált akadályt, megállott és éles ugatással ösztönözte  
alantasait előre. Méltóságos magatartással várta be csa-  
patát. Éber figyelemmel ügyelt a rendre. Elvonultatta  
maga előtt az egész falkát. Ha pedig akadt közötte fegyel-  
mezetlen, vagy ha a fogatban hátrább lévők az előtteseik  
inába kapkodtak, a parancsnok kutya azonnal ott-termett,  
leteperete az illetőt s néhány harapással, vagy földhöz-  
veréssel kötelességére szorította.

A kutya hűségének és bátorságának példáját a Liven-  
zán való átkelésnél láttam. Itt a hidakat a visszavonuló  
ellenség felrobbantotta s gázlókon ke't át a gyalogság.

Az olasz folyóknak az a tulajdonsága, hogy a hóolvá-  
dás után megdagadnak, ágyukból kilépnek és a máskor  
sekély, könnyen gázolható folyók örvényes, sebes sodrású,  
veszedelmes víztömeggé válnak.

Zászlóaljam is reménytelenül tipródott a balzanói híd  
tövében. Már csípőn felül merültek el az emberek. Különö-  
sen a géppuskás-lovakkal volt sok baj, mert a forgók mo-  
tollaitól megrémültek, nyugtalankodni kezdtek és minden  
pillanatban megugrottak. A páncélt vivő kis csődör úgy-  
látszik megszedült, vezetőjét magával rántotta s a követ-  
kező pillanatban már sodorta őket az örvény tölcésére. Ló  
és ember csakhamar elmerült.

Mint a nyíl, ugrott utánuk Ritt, a hírvivő farkas-  
kutya, amely eddig egy ló hátán kuporgott.

Szívszorogva néztük hősi küzdelmét. Mihamarább el-  
érte a tehetetlenül vergődő embert, majd fejével döfködve,  
húzva-taszítva, hihetetlen erőt fejtve ki, odavonszolta





Vadorzók nyomán...

(Azbej Imre rajza)



hozzánk. A kutyahősiesség számtalan példáját láttam s nem egy esetben döntötték el az ütközetek sorsát is.

Csak egy esetet említek. Mint rohamoszlopparancsnok, 48 órai járással a saját rajvonalkunk előtt, haladtam zászlóaljammal. Kobileknél történt, hogy a folytonos harcokban megtizedelt csapatom egyszerre egy brigáddal találta magát szembe. Ez a brigád (Brigada Tortona) az olasz hadsereg hátvédét képezte.

A harcot fel kellett vennünk. Rittet jelentésemmel azonnal hátraküldtem az ezredemhez. Negyvennyolc órát tartottuk magunkat a hatalmas túlerővel szemben s már lemondottunk minden reményről, amikor hajnalban Ritt megjelent. Odafeküdt mellém, rámnézett, visszafelé pislogott és csaholt szüntelen.

Félórába sem telt s a felmentő csapatok megérkeztek. Délre már az egész brigádot elfogtuk, rengeteg ágyút, géppuskát zsákmányoltunk.

Ezt a győzelmet kétségtelenül Rittnek köszönhetjük.

Végül a harmadik állat, amit a világháború forrataga hozzánknevelt: a galamb volt. Sajnos, csak későn jöttünk rá használhatóságára, pedig már az ó-korban is alkalmazták.

Az 1918-as év elején kaptuk az első galambszállítmányt Premaggiarera, ahol akkor a cs. és kir. 44. repülőszázad parancsnoka voltam.

Minden, az ellenség fölé kiszálló repülőgép 2 galambot vitt magával. És kitünően beváltak. A pilótának ugyanis nagyon nehezen lehetett akkor még a földdel érintkezni. A repülőgépek ugyan mind el voltak látva Morse-készülékkel s repülőtereink felveyő-antennákkal, de a hullámokat az ellenség folyton zavarta és jelentéseinket ő is fel tudta venni.

Mennyivel egyszerűbb volt a galambbal való jelentésküldés. Néhány vonással fölrajzoltuk a helyzetet, megírtuk hozzá a magyarázatot s a galamb szárnya alá kötöttük és kidobtuk a gépből.

Rövid percek alatt már az otthoni dúcon turbékolt jelentésünkkel.

De a legnagyobb szolgálatot akkor tették a galambok, ha valamely gépünk megsérült s így az ellenség kezébe került.

A pilóta megírta, hogy sebesülten itt és itt kényszerleszállást hajtott végre, amit a madár aztán hozzánk továbbított.

Mindjárt nem voltak eltűntek, bizonytalan sorsúak és nagyon sok könnyet, bánatot, kétségbeesést, gyászt szüntettek meg ezek a szelid, gyorszárnyú, kedves madarak.

Mennyivel jobb volt annak a szülőnek, hozzátartozónak, ha tudta, hogy kedvese él. Mennyi jóreményt, vigaszt, örömet köszönhetünk nekik.

Ez a három állat méltán megérdemli hálánkat s ha van joga valakinek a hősi emlékeken helyet kérni, úgy bizonyára, nem az oroszán, sem a sas az, hanem a ló, a kutya és a galamb.

műveik kiadása révén esetleg anyagi támogatásával pedig számukra munkálkodásuk és fejlődésük feltételeit megteremteni.

A Kör hosszabb időn át a kezdet nehézségeivel küzdött. Működése különféle okok miatt inkább csak belső életének irányítására szorítkozott, de igazi feladatai, amelyeknek első feltétele a nyilvánosság elé lépés volt, megoldásra vártak. A folyó év meghozta e tekintetben is a dicséretes kezdeményezést. Miután a mai gazdasági viszonyok nem alkalmasak arra, hogy a Kör programját, főként anyagi vonatkozásaiban teljesen megvalósítsa, a vezetőség elhatározta, hogy tagjainak szellemi produktumait felolvasó üléseken fogja a nyilvánosság elé bocsátani. A komoly irodalmi eseményszámba ment első felolvasó ülés sikere s az általános elismerés után, amely annak gondolatát és eredményét kísérte, a Kör vezetősége e felolvasó ülések megismétlése mellett döntött. A most lefolyt második felolvasó ülés eredménye e döntés helyességét igazolta, de biztosítékot nyújtott a Kör fejlődésére és irodalmi jelentőségének állandó fokozódására is.

E hó 4-én volt a második nyilvános felolvasó ülés az országos tisztikaszinó kis dísztermében. Az ülésen megjelent a *Kormányzó Úr Ő Főméltósága, József és József Ferenc kir. hercegek, jákfai vitéz Gömbös Gyula honvédelmi miniszter, vitéz Kárpáthy Kamilló gyalogsági tábornok, a honvédség főparancsnoka, Szurmay Sándor ny. gyalogsági tábornok, vitéz Szinay Béla tábornok, a m. kir. csendőrség felügyelője, Fischer József, monostori Erreth Aladár, Suhay Imre tábornokok, Lóránth Dénes ny. tábornok, a helyőrség és a csendőrség tisztikarának számos tagja és szépszámu meghívott, előkelő közönség.*

Az ülést doberdói Bánlaky József ny. altábornagy, a *Magyar Katonai Írók Körének* elnöke nyitotta meg, köszönetet mondva a *Kormányzó Úr Ő Főméltóságának*, a kir. hercegeknek és a megjelent előkelőségeknek, hogy a Kört személyes megjelenésükkel megtisztelni és az ülés fényét emelni méltóztattak.

Utána olysói Gabányi János ny. tábornok tartott *Hász István* táborig püspök székfoglalójához bevezető beszédet. Nagy felkészültségű s alapos történelmi tájékozottságra valló bevezetőjében a magyar katolikus és protestáns egyházaknak a kultúrában és a hazavédelmében való szerepéről s kimagasló egyházi férfiaknak a magyar történelem folyamán tanúsított kulturális és hazafias tevékenységéről beszélt. Míg béke volt az országban, az egyház és vezetői a kultúra békés fegyvereivel harcoltak az ország haladásáért és boldogulásáért, az egyház tanainak természetes konzervativizmusát mindig szerencsésen egyeztetve össze az ország haladásának és fejlődésének nagy érdekeivel. Amikor pedig külső vagy belső veszedelem fenyegette az országot, mindig találunk jeles egyházi férfiakat, akik kardot ragadtak a védelmére. Érdekes párhuzamot vont a legújabb kor és a középkor kimagasló egyházi személyiségei között, hogy bebizonyítsa: az egyház célkitűzése, nemzeti életünkben való jelentősége, kulturális és hazafias fontossága a mai napig mit sem változott, sőt a mostani idők társadalmi és politikai zűrzvaraiban fokozott jelentőséget nyert.

A nagy tetszéssel fogadott bevezető után *Hász István* táborig püspök lépett az emelvényre, hogy megtartsa székfoglalóját a kereszténységnek a kardra és a tollra gyakorolt hatásáról. Magasan szárnyaló, nagy ér-

## A Magyar Katonai Írók Körének második felolvasó ülése.

Hetedik éve már, hogy a katonai szak- és szépirodalom néhány lelkes reprezentánsának, elsősorban *De Sgardelli Caesar* alezredesnek kezdeményezésére a magyar katonai írók irodalmi körbe: a *Magyar Katonai Írók Körébe* tömörültek. A Kör megalakításának kettős célja volt: honvédségünk irodalmi életét felélénkíteni és korszerű színvonalra emelni, a katonai írók erkölcsi és

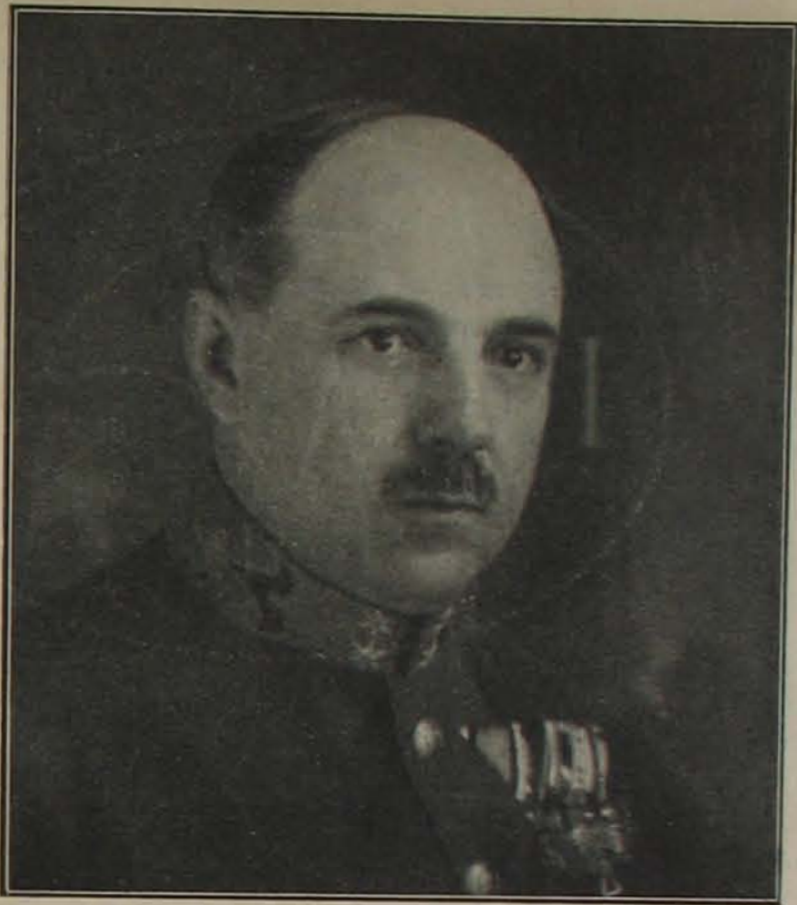


deklódással hallgatott előadásában azt fejtegette, hogy a kereszténység nemcsak az embert magát, de még a nyers erőszak eszközét, a kardot is megneemesítette, mert kiragadta a durva kezekből s lovagi kezekbe adta, erejét pedig alantas emberi ösztönök helyett magas ideálok szolgálatába állította. Így lett a félelmetes, gyilkos kadból Igazságot szolgáló, gyengéket oltalmazó, törvényt védő s rendet tartó fegyver, amelyet nem fékezhetetlen indulat, hanem Krisztus szelleme irányít. Nem kisebb a jelentősége annak a hatásnak sem, amelyet az egyház az emberiség másik fegyverére: a tollra gyakorol. Érdekes párhuzamot vont a régi görög és római klasszikusok és a középkor keresztény szellemóriásai között. A szellem méreteit senki sem vitathatja el sem Homerostól, sem pedig Aischülostól, mégis, lehetetlen észre nem venni legremekebb alkotásaiknak is azt a hiányosságát, amely náluk a Hit metafizikai mélységének s a keresztény etika magasságának hiányából adódik. Mennyivel más Dante, aki már a krisztusi tanok emberfeletti látóköréből szemléli a földi és látja a túlvilági életet, mennyivel tudatosabb, tisztultabb és nemesebb világszemlélet telíti a Shakespeare tragédiáit, akit már áthatott a kereszténység szelleme. Julius Caesar „De bello Gallico”-ját és Zrinyi Miklós „Szigeti Veszedelem”-t nemcsak tizenhét évszázad, hanem a pogány és a keresztény felfogás egész világa választja el, azt pedig nem idővel, hanem csak az Isteni gondolatnak az anyagi Embertől való mérhetetlen távolságával lehet megmérni. Ugyanerre az eredményre jutunk, ha a toll e két kiváló mesterét, mint hadvezéreket tekintjük, vagy ha más hadvezérek: Hannibal, Nagy Sándor és Szent István, Szent László vagy Hunyadi János között vonunk párhuzamot. Beszédét Goethének mélyen igaz idéz tével fejezte be: „*Emelkedjék bármilyen magasra is az emberiség, a kereszténység magasságáig sohasem lesz képes felemelkedni.*” A feszülten figyelő közönség meleg ovációban részesítette tábori püspökünket.

Pogány Sándor őrnagy, a Magyar Katonai Írók Körének titkára olvasott fel ezután három költeményt, a legfiatalabb katonaköltők szerzeményét. *Panyigay Sándor* és *Bocsor Elemér* főhadnagyok és *Haller Alfréd gróf* hadnagy kétségtelen tehetségre valló hangulatos költeményei nagy és őszinte sikert arattak. Honvédségünk e három fiatal, tehetséges költője is úgy, mint szépjövőjű, fiatal katonai írónemzedékünk tagjainak legtöbbje, a *Ludovika Akadémia Leventekörének* neveltje. Itt, tehetségük nyilvános útrakelésének e kedves ünnepe alkalmával vált bizonyossá a Ludovika Leventekörének érdeme, hogy nem engedi veszendőbe menni a katonalelkekben szunnyadó költői és irodalmi kincseket, hanem napfényre hozza s honvédségünk díszévé fejleszti azokat. A tapsokból, amelyekkel a hallgatóság fiatal költőbajtársainkat jutalmazta s a babérból, amit — nem kétkedünk benne — még aratni fognak, jusson a Leventekörnek s csendben, de annál lelkesebben dolgozó vezetőtanárának: *vitész Rózsás József* századosnak is.

*Preszly Lóránt* dr. alezredes felolvasása következett ezután „*Ferenc József, mint ember*” címmel.

A felolvasás részlete volt a szerző könyvének, amelyet I. Ferenc Józsefről kiadni szándékozik. Ferenc Józsefet mint a királyi és emberi tökéletesség mintaképét jellemezte. Rendkívüli körülmények között lépett trónra s rendkívüli időkben távozott az élők sorából. A természet kiváltságos ajándéka, a patriarkák kora, amelyet megért, szokatlan állandóságot kölcsönzött a személyé-



Dr. Preszly Lóránt alezredes,  
a Magyar Katonai Írók Körében felolvasást tartott I. Ferenc Józsefről.

nek és uralkodásának. Emberek születtek és haltak meg, korszakok kezdődtek és végződtek mellette s ő maradt a helyén, mint a megtestesült Állandóság. Nem tartozott a teremtő szellemek közé, de nagy képességei lépést tartottak a kor haladásával és kérdéseivel. Puritán volt a végletekig és szigorú önmagával szemben nemcsak személyes életrendjét, de munkáját illetően is. Mindennel alaposan foglalkozott, az előterjesztéseket maga látta el széljegyzetekkel s azok mindig felfogásának és ítéletének helyességét és biztosságát tükrözték vissza. Királyi személyének tekintélyét minden körülmények között meg tudta őrizni: még személyi komornyikja előtt sem mutatkozott, amíg teljesen fel nem volt öltözve. Kihallgatások alkalmával — amelyeket mindig állva tartott — nem tűrt meg soha a legkisebb tiszteletlenséget sem, amivel királyi méltóságát bárki a legcsekélyebb mértékben is illethette volna.

A sors az uralkodói gondok mellett csapásokkal is bőségesen meglátogatta. Legközelebbi szeretteit mind tragikus módon veszítette el, de a sorscsapások meg nem törték: ellenkezően, csak megacélozták jellemét és rendkívüli módon megerősítették az akaraterejét. Lelke mindig megőrzött egyensúlyának köszönhető, hogy népeit majdnem hét évtizeden keresztül, személyes sorsától nem befolyásoltan és olyan bölcsen tudta kormányozni; ezzel és jószágával párosult bölcsességével szerezte meg népei ragaszkodását, bizalmát és szeretetét, személyének pedig a népszerűséget. Szerény és puritán egyéniségével ellentétben: udvartartása egyike volt a legfényesebbeknek és legszertartásosabbaknak az európai udvarok között. Nem személyes hiúságból, hanem királyi méltóságának és tekintélyének önmaga által is átérzett tiszteletéből ragaszkodott mindenhez, ami azt külsőleg is kifejezésre juttatta.

Magyarország és a magyarok iránt különös szeretettel viseltetett. Ennek mindjárt királlyá koronázása alkalmával úgy adott kifejezést, hogy a nemzet koronázási ajándékát a szabadságharcban elesett honvédek özvegyeinek és árváinak felsegélyezésére adományozta.

*Preszly Lóránt* dr. alezredest, kinek előadását a kö-







Tárgy — Rendelet	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
<b>Bibictojás szedés tilos.</b> 27.190/VI.—b. 1923. sz. B. M. r.				/	/	/	/	/				
<b>Cselédek ellenőrzése, hogy munkakönyvvel el vannak-e látva a januári, szentgyörgyi, szentmihályi és minden-szentekkorai változásokor.</b> 1876. évi XIII. t.-c. 69. §.	/			/							/	/
<b>Csengők használata szánokon.</b> Közl. kod. 112. §. 3. bek.	/	/										/
<b>Cserebogár irtása.</b> 1894. évi XII. t.-c. 50. §. 37.400/IX. 2.—1926. sz. F. M. rend. Bp. Közl. 83. sz. 50.600/1923. F. M. r. Bp. Közl. 51. sz. 65.500/1922. F. M. r. Bp. Közl. 81. sz.						/	/	/				
<b>Cséplőgépek mentőszekrényei készletének ellenőrzése.</b> 2150/1904. sz. B. M. r. 73.595/1930. F. M. r.						/	/	/				
<b>Cséplőgépnél alkalmazott munkások balesetelleni biztosításának ellenőrzése.</b> 1907. évi XLV. t.-c. és 1912. évi VIII. t.-c.						/	/	/				
<b>Dohánypalánták megsemmisítésének ellenőrzése.</b> 1887. évi XLIV. t.-c. 3. §. 2. bek.						/						
<b>Egészségre ártalmas gyümölcs és gomba árusítása.</b> 31.016/1876. sz. B. M. r. 6 §.				/	/	/	/	/				
<b>Erdei gomba- és fűlopás.</b> 1879. évi XXXI. t.-c. 95. §.				/	/							
<b>Erdei hársfakéregszedés.</b> 1879. évi XXXI. t.-c. 92. §.				/	/							
<b>Erdei gyümölcs- és magsze-dés.</b> 1879. évi XXXI. t.-c. 95. §.											/	/
<b>Evezőssporttal kapcsolatos nyári szolg. teendők.</b> 75.310/VI.—b. 1930. és 113.536/VI.—b. 1931. B. M. r.				/	/	/	/	/				
<b>Fagylalt utcai árusítása.</b> 63.013/1926. K. M. r. 10. §. Megj. a Belügyi Közl. 313. és M. R. T. 625. lap.				/	/	/						
<b>Fanedv, gyanta, terpentín, stb. lopása.</b> 1879. évi XXXI. t.-c. 96. §.				/	/	/	/				/	
<b>Fegyver- és vadászengedélyek ellenőrzése jegyzékkönyvecske alapján.</b> 1883. évi XXIII. t.-c. 9., 29., 30., 31. §§.						/						
<b>Fenyőfák lopása tekintettel a karácsonyi idényre.</b> 276.527/1925. B. M. r.												/

Tárgy — Rendelet	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
<b>Friss gyümölcs szállítása és berakása vasárnap és Szent István napján.</b> 94.537/1921. K. M. r. és 101.380/XI. 1929. K. M. r. L. Cs. K. 14/1929.				/	/	/	/	/	/	/		
<b>Futballjáték szünetelése a nyári fődényben.</b> 1925. évi III. t.-c. 3. §. 1927. évi 42.574/1927. V. K. M. r. L. M. R. T. 2244 lap.					/	/						
<b>Fürdés szeméremértő módon.</b> 1879. évi XL. t.-c. 83. §.				/	/	/						
<b>Fürdőhelyek — szabad — ki-jelölése.</b> 155.600/1926. sz. B. M. r.				/	/	/	/					
<b>Fürdőidényben szélhámosság stb. megfigyelése.</b> Cs.-23. utasítás, 10. old. 7., 8. bek.				/	/	/	/					
<b>Gyökérgolyva ellen védekezés.</b> 107.600/IX. 2. 1929. F. M. r.				/	/	/	/					
<b>Halászati általános tilalom április 1-től május 31-ig.</b> 1927. évi 1. Cs. K.-ben köz. 9500— 1926. sz. F. M. r.-tel módosított 1925. évi XLIII. t.-c. 20. §. és 1888. évi XIX. t.-c.				/	/							
<b>Hasihagymáz elleni védeke-zés.</b> 146.073/1924. sz. N. M. M. r.						/	/	/				
<b>Hasznos madaraknak, azok fészkeinek és tojásainak vé-delme.</b> 1894. évi XII. t.-c. 57. §. 1923. IV/12-én kelt 92.500/1923. sz. F. M. rend. 1924. évi 78.100/IX. F. M. r. 1925. évi 7. Cs. K.-ben köz. 155.357/VI.—b. 1925. sz. B. M. r.				/	/	/	/	/				
<b>Hernyók és hernyófészkek irtása.</b> 1894. évi XII. t.-c. 50. §. és 65.056/1922. sz. F. M. r.				/	/	/	/					
<b>Hólán alkalmazása.</b> Közl. kod. 103. §. 7. bek.	/	/										/
<b>Influenzajárvány meggátlása.</b> 36.184/1929. sz. N. M. M. r.	/	/	/									/
<b>Iskolaköteles gyermekek be-iratása.</b> 1868. évi XXVIII. t.-c. és 1876. évi XIII. t.-c. 11. §.											/	/
<b>Izraelita husvétii kenyér elő-állítás stb. körüli visszaélé-sek.</b> 14.040/1899. sz. K. M. r.				/	/	/	/					
<b>Kender- és lenáztatás.</b> 1894. évi XII. t.-c. 17. §. 1894. évi 48.000/F. M. r. 17. §-a és 1885. évi XXIII. t.-c. 24 §.				/	/	/	/					
<b>Kolera ellen védekezés.</b> 111.000/1907. sz. B. M. r.				/	/	/	/					
<b>Kolorádóbogár, burgonyarék stb. behurcolása.</b> 40.000/1926. sz. F. M. r.				/	/	/	/					



Tárgy — Rendelet	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
<b>Közös legelőre hajtott állatok számbavételének ellenőrzése,</b> 1888. évi VII. t.-c. 17. §.						/	/	/	/			
<b>Közös legelőre hajtott egyévesnél idősebb csikók és félévesnél idősebb bikaborjúk ellenőrzése.</b> 1894. évi XII. t.-c. 22. §.						/	/	/	/			
<b>Kukoricamoly ellen védekezés.</b> 36.089/1926. sz. F. M. r. L! M. R. T. 418 lap. 76.473/1927. sz. F. M. r. L! M. R. T. 253. lap és 85.323/1927. sz. F. M. r. L! Bp. Közl. 27/1928.						/	/	/	/			
<b>Marhabögoly ellen védekezés.</b> 43.000/1925. F. M. r.						/	/	/	/			
<b>Marokkói sáska irtása.</b> 1907. évi XXXI. t.-c. és a 79.269/1925. sz. F. M. r.						/	/	/	/			
<b>Maszlagszedés és árusítás.</b> 13.803/1893. sz. B. M. r.						/	/	/	/			
<b>Mezei közös dűlőutak jogtalan szűkítése stb.</b> 1894. évi XII. t.-c. 94. §. d) pont.						/	/	/	/			
<b>Mezőgazdasági munkások egészséges ivóvízzel ellátása.</b> 1930. évi 8. Cs. K.-ben köz. 36.328—1930. sz. N. M. M. r. és 1930. évi 14. Cs. K.-ben köz. 37.744—1930. sz. N. M. M. r.						/	/	/	/			
<b>Mezőgazdasági munkások nemenkénti elhelyezése.</b> 251.433/1928. sz. B. M. r. és 30.200/1928. sz. F. M. r.						/	/	/	/			
<b>Mezőgazdasági munkások munkaerejének jogtalan kihasználása megakadályozandó.</b> 1923. évi XXV. t.-c. és 7909/1924. sz. M. E. r.						/	/	/	/			
<b>Mezőgazdasági terményeknek tűzvésztől megóvása.</b> 1924. évi 7. Cs. K.-ben köz. 44.200—1924. B. M. r. 1. és 12. §§. (I. rész.)						/	/	/	/			
<b>Motorcsónakokra vonatkozó rendelkezés.</b> 69.035/1923. sz. K. M. r.						/	/	/	/			
<b>Munkásmozgalmak, figyelemmel a május 1-re.</b> Szut. 373., 374., 375. pt.						/	/					
<b>Olasz sáska irtása.</b> 68.352/1924. és 78.940/1925. sz. F. M. rend.						/	/					
<b>Pásztorok ellenőrzése, hogy engedély nélkül nem fogadtak-e nyájukba állatokat.</b> 1888. évi VII. t.-c. 15. §. Cs.-23. Ut. 30. lap. ut. bek.						/	/	/	/			
<b>Pásztor- vagy sáskamadár védelme.</b> 81.300/1925. sz. F. M. r.						/	/	/	/			
<b>Pézsmapocok irtása.</b> 68.917/1926. sz. F. M. r.						/	/	/	/			

Tárgy — Rendelet	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
<b>Filoxera vastatrix elleni védekezés.</b> 1883. évi XVII. t.-c. 70.600/1892. VI-9. 73.593/1894. VI-I. 59.434/1894. és 78.380/1895. sz. F. M. rend.						/	/	/	/			
<b>Pisztráng, sebespisztráng stb. halászata nyílt vizekből tilos.</b> 1888. évi XIX. t.-c. 1927. évi 1. Cs. K.-ben köz. 9500/F. M. rend.-tel mód. 1925. évi XLIII. t.-cikk 21., 23. §§.						/	/	/	/			
<b>Ragadozó és kártékony állatok mérgezése.</b> 23.542/1895. sz. B. M. r.						/	/					
<b>Rák fogása nyílt vizekből tilos.</b> 1888. évi XIX. t.-c. 21. §. és 1928. évi 8. Cs. K.-ben köz. 16.100—1928. sz. F. M. r.						/	/	/	/			
<b>Répubarkó, liszt- és rapogár irtása.</b> 1894. évi XII. t.-c. 52. §. és 51.070/1923. és 854/1924. sz. F. M. rendeletek.						/	/					
<b>Selyemtenyésztési szabályok.</b> 1885. évi XXV. t.-c.						/	/	/	/			
<b>Származási bizonyítvány közös legelőre hajtott állatoknál.</b> 14.820/III.—1. 1930. sz. F. M. r.						/	/	/	/			
<b>Szederfákról lombszedés selyemtenyésztési célra.</b> 1894. évi XII. t.-c. 94. §.						/	/	/	/			
<b>Szent István-napi munkaszünet.</b> 1891. évi XIII. t.-c. 1. §. 1740/1891. sz. P. M. r. és 14.837/1892. sz. K. M. r.						/						
<b>Szerbtövis irtása.</b> 1894. évi XII. t.-c. 51. §. 48.000/1894. sz. F. M. r. és 51.400/1923. F. M. r.						/	/	/	/			
<b>Tánciskolákban közös gyakorló leckeórákon zenekíséret.</b> 1930. évi 23. Cs. K.-ben köz. 12.936—1930. B. M. r. és 229.230/1925. B. M. r. 21. §.						/	/					
<b>Táncitanítás nyilvánosan.</b> 1925. évi 229.230. sz. B. M. rend. 1., 9., 10., 16., 19., 20. §. és 159.544/1926. B. M. r.						/	/					
<b>Tengeriszár elégetése.</b> 36.089/1926. sz. F. M. r.						/						
<b>Termények és szálastakarmányok szállítása.</b> Közl. kod. 16. §. és 1. és 2. bek.						/	/	/	/			
<b>Tifusz, kiütéses tifusz elleni védekezés.</b> 47.083/1924. sz. B. M. r. és 144.535/1925. sz. N. M. M. r.						/	/	/	/			
<b>Tilalmi időben fogott halak és rákok származási bizonyítványának ellenőrzése.</b> 89.620/1928. sz. B. M.						/	/					
<b>Tilalmi időben vadak árusítása.</b> 1883. évi XX. t.-c. 10. §.						/	/	/	/	/	/	/



Tárgy — Rendelet	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
<b>Trágyakihordás.</b> 1879. évi XL. t.-c. 125. §.						/	/	/				
<b>Utcák portalanítása.</b> Közl. kod. 51. §					/	/	/	/				
<b>Úrge- és hörcsögirtás.</b> 67.853/1924. sz. F. M. r.			/	/	/	/	/	/	/			
<b>Vadászati tilalom (általános).</b> 1883. évi XX. t.-c. 9. §. és 5007/1924. sz. P. M. r.		/	/	/	/	/	/	/				
<b>Vasutak mentén aratás után az előírt védszántások.</b> 44.200/1924. sz. B. M. r.						/	/	/				
<b>Véderdőkben irtás, tarvágás, alomgyűjtés.</b> 1879. évi XXXI. t.-c. 2., 4., 6., 8. §.	/	/										/
<b>Védhímlőoltási kötelezettség.</b> 1887. évi XXII. t.-c. 11. §.				/	/	/	/	/	/	/		
<b>Zugmének ellenőrzése.</b> Szut. 64. pt. 17. alpont.			/	/	/	/	/	/				

## Kakastollasok.

„Vigyázzatok és imádkozzatok!”  
Mondá az úr tanítványinak.  
Nem vigyáztak, elaludtak azok  
S fölkelt a gyászos golgotai nap.  
Péter is, ki kardot vont uráért  
S egy bérencnek a fülét levágta,  
Megtagadta maga-jóvoltáért  
Azt, ki készült a kereszthalálra.  
Háromízben hogy megtagadta azt:  
Háromszor hallá szólni a kakast...

Ma is vannak „Feszítsd meg“-üvöltők,  
Gyáván tagadó, gyarló Péterek,  
De kakasnak szavát nem felejtők  
Is vannak, kiknek szíve nem remeg.  
Csonkahun sok legázolt magyarja  
Hajlik sítáni csábítás felé:  
De ha járőr kemény léptét hallja  
S büszke kakastoll közeleg felé:  
A rossz felett lelkében győz a jobb:  
„Vigyázzatok és imádkozzatok!”

Nem nagy-péntek, ami most közelget,  
De szeretet ünnepe: karácsony...  
Mégis gyilka sok-sok Heródesnek  
Sebet ütne hétsebű hazánkon!  
Trianoni olajfák tövében  
Tanítványok ha már nem éberek  
S golgotánkat takaró vak éjben  
Eltagadók ma is a Péterek:  
Ha Ti ébren vagytok, akárhányszor  
Szólalnak is meg riadt kakasok:  
Nemzetünket a kereszthaláltól  
Ti mentitek meg: Kakastollasok!

TIKOS ANDOR.

## A mi reményünk: régí erényünk!

Írta: SZÉKELY ISTVÁN tiszthelyettes (Szombathely).

A dési őr — ahol annakidején szolgáltam — 1915. évben egy szeptemberi napon a helybeli vizsgálóbírótól azt a felhívást kapta, hogy a gyujtogatás büntetvével terhelt X. Juon vizsgálati foglyot a helybeli törvényszék fogházából vegye át és bírói szemle megtartása végett vezettesse elő, emlékezetem szerint, Udvard községbe. Ez a község a betleni őrshöz tartozott. Juont is a betleni csendőrök fogták el és kísérték be a dési kir. ügyészséghez.

A felhívás foganatosítására őrparancsnokom engem vezényelt egy öreg, román népfelkelővel, aki már kb. egy éve szolgált az őrünkön, de tíz szót ha tudott magyarul, azt is az őrön tanulta. Románul elég jól írt és olvasott. (A mi magyar gyermekeink meg már magyarul nem tudnak Erdélyben.)

A bírói szemlére azért volt szükség, mert a terhelt tagadott, a bizonyítékok pedig, amiket a csendőri nyomozás produkált, nem voltak elegendők a vádemeléshez s így a vizsgálóbírója bizonyítékok kiegészítésére törekedett.

Mikor úgy 13 óra körül a fogházhoz megérkeztünk, a fogházfelügyelő már várt reánk, mert a fogoly kiadására ő is megkapta az utasítást. Beszölt a vasrácon belül a cellák folyosóján posztoló őrnek, hogy Juont engedje ki. Jött is Juon pil'anatok alatt, arcán bizonytalansággal párosult félelem játszott: Miért hivatják? Mit akarnak vele? Nem tudta elképzelni.

Az átvételi elismervényt aláírtam, mire a fogházfelügyelő azt mondta: már mehetnek is. Én azonban kötelességemnek tartottam biztosítani magamat, nehogy ebből a szolgálatomból kifolyólag velem valaha hadbíró foglalkoznék. Megkérdeztem Juontól, mi van nála, mire a fogházfelügyelő válaszolt, hogy semmi más, mint egy zsebkendő. Amikor tudtára adtam a fogolynak, hogy hová fogom kísélni, s hogy meg fogom motozni és bilincselni, majd pedig figyelmeztettem, hogy rendesen viselkedjék, a fogházfelügyelő sértődötten ismételte meg, hogy a fogolynál csak zsebkendő van, semmi más.

Én azonban nem törődtem semmivel, hanem tapogtatni kezdtem darócruhával ékesített atyánkfiát, a fejetejétől a talpáig, majd a bakancsát is lehúztam, azután pedig alulról kezdtem tapogatni felfelé, amit a felügyelő ideges járkálás közben nézett végig. Mikor a kezem a Juon csipőjéhez ért, valami keménységet éreztem. Ezt már akkor is éreztem, amikor lefelé tapogattam, de akkor azt hittem, hogy a darócruha vastag szegése lehet. Most azonban hajítani akartam a keménységet, nem lehetett. Kigomboltattam a nadrágot, hát látom, hogy a szegés közé ujjnyi vékonyka tárgy van becsúsztatva, amit a nadrág felső szélén, a csipőnél, a szegés tetején láthatatlanul kilyukasztott részen csúsztattak be.

Kihúztam. Itt van ni, a kicsi bicska! „Most már, remélem, nem haragszik felügyelő úr?” — mondtam.

A felügyelő láthatóan nagyon restelte a dolgot. Be látta, hogy nekem van igazam. Zavartan nézegette a bicskát. Csak akkor figyelt újból ránk, amikor a foglyot bilincseltem.

Bilincselés közben röpködtek fejemben a gondolatok: Ahogy a törvényszéki palotából kilépünk, ott a Szamos. A vasútállomásig a legforgalmasabb utcákon kell menjünk, ahol omnibusz, autó, lófogató jár, azok alá dobhatja magát. Hiába akartam a füzölánc alkalmazásának mellőzésével a feltűnést csökkenteni, mégis rátettem és a végét



megfogtam. Így ni, Juon. Inkább te szégyenkezz, mint-hogy én üljek.

Mindez gyorsan játszódott le. Juon tagadta, hogy tudomása lett volna a bicskáról. Azzal védekezett, hogy ruhájának előbbi viselőjétől maradhatott vissza a rejtékhe-lyen. A felügyelő megkérdezett, mit csináljon a bicskával, ha a fogoly nem ismeri be, hogy az övé? „Tessék csak ideadni, felügyelő úr — mondtam —, majd visszahozom. Azzal átvettem és elindultunk.

Udvard községbe, a helyszínre kb. 2 óra múlva meg-érkeztünk. Már vártak reánk a vizsgálóbíró, az ügyész és egy bírósági gyakornok, mint jegyzőkönyvvezető. A vizs-gálóbíró úrnak jelentettem, hogy megérkeztünk. Kért, hogy ha esetleg megtudok valamit, közöljem vele, mert bizonyítékra nagy szükség van. Megjegyezte végül, hogy a fogolyra nincs szüksége, csak azért kísértette ki, hátha tagadását megtöri a leégett falu szomorú képe. Éppen ezért tartózkodjam vele ott, ahol jobbnak látom.

Ezután a helyszín megtekintéséhez fogtak. A tűz kö-rül megmaradt, de veszélyeztetve volt épületeket nézeget-ték, majd lemérték, hogy azok az égő tárgyaktól merre és milyen távolságra feküdtek és milyen értékűek voltak s volt-e azokban ember vagy állat a tűz idején. Tehát nem-csak az elpusztult vagyont, hanem a veszélyeztetett érté-keket is megállapították, különösen abból, hogy merre fújt a szél. A tűz kb. a falu közepetáján ütött ki egy vasárnap délután, amikor nagy szélfuvás volt, az emberek pedig részint a templomban, részint pedig az utcán tartózkodtak. A tűz kitörési helyétől a falu végéig, amerre a szél fújt, egy ház sem maradt meg. Kb. 50 ház, a hozzátartozó gaz-dasági épületekkel, állatokkal és a templommal együtt le-égett, még egy csirkét sem tudtak megmenteni. Az embe-reknek csak annyi idejük volt, hogy a szabadba menekül-hettek. A megmaradt téglá- és vályogfalak a templom szonka falai-val együtt komposan meredtek az ég felé, a nagy harang a földön hevert. A leggonoszabb ember is megható, szánalmas látvány volt ez. A romok között té-velygő károsult románok úgy el voltak keseredve, hogy hat ökor se húzott volna ki belőlük egy szót. Hiába kérdez-tem akármit, csak igent vagy nemet mondtak, de akkor sem rám néztek, hanem a földre s bőven nullatták köny-nyeiket az üszkökre. Különbén az egész fa'u ott volt, bá-mézzkodott, hogy mit csinálunk.

Figyeltem a Juont szakadatlanul. Megtudtam, hogy iszákos természetű, családos ember, pár holddal háza és jószága a szerencséseké között volt. — megmaradt.

Egyszer a füzőlánc végét átadtam a népfelkelőnek, hogy a templomot belülről is megtekinthessem. Az volt a szándékom, hogy majd Juont is a templomba vezetem s ott kérdezek tőle egypár szót: hol szokott imádkozni, tér-delni, milyen kereszték voltak a templomban, stb. Majd azután megátom, kérdezhetek-e tőle egyebet is. Juon ad-dig is csak a földet nézte, szívesen fordult akármerre, csak a romok felé nem. Amikor pedig a templomba be-mentem, egyáltalán nem nézett arrafelé, nem volt kíváncsi rá, hogy meddig ülök ott. Ellenben folyton tipegett, moz-gott, a bajuszát rángatta, mintha érezte volna, hogy te-temre akarom hívni, a meggyalázott Zsámoly elé, ahol annyiszor kérte bűneire a bocsánatot.

Tudtam, hogy a népfelkelőt hiába oktattam ki, hogy a fogollyal semmiféle beszélgetést folytatni nem szabad, ha otthagynom őket, mégis beszélgetni fognak. Úgy is lett. Mihelyt a templomba értem, láttam, hogy a népfelkelő a fogollyal együtt hátat fordít; még a fejükkel is biccentet-tek, annyira beszélgettek. Hagytam őket, hadd beszélje ki magát Juon az anyanyelvén.

Amikor a templom kormos falait belülről levett ka-lappal nézegettem, az ajtó elé jött egy hosszúhajú román s kémlelni kezdett engem. Úgy tettem, mintha fohászko-dnék és észre sem vettem volna őt. Vallásosságom nyilván-bizalmat adhatott neki, mert csakhamar levette a kalap-ját, belépett, letérdelt, keresztet vetett és azután köze-lembe jöve, megszólított nagy tisztelettel, hogy közölni akar velem valamit. „Jól van, bágye, — mondtam neki —, de akkor menjünk ki, mert itt csak imádkozni szabad.”

A román atyafi alaposabb megnyerése végett nagyon baráságos voltam vele. A templom előtt pedig arra kér-tem, hogy ha mondani akar valamit, jöjjön velem a vizs-gálóbíró úrhoz és mondja el neki, amit tud. Úgy ottha-gyott, mint eb a rossz gazdát. Az volt a szerencsém, hogy legelőször a nevét kérdeztem meg, különben sohasem ta-láltam volna meg, mert a sok ember között gyorsan elve-gyült.

De amikor tölem távozott, elég hangosan mondta, amit alább idézek és amiért érdemesnek tartottam leírni az esetet:

— Dehogy megyek én oda! Nem mondok én el az uraknak semmit! Tudom én, ki csinálja az igazságot!

Amíg mondta, a karjaival olyan mérgesen hadoná-zott, mintha azt kellett volna elhítesse az egész világgal, hogy igazságot pedig csak a csendőr csinál!

A vizsgálóbíró úrhoz siettem és jelentettem, hogy egy ember önként vallomástételre jelentkezett, de amikor a vizsgálóbíró úrhoz utasítottam, haragosan eltávozott, hogy ő csak a csendőrnek hajlandó megmondani, amit akar.

A vizsgálóbíró megörült a dolognak. Azt mondta, hogy az illető előkerítésére mindent kövessék el, inkább ő is vigyáz a fogolyra, s ha a tanú lényegeset mond, fog-laljam jegyzőkönyvbe, azt lehetőleg két tanúval is irassam alá, hogy a vallomás minél hitelesebb, és megmásíthatatlan legyen. Jelentettem, hogy a foglyot vinni fogom, mert azt magamtól messze nem hagyhatom.

A községi bírót és egy másik községi közeget magam mellé vettem. Az utánam ballagó népfelkelőnek szoltam, hogy a foglyot vezesse előttem. Így mentünk a községi bíró lakásába. Útközben a hites közeget utasítottam, hogy X. Vaszilikát keresse elő és jöjjön vele a bíróhoz.

Jöttek is hamarosan. Vaszilika most már nyugodtan viselkedett. Látszott rajta a megelégedés, hogy kívánságát teljesítem. Kérdésemre, hogy most hajlandó-e két tanú előtt elmondani, amit tud, büszkén felelte:

— Most már igen! A domnu zsandárnak mindent megmondok, de másnak nem, mert annyit én is tudok, igazságot csak a zsandár csinál! De — folytatta — amit mondani akarok, azt Juon előtt szeretném megmondani, mert olyan igazat mondok, hogy arra meg is zsurálok (esküszik), ha kell, mert én három évig voltam kájzer-katona!

A bizalmiak helyeslő bölintgatására Vaszilika be-szélő kedve úgy megjött, hogy ajánlatosnak tartottam kívánságát most is teljesíteni, dacára annak, hogy tanut a terhelt előtt kihallgatni csak bíró jogosult.

Pár pillanatig néma csend ülte meg a község fejé-nek néha birkák és malacok által is lakott odvas házat. Kiszóltam a népfelkelőnek az udvarra, hogy Juont ve-zesse be. Ekkor az öszes fejű Vaszilika elém lépett, vi-gyázzba végta elnyűtt bocskorait s úgy kifeszítette a mellét, mintha karót ebédelt volna. Röviden, de értel-mesen mondta el aztán lényegében a következőket:

— A kérdéses napon a mezőn voltam. Mikor haza-felé jöttem és a falutól kb. 500 lépés távolságra lehettem, láttam, hogy egy ember a kertek alatt, a pajták és szalma-



kazlak között, düledezve halad. Azonnal felismertem, hogy a részeges Juon. Ez ni! — mutatott rá. — Mikor a Grigorás szalmakazlához ért, háttal a kazalnak dült és kezdte a pipáját gyujtogatni. Nemsokára a pipa füstölni kezdett, Juon pedig tovább düledezett szemben a széllel — hazafelé. Futva mentem a kazal felé, mert úgy éreztem, hogy itt valami baj lesz. Alig futottam 100 lépést, hatalmas lángok csaptak fel a kazal oldalán, onnan pedig át a Grigorás pajtájára. Mire odaértem, már csak meneküni lehetett, de menteni nem. A zsuppos fedelű épületek percek alatt hamvadtak el. Talán félóra után elmentem Juonhoz megnézni, mit csinál. A pajtájában, a száraz takarmányon végigfeküdve találtam. Aludt az átkozott! A pipa ki volt esve a szájából. Meg akartam fojtani, de eszembe jutott a családja, hát nem bántottam, csak oldalbarúgtam és otthagytam. Nem akartam elmondani ezeket senkinek, mert úgy gondoltam, hogyha fel is akasszák ezt a kárhozottat, azzal a károsok nem lesznek előbbre. De amikor megláttam, hogy a csendőr úr, a törvény szolgája a templomba megy és levett kalappal imádkozva keresi a gyujtogatót, úgy éreztem, nintha valaki pofonütött volna és parancsolná, hogy azonnal jelentsem, amit tudok, mint a katona! Ezt most megtettem!

Gyorsan jegyzőkönyvbe foglaltam. Aláírás és megmagyarázás után Vaszilika illedelmes köszönéssel távozott.

Juon megtörve, keserves zokogásban tört ki. Kérdés nélkül beismerte, hogy most már emlékszik mindenre, csak azt nem tudja, hogy ő okozta-e a tüzet. Csak akkor tudta meg, hogy a félfalu leégett, amikor felébredt.

A vizsgálóbíró úr az ablak alatt türelmetlenkedett s beintett, hogy ha kész vagyok, szeretne bejönni. A népfelkelőt a fogollyal kiküldtem s aztán bejött a vizsgálóbíró úr a két másik úrral együtt. Úgy rohantak az asztalhoz, hogy az eredményt nem is jelenthettem. Mikor a jegyzőkönyvet elolvasták, a vizsgálóbíró úr meleg kézszorítással köszönte meg az eredményt, mondán: „A bíróságok jól tudják, hogy a nép bizalma a csendőrség iránt határtalan. Ennek legjobban a bíróságok örülnek.” Most már megjelentettem, hogy a tanu miket mondott a templom előtt, amin hangos kacagással mulattak mind a hárman.

Ezután kötelességszerűen megjelentettem a terhelt önkéntes beismerését és a kicsi bicska történetét is. Még csak ekkor nézett nagyot a vizsgálóbíró úr. Azt mondta, hogy a bicska ügyében állapítsak meg, amit szükségesnek tartok, az eredményt pedig bevonulásom után a terhelt beismerésével együtt írásban jelentsem, a bicskát csatoljam a jelentéshez. Azzal búcsúztak és eltávoztak.

Juon feleségét a községi bíróhoz hivattam. Felmutattam neki a bicskát és megkérdeztem tőle, vajjon a gyerekek hol vesztették el? Az asszony aztmondotta, hogy a bicska a gyerekeké volt és már régen keresik, de hogy hol vesztették el, nem tudja. Közben nyult is érte, hogy adjam oda. Felvilágosítottam, hogy most nem adhatom, de majd később visszakapják.

Ezek után bevonultunk, a fogháznak a foglyot visszadtuk, ahol azt is közöltem, hogy a bicska a Juoné, de azt a vizsgálóbíró úr felhívására neki fogjuk beszoigaltatni. Örsömről aztán a kívánt jelentést megtettük.

Mikor mindennek vége volt, a népfelkelőt négyszem között felelősségre vontam, hogy parancsom ellenére hogy mert a fogollyal beszélgetni. Figyelmeztettem, hogy a fejelentéstől csak akkor tekintek el, ha őszintén megmondja, miről beszélgettek, amire nézve Juont is ki fogom kérdezn' s jaj lesz, ha az egyebet mond.

A megszeppent népfelkelő fogadkozott, hogy őszintén el fog mindent mondani, csak ne jelentsem fel, majd ígérte, hogy többet nem hágja át a parancsamat. Ezek után a következőket mondta:

— „Juon a tűzről semmit sem beszélt. Azt szerette volna, ha nem a fogháznak adnók vissza, hanem a csendőrök fogdájába zárnók el. Félt a fogházfelügyelőtől rettenetesen a bicska miatt. Mindig azt kérdezte tőlem, mit csináljon, ha a fogházörök megverik? Én azt a tanácsot adtam neki, hogy ha megverik, kérje magát kihallgatásra a csendőrségre, majd az őrmester úr elbánik a felügyelővel, mert a domnu zsandárok nem ismerik a tréfát azzal szemben, aki bűnös. Juon azt mondta, hogy úgy is fog tenni. Mást nem beszéltünk.”

Ilyen — mindenesetre jellemző — jótanácsot adott neki az én „pótcsendőr” járőrtársam.

A román csendőrségi törvény tárgyalása alkalmával azt mondották a román képviselőházban, hogy a magyar csendőrség méltósággal képviselte az államhatalmat. Nem tudom, hogy ezt a mai állapotok elientéteként kellett-e megállapítani s azt sem tudom, hogy azoknak az emlékezetében, akik ezt megállapították és jóváhagyták, melyik örsünknek vagy talán csak járőrünknek az emlékezete él. Egy dologban azonban bizonyos vagyok: nagyon-nagyon sok Juon és Vaszilika mesél ma a gyermekeinek s unokáinak a magyar csendőrökről, akik igazságot, mindig csak igazságot osztogattak a szegény románnak régen, — meg ne hallja valaki — a jó világban..

## Az átok.

Írta: JÁRŐRVEZETŐ.

Az egri örs irattárában 485—1924. szám alatt fekszik egy teljelentés. Aki elolvassa, megtudja belőle, hogy az egri örs az Úr 1924-ik évében egy Kovács nevezetű egri lakost lopás vétségéért feljelentett az egri kir. ügyészségnek.

Az eset maga nem érdekes. De volt a nyomozásban egy momentum, ami nekem, az akkori próbacsendőrnek, kitörülhetetlenül agyamba vésődött és odasorakozott sok-sok átélt emlékeim közé. Jó öreg bajtársam, aki akkor járőrvezetőm volt, bizonyára csodálkozni fog, ha jól megérdemelt pihenőjén, mint nyugdíjas, cikkemet olvasva, felidézi emlékeiben a történetet.

Forró júliusvége volt. A fák levelei fonnyadtan csüngtek alá s a bokrok alján líhegve húzódott meg ember és állat. Amerre a szem ellátott, sehol egy párnyi felhő sem mutatkozott, hogy enyhítené a nap tüzelő sugarait. A szőlőhegyek között kanyargó mély úton csendesen bandukoltunk járőrvezetőmmel. Járőrvezetőm alacsony kövér ember volt. Arcáról le lehetett olvasni, hogy módfelett szenved a kínzó hőségtől. Állsija szélein szürke, habös izzadság futott végig, tekervényes barázdákat festve portól belepett arcára. Zubbonyán, ahol a szijazat feküdt, szintén kiütött a hab. A völgyben megszorult meleg fullasztóan nehezedett tudónkre. Néma csodálattal néztem a kövér kis embert, amint nagyokat fújva, zokszó nélkül törtetett előre a bokáig-érő porban.

Én — mint mondtam — még csak próbacsendőr voltam. Nyakamat kegyetlenül szorította a gallér és lábaim alig vonszolták a „nyári” csizmákat. Nagyot sóhajtottam, de szólni nem mertem. Tőlünk párszáz



lépésre, oldalt, terebélyes gyümölcsfák maradoztak el, csábítóan kínálgatva hűvös árnyékukat. Majd kristályvizű forrás fölé boruló hatalmas vadgesztenyefa tünt elő, aljában fapaddal... De mi csak mentünk tovább. Én meg csak sóhajtoztam, torkomat reszelősre marta a lenyelt por s a nyeivemet fanyarul ette az arcomról lefutó izzadság.

— Az istokját ennek a melegnek — nyögtem krákgogva s félszemmel, félelemmel vegyes érzésekkel pislantottam járőrvezetőm felé, hogy mit szól hozzá. Ő ránézett, rántott egyet a fegyvere szíján, de megjegyzésemet válasz nélkül hagyta s rótt a forró hbmokot tovább. Egy domb tetejére értünk. Az Eged-hegy felől enyhe légfuvam borzolta fel a szőlők leveleit. Teletüdőre szívtuk a hűvöskés levegőt. Járőrvezetőm megállt, megálltam én is.

Gyönyörű látvány tárult a szemeink elé. Alattunk hosszan elnyúlva terült el a soktemplomú Eger. Az időrágta várfalak kövei sziporkázva izzottak a forró nap-sütésben. A Bebek-bástyáról komoran nézett felénk az „Egri csillagok” aranytollú lantosának faragatlan tölgykeresztje. Körülöttünk a forró júniusvég temetői csendje honolt.

Lelki szemeim előtt felelevenedtek a letűnt századok zivataros napjai. Láttam Dobó száguldó vitézeit, Szolimán tengernyi hadát, a füstölgő várromot, ormán a megtépett, de dicsőségesen lobogó háromszínű zászlóval...

Hátam mögött halk beszédet hallottam. Meglepődve láttam, hogy járőrvezetőm egy mezítlás emberrel beszélget. Odaléptem melléjük s hallom, hogy az illetőnek az éjjel minden hagymáját ellopták.

— Tönkretettek, csöndér urak! — sírta a magyar. Feles földet bérlok az apácáktól, oszt mitszó majd ehű a főnöknő.

Járőrvezetőm megvigasztalta az öreget és útjára eresztette, hogy mi is megyünk mindjárt utána. Aztán rámnézett: „Egy kis munka akadt, fiam” — mondta nevetve.

Az előbb még mogorva katonát akkor még előttem ismeretlen láz fogta el. Arca felderült, nagy, szürke szemei fényleni kezdtek és beszélt, csevegett, mint egy gyermek. Örült, hogy nyomozhat.

Közben a hagymaföldre értünk. Egy barázda végében sírdogált a feljelentő felesége, körülötte állott négy-öt apáca, akik a közeli nyaralójukból jöttek oda, megilletődve a nagy istentelenségen.

Járőrvezetőm végigment a hagymaágyak között. Az egyik helyen gyorsan lehajolt s egy lábnyom mellé jókora vöröshagymát helyezett.

Köszöntünk az apácáknak, Járőrvezetőm a főnök-nővel kezdett beszélgetni.

Az én agyamban dolgozni kezdett a fantázia. Nick Carterek, Fantomas, Arséne Lupin, Conan Doyle megemészthetetlen zöldségei jutottak eszembe. De akárhogy törtem is a fejemet, nem emlékeztem vissza, hogy azok hagymalopási ügyben nyomoztak volna.

Járőrvezetőm már a panaszos gazdával beszélgetett.

---

*Az okos ember nem néz annyira háta mögé, mint inkább magaelibe, s elveszett kincse siratása helyett inkább azt tekinti s vizsgálja, mit menthetett meg s azzal beelégedni s lassanként többet szerezni iparkodik.*

GR. SZÉCHENYI ISTVÁN.

Pattogtak a szavai és zúdította a kérdései árját, hogy szemem-szám elállott a csodálkozástól.

— Mennyiért bérlő a földet? Volt-e katona? Van-e háza? Mikor volt itt a hagymaföldön utoljára s mikor járt a hagymaágyak között? A háború alatt melyik fronton volt? Jobblábának középső ujját hol vesztette el? Kivel beszélt az este utoljára s kivel ma reggel legelőbb? Van-e a háza mellett kertje? Termeszt-e benne hagymát? Milyen hagymafajtát termeszt? stb. stb.

Végre aztán elhallgatott. Elővett egy szivart és rágyújtott. Közben magához intett egy bámészkodó suhancot, a kezébe nyomott egy levelet, amivel az elloholt a város felé nagy igyekezettel.

A nap leszállni készült a szarvaskői hegyek mögé. Maklár felől szürkésfekete felhő terpeszkedett szét és a távolból tompa morgás vihar közeledését jelezte.

Járőrvezetőm magához intett és a lábnyomhoz mentünk.

— Nézze, fiam! — magyarázta — a tettes hajnalban, mikor még harmatos volt a fű, akkor járt itt. A harmattól vizes lábának lenyomata ittmaradt a száraz földön. Nézze meg jól, lát-e rajta valamit.

Én néztem a lábnyomot előlről, hátulról, oldalról. Forogtam körülötte, mint a macska a kása körül, de hiába meresztettem a szemeimet, nem láttam biz én azon semmi különöset. Járőrvezetőm végre megszánta kinlódásomat s nevetve mondta:

— Nem látja? Hiszen csak négy ujjnak a helye van meg rajta!

— Tényleg! — kiáltottam meglepetve. — Hiszen akkor...

— Csitt! — szólt rám a járőrvezetőm. Elharaptam a szót és hallgattam.

Lassan teltek az órák. A felhő is a fejünk fölé ért és érezni lehetett a szomszédban levő zápor szelét.

Nem tudtam, mire várunk, de nem mertem megkérdezni. Végre a dülőúton felberrent egy kerékpár csengője. Egy rendőr jött s vele egy civil. Elibük mentünk, bemutatkoztunk.

A rendőr elmondotta, hogy a feljelentő házában padlása tele van hagymával. A gyermekeit kikérdezték s azok elmondották, hogy a hagymát az édesapjuk vitte haza ma reggel.

Járőrvezetőm mosolygott:

— Nos, mit szól ehhez, fiam? — kérdezte tőlem.

Semmit sem szóltam hozzá, csak néztem és hallgattam. Magas volt még akkor nekem az ő tudománya: lábnyom... szolgálati jegy... rendőrségi terület... megkeresés... mindmegannyi ismeretlen fogalom tömkelege.

Az apácák csoportjához mentünk. Járőrvezetőm a panaszos felesége elé lépett:

— Mondja, asszonyság, nincs maguknak odahaza hagymájuk? — kérdezte a még mindig síró asszonyt.

— Nincs! — válaszolta röviden.

— Biztos? — kérdezte tovább. Az asszony megtörülte a szemeit:

— Csendőr úr, „az Isten innét egy lépést se segítsen, ha hazudok!” Nincs odahaza egy fej sem!

Az apácák keresztet vetettek a szörnyű átok hallatára.

Hosszú, fényes villám cikkázott át az égen s utána rettenetes csattanás rázta meg a levegőt. A hirtelen szél előredobta fejemről a kalapot, ugyanabban a pillá-



natban sikoltás hallatszott s az átkozódó nő élettelenül terült el előttünk a földön.

Rémülten néztünk egymásra. Járőrvezetőm az aszszonyhoz rohant, én pedig fogvacogva néztem a térdrehulló apácákat.

A rendőr kerékpárjára kapott, az egyik nővér vízért szaladt s közben sűrűn paskolva megeredt a zápor.

Izgalmas félóra telt el, majd felbúgott a mentőautó szirénája és elszállították az asszonyt.

A villám lecsapott valahova, az omladozó vár bástyáira. Mintha a természet is siettetné az annyi dicsőséget látott falak pusztulását. A lelkifurdalástól és félelemtől végsőkéig csigázott asszonyt a villámcsapással járó hirtelen, éles csattanás annyira megrémítette, hogy elájult s esés közben egy ér megszakadt a lábában, nem tudott többé felállni.

Hogy meddig volt kórházban s él-e még, nem tudom.

Végezetül még csak annyit, hogy a hagymát, mint bünjelet tényleg megtaláltuk. Kovács beismerte a cselekményét. A hagymát azért lopta el, hogy azt a felezés alól kivonva, magának megtarthassa. A megkerült hagymát máter Benes a város szegényeinek konyhájára ajándékozta.



## MAGYAROSAN, KATONÁSAN.

### „Pardon-Szervusz!”

A Csendőrségi Lapok-nak egyik hűséges olvasója legutóbb azt kérdezte tőlem: miért írok én ezen a helyen mindig csak az idegenszerű szerkezetekről s miért nem veszem tollam hegyére a fölösleges idegen szavakat is? Azért, mert a szerkezetbeli idegenszerűségek — bár magyar szavakban jelennek meg előttünk — sokkal inkább veszélyeztetik a nyelv eredetiségét és tisztaságát, mint a könnyen felismerhető (és kerülhető) idegenszármazású szavak.

A szavak csak levelei a nyelv fájának, — mondta Arany János. Folyton változhatnak; régiek eltűnnek, újak születnek, vagy jönnek idegenből hozzánk. S ez természetes is, hiszen a népek állandóan érintkeznek egymással, átvesznek egymástól szokásokat, ismereteket, találmányokat, új fogalmakat, amelyeknek megjelölésére — legalább is egyelőre — nincs is saját szavuk. Ki tudná például nálunk a *mótor*, *film*, *rádió* stb. szavakat jó magyar kifejezésekkel pótolni?

Ha az átvevő nyelv az új fogalomra megtermi a saját szavát (mint például legújabban a németeknél: *Telephon* helyett *Fernsprecher*, *Lift* helyett *Fahrstuhl*, *Auto(mobil)* helyett *Kraftwagen*), akkor az idegen fölöslegessé válik. De ennek az ellenkezője is gyakori: az idegen jövevény kiszorítja, elavulásra kárhoztatja az eredeti saját szavunkat. A mai *sógor* szavunk például német ere-

detű (*Schwager*-ből), az eredeti magyar szó (*rér*) már régen kiveszett a közhasználatból. A *medve*, *galamb* is szláv szó; hiába volt rá egykor jó magyar kifejezés, az idegen győzött, a magunké kihalt.

A meghonosodott idegen szavak (jövevény- vagy kölcsönszók) ellen nem is lehet semmi kifogásunk, hiszen ilyenek minden nyelvben vannak bőven s végeredményben valamely nép művelődő képességét és képességét bizonyítják. A magyar nyelv szókincse körülbelül egynolcad részében idegen eredetű. De ki gondol ma már arra, hogy a *búza*, *bika*, *bátor*, *barát*, *sereg*, *tenger*, *asszony*, *kard*, *dohány*, *ugar*, *szoba*, *asztal*, *ablak*, *kereszt*, *király*, *család*, *gazda*, *polgár*, *páncél*, *csizma* stb. szavainkat idegenből vettük?

Nyelvünk tisztaságát nem is ezektől féltjük, hanem az olyan újkeletű idegen jövevényektől, amelyekre semmi szükség sincs, mert van helyettük jó magyar szavunk is. A tudatlan feltűnnyvágyás, a felszínes divat, a szolgai utánozó hajlam egyengeti útját a fölösleges idegen szavak beáramlásának. Szinte máról-holnapra tűnnek fel és terjednek el „divatos” szóbogarak, miknek rajzása és csipkedése ellen alig van védekezés.

De azért van. A valóban magyar ember mindig bizalmatlan az idegen jövevényekkel szemben s nem egykönnyen dobja el magától ősi sajátját — az idegen hóbort kedvéért. A nagyváros „kultúrlégrében” könnyen terjednek és szaporodnak a fölösleges idegen szavak, de a magyar föld népe tartózkodó. Csak ritkán vesz át egy-egy idegen szót, de amit átvesz, azt kár volna és nem is lehet már kiirtani (pl. *patika*, *kaszárnya*, *kapitány*).

A címbe foglalt *szervusz* és *pardon* szavak nem egészen újkeletűek nálunk. De mert már kezdik magukat befészkelni nyelvünkbe, éppen ezért először ezeket vegyük tollhegyre.

A *szervusz!* kifejezést mindennap használjuk s nem egyszer, nem kétszer. Megvallom, néha én magam is. Az eredeti latin szónak (*servus* = szolga) tulajdonképpen nincs is meg az az értelme, amelyben nálunk használják. Mégis általánosan elterjedt köszöntő kifejezés lett, s — jellemző tünet! — nálunk magyaroknál sokkal inkább, mint a nyugateurópai népeknél. Nálunk már a népnyelvbe is kezd belecsúszni *szerbusz*, vagy *szerbuc* alakban, sőt némelyek ragozzák is: *szervusztok!* (Főnevet igei személyragokkal!)

Igaz, ez rövid köszöntés, de miért és hová sietünk mi annyira? Már nem jó nekünk a régi magyar *Isten hozott*, *Isten veled*, *adjon Isten*, *jó napot*, *jó estét* stb. kifejezés? Úgy látszik, nem. De ha már mindenáron rövidségegre törekszünk, ott van az *üdvözöllek!* kifejezés és ez sokkal találóbb is. Csak persze meg kell szokni, aminthogy a szokás hatalma honosította meg a *szervusz-t* is.

## KI TUDTA?

Az ANGLIKAN VALLÁS megalapítója VIII. Henrik (1509—1547) angol király volt, ki eleinte üldözte Luther híveit, később azonban országával együtt elszakadt a róm. kath. egyháztól, mivel a pápa nem akarta első nejétől, Aragoniai Katalintól elválasztani. Önkényesen vált el Katalintól és azután még ötször nősült meg. Ő, a király lett azontúl az ország egyházi feje; akik nem akarták elismerni, azokat kivégeztette. Fia, VI. Eduard alatt terjedt el azután Cranmer érsek pártfogása mellett Anglia új vallása: a pápát egyházfőnek el nem ismerő anglikán vallás.



Kérem a magyar csendőröket, tegyenek próbát: üdvözljék egymást a *szervusz* helyett magyarul. Bizonyára több eredeti zamát, több magyar testvéri melegség lesz így a köszöntésükben.

De ha a *szervusz* szót már nem sikerül teljességgel kiirtanunk, a *pardon!* kifejezést feltétlenül ki tudjuk nyelvünk házából tessékelní. Van rá jó magyar szavunk (bocsánat!), tehát fölösleges. Aki pedig mégis használja, az vagy nem tud, vagy nem akar jó magyarul beszélni. S az ilyen embert jó lesz közelebről is megnéznünk: hátha csak a rang és mód kedvéért vallja magát magyarnak.

A szegény jó pestieket azonban szánjuk meg, a zsúfolt villamoson itt-ott felszisszennek: *pardon, bocsánat!* A *pardon* t. i. ugyanazt jelenti mint *bocsánat*, — ez tehát fölösleges szószaporítás. Nőde, ezt tán ők is tudják, csak hát mégis kétszer mondják egymás tyúkszemeinek megtiprásakor a bocsánatkérő kifejezést. De valószínű, hogy a másodiknál valami mást gondolnak, mint amit mondanak...

vitéz Rózsás József ny. százados,  
a m. kir. honvéd Ludovika Akadémia tanára.



## CSENDŐR LEKSZIKON.

192. Kérdés. Kihágási ügyben tett feljelentéshez kell-e erkölcsi és vagyoni bizonyítványt csatolni?

Válasz. A kir. járásbírók előtt felmerült bűnügyi költségek behajtásáról és elszámolásáról szóló 1890. évi XLIII. t. c. 3. §-a a kir. bíróságok hatáskörébe tartozó „büntetőügyekben” rendeli el a községi előljáróságok által kiállítandó vagyoni bizonyítványok beszerzését. Ennek megfelelően az erkölcsi és vagyoni bizonyítványokról kiadott 10.900—I. M. 1910. számú rendelet is a kir. bíróságok hatáskörébe tartozó „büntető ügyekben” teszi kötelezővé az erkölcsi és vagyoni bizonyítványok beszerzését, miután pedig a „büntetőügyek” fogalmába a kihágás miatt indított eljárás is tartozik, nem szenved kétséget, hogy a bíróságok hatáskörébe tartozó kihágás miatt tett feljelentéshez erkölcsi és vagyoni bizonyítványt kell csatolni. Ugyanígy rendelkezik egyébként a Szut. 467. pontja is, mely szintén azt rendeli, hogy a kir. bíróságok hatáskörébe tartozó „büntetőügyekben” (tehát a kihágás miatt indított ügyben is) a gyanúsítottól erkölcsi és vagyoni bizonyítványt kell becserezni.

Megjegyezzük, hogy a fentebb hivatkozott 10.900—1910. számú igazságügyminiszteri rendelet 1. §-ának 2. bekezdése a kir. járásbírók hatáskörébe tartozó becsületsértés esetében — amely pedig vétség — megengedi ugyan az erkölcsi és vagyoni bizonyítvány beszerzésének mellőzését, ha a bíróság a bűnügyi költségek kérdésében a bizonyítvány nélkül is határozhat, ennek a kivételnek azonban az örsök szempontjából nincsen különösebb jelentősége, mert a becsületsértés vétség főmagánvádra üldözendő, azzal tehát az örsök vagy egyáltalában nem, vagy pedig csak a Szut. 400. pontjában előírt korlátok között foglalkoznak.

A rendőri büntető eljárásban, vagyis a főszolgabíró és az állami rendőrségi kapitányság hatáskörébe tartozó kihágások esetében nincs szabályozva, hogy a rendőri büntetőbírók milyen módon szerezzék meg a terhelt erkölcsi életére vagy va-

gyoni állapotára vonatkozó azokat az adatokat, amelyekre határozatának meghozatalánál szüksége van. Habár különösen a pénzbírságok kiszabásának, valamint a visszaesők súlyosabb megbüntetésének helyes alkalmazása kívánatos tenné, hogy a rendőri hatóság is minél pontosabban legyen tájékozva a terhelt erkölcsi és vagyoni viszonyairól, a belügyminiszter úr gyakorlati okokból, főképen pedig a csendőrörsök tehermentesítése céljából az 1930. évi április 22-én kelt 1134—1930. számú rendeletével (megjelent a Belügyi Közlöny 31—1930. számának 531. oldalán) úgy intézkedett, hogy a csendőrörsök a rendőri büntetőhatóságok hatáskörébe tartozó kihágások miatt tett feljelentéseikhez erkölcsi és vagyoni bizonyítványt ne csatoljanak.

Az örsnek azonban, ha módjában áll, igyekeznie kell a rendőrhatalomra a gyanúsított vagyoni viszonyairól magában a jelentésben tájékoztatni. Ha tehát ismeretes, meg kell említeni, hogy a gyanúsítottnak mekkora értékű (ingó vagy ingatlan) vagyona van, vagy ha ilyennel nem rendelkezik, körülbelül mennyi az évi, havi, heti vagy napi keresete. A vagyoni viszonyok megállapítása végett külön puhatolást nem kell indítani, az erre vonatkozó adatokat tehát csak akkor kell bejelenteni, ha azok megállapítása külön hosszadalmas puhatolások vagy levelezések nélkül is lehetséges, ellenkező esetben a vagyoni adatok bejelentése elmaradhat. Ilyenkor azok utólagos megállapítása iránt a rendőrhatalom — ha szükségesnek látja — más módon (a község előljárósága útján) intézkedik.

193. Kérdés. A Szut. 448. pontja szerint a csendőrnek az őrizetbe vett tárgyakról mind maga, mind pedig az érdekelt részére külön-külön jegyzéket kell készítenie, a 14. melléklet értelmében pedig azt az őrizetbe vett tárgyak tulajdonosával, birtalójával vagy ezek megbízottjával is alá kell íratnia. Kik kell itt „érdekelt” alatt érteni: a gyanúsítottat-e, vagy a tulajdonost, vagy pedig azt, akitől a járőr a tárgyat őrizetbe vette s kivel kell közölni a jegyzéket aláírni?

Válasz. Annak a célját, hogy a járőrnek az őrizetbe vett tárgyakról miért kell jegyzéket készítenie, a Szut. 14. melléklet 1. oldalán levő záradék szövegéből lehet legpontosabban megállapítani. Eszerint pedig a csendőr az őrizetbe vett tárgyakat annak igazolása végett foglalja jegyzékbe, hogy:

- az ott felsoroltakon kívül más tárgyat nem vett őrizetbe, de viszont
- az őrizetbe vett tárgyakat a jegyzék mind felsorolja s végül, hogy
- azok mennyiségének és minőségének leírása is helyes.

Kinek van szüksége mindezen körülmények igazolására?

Mindenekelőtt a járőrnek magának azért, hogy a későbbi eljárás vagy tárgyalás folyamán igazolni tudja magát, ha az őrizetbe vett tárgyak némelyike elveszne, azt kicserélnék, vagy ha — ami jegyzék nélkül bizonyára gyakori eset lenne — a csendőrt azzal vádolnák meg, hogy az őrizetbe vett tárgyak közül valamit eltulajdonított.

De szüksége van a jegyzékre a félnek is, akitől a járőr a tárgyat őrizetbe vette. Így pl. a gyanúsított azt igazolhatja a jegyzékkel, hogy a járőr nála mást, mint ami abban fel van sorolva, nem talált; a tulajdonos vagy a jóhiszemű birtaló tulajdonjogát igazolhatja vele, esetleg kártérítési igényét alapíthatja arra, a megbízott a jegyzék révén számol el a reábizott tárggyal stb.: éppen ezek a körülmények tették szükségessé a Szut. szerkesztése alkalmával annak az elrendelését, hogy a járőr a jegyzéket nem, mint addig csak egy példányban, hanem kettőben állítsa ki, a másodpéldányt pedig az „érdekelt”-nek adja át.

Hasznát venné végül a jegyzék egy példányának a községi előljáróság, illetve az a hatóság is, amelynek a járőr az őrizetbe vett tárgyat megőrzés végett átadja, de az utasítás ezt nem rendelte el egyrészt, mert a jegyzéknek három példányban kiállítása és kezelése nehézkes lenne, másrészt pedig, mert a községi előljáróság — ha jónak látja — az átvett tárgyakat a maga számára feljegyezheti, de szükség esetén rendelkezésre áll a járőr által készített eredeti jegyzék is, amelyen az előljáróság a tárgyak átvételét elismerte s ezzel tehát a jegyzéket a maga részéről is mintegy hitelesítette. Nagyon természetesen nem követ el azonban hibát a járőr, sőt helyesen cselekszik, ha a községi előljáróság részére is jegyzéket készít — indigóval nem okoz munkatöbbletet sem — de ez, ismételjük, a Szut. értelmében nem kötelező.

Ismerve pedig most már a jegyzék célját, nem nehéz a kérdésre válaszolni, hogy a Szut. 448. pontjában kit érthetünk „érdekelt” alatt? Csakis azt, akitől a járőr a tárgyat őrizetbe vette, tekintet nélkül arra, hogy káros, tulajdonos, gyá-



usított, megbizott vagy pedig az ügyben nem szereplő idegen személy-e az illető! Azt ugyanis, hogy a járőr „... a felsorolt tárgyakon kívül más tárgyat őrizetbe nem vett, az őrizetbe vett tárgyak mennyiségének és minőségének leírása helyes”, csak olyan egyén igazolhatja, aki jelen volt s látta, hogy a járőr mit vett őrizetbe; „érdekelt” alatt nem érthetjük tehát azt, aki az ügyben csak tágabb értelemben van érdekelve, hanem csak azt, akét az őrizetbevétel szűkebb ténye érdekelt; vagyis mindig a tárgynak az őrizetbevétel alkalmával volt közvetlen bírlalóját, tekintet nélkül arra, hogy ő egyúttal tulajdonosa-e is a tárgynak, vagy sem.

Ha tehát a járőr a tárgyat a tulajdonostól veszi őrizetbe, a jegyzéket vele iratja alá, ha a gyanúsítottnál találta meg, a jegyzéket is csak a gyanúsítottal iratja alá, nem pedig a tulajdonossal is, aki az őrizetbevételnél esetleg jelen sem volt s így a záradékban foglaltakat nem igazolhatja. De meg sokszor nem is lehet megállapítani, hogy ki az őrizetbe vett tárgy tulajdonosa, vagy nem is lakik az őrizetbevétel helyén: helytelen lenne tehát a járőrtől azt követelni, hogy csupán a jegyzék aláírása végett a tulajdonost felkeresse vagy éppen, hogy a jegyzéket neki aláírás végett elküldje.

De — mint említettük — az „érdekelt” teljesen érdektelen harmadik személy is lehet. Például a Nagy János óráját ellopja Kis Péter s eladja Szabó Józsefnek, aki azt rendszer áron, jóhiszeműen megveszi. A járőr az órát Szabó Józseftől őrizetbe veszi. Természetes, hogy ebben az esetben a jegyzéket nem Nagy Jánossal, a károssal s egyúttal tulajdonossal, sem pedig Kis Péterrel, a gyanúsítottal, hanem Szabó Józseffel, a bírlalóval iratja alá, mert az őrizetbevétel szempontjából őt kell „érdekelt”-nek tekinteni, jóllehet, az ügy többi vonatkozásához semmi köze nincsen, abban tehát nem érdekelt. Ugyanígy csak Szabó Józseffel kell aláírni akkor is, ha Kis Péter gyanúsított az órát elvesztette s Szabó József csak megtalálta.

Az itt elmondottak miatt mindenki számára, akét a járőr tárgyakat vett őrizetbe, külön-külön jegyzéket kell kiállítani. Közös jegyzéket csak akkor lehet kiállítani, ha a járőr egy-és ugyanazon alkalommal több személytől vesz tárgyakat őrizetbe s annál az érdekeltnek valamennyien és együttesen jelen vannak: ilyen esetben a tárgy megnevezése előtt kell megemlíteni, hogy azt a járőr kitől vette őrizetbe, a jegyzéket pedig az összes jelenvolt „érdekelt”-ekkel alá kell iratni.

A jegyzék negyedik függélyes rovatában a tulajdonost csak akkor kell megnevezni, ha ismeretes és ha a tulajdonjoga nem kétséges, egyébként ezt a rovatot üresen lehet hagyni.

A járőr szempontjából célszerű a jegyzéket mindig tinta-írónal és másolópapírral kiállítani, mert az érdekeltnek által való esetleges későbbi hamisítások ellen ez az eljárás védi meg a járőrt a legjobban.

**191. kérdés.** A Szut. 266. pont d) alpontja értelmében a járőrnek az előírt útiránytól ok nélkül nem szabad ellépnie, kivéve, ha — többek között — például tüzvészről értesül. Ilyen kivételes eset-e, ha a járőr előírt őrzését portyázása közben arról értesül, hogy az útvonalába nem eső egyik községben két nap előtt leégett egy ház?

**Válasz.** A hivatkozott 266. pont d) alpontja csak olyan esetekre vonatkozik, amelyeknél a késedelem veszéllyel jár. A késedelem pedig az ott felsorolt esetekben vagy azért járhat veszéllyel, mert a járőrnek azonnal segílyt kell nyújtani (folyamatban levő elemi csapás, súlyos természetű bűntetendő cselekmény, például magánosok elleni erőszak, hatóság elleni erőszak, véres verekedés stb. esetén), vagy pedig, mert egy nemrégén történt bűncselekmény esetében a nyomozást azonnal meg kell indítani, különben annak eredménye veszélyeztetve lehet.

Azt, hogy egyenként felsorolva milyen büntetendő cselekmények fennforgása esetén szabad az őrzését portyázását félbeszakítani, illetve kell a büntetendő cselekménynek a járőr útvonalától félreeső színhelyén megjelenni, nem lehet pontosan meghatározni. Elsősorban a járőrvezető hivatott megítélni, hogy az előfordult és tudomására jutott esemény vagy büntetendő cselekmény olyan súlyos-e, hogy a járőr azonnali jelenlétét és beavatkozását szükségessé teszi, vagy sem. Ennél a megítélésnél — nézetünk szerint — a járőrt akkor sem lehet mindig felelőssé tenni, ha a helyszínen szükségteletlenül jelent meg, mert tudvalevő, hogy a súlyosabb természetű közbiztonsági eseményekről kapott első híradások rendszerint túloznak, erről azonban a járőr már rendszerint csak a helyszínen tud meggyőződni.

Mi sem akarunk tehát a kérdésre túlságosan határozott választ adni, azért csak általános tájékozással felemlítünk néhány esetet, amikor a járőr az őrzését portyázását — né-

zetünk szerint — félbeszakítani s a helyszínen megjelenni köteles s néhányszor, amikor ezt nem kell megtennie.

Félbe kell szakítani a portyázást és a helyszínen megjelenni, ha a járőr arról értesül, hogy az útvonalába nem eső X községben tüzvész vagy árvíz duháng, verekedés van vagy volt, s ott emberhalál vagy életveszélyes sebesülés történt; idegen izgatók tartózkodnak a községben; engedély nélkül népgyűlést tartanak, a községhezát megtamadták s a jegyzőt bántalmazták; üzleteket kifosztottak stb. Ezeknél a bűncselekményeknél mellékes, hogy akkor, amikor a járőr tudomásul veszi, még folyamatban vannak vagy pedig már befejeztettek-e, lényeges csak az, hogy a segítségnyújtás vagy pedig a nyomozás azonnal való megindítása szempontjából fontos-e a járőr rögtön megjeleneése, vagy sem.

Nem kell az őrzését portyázását félbeszakítani és a községbe vagy a bűncselekmény színhelyén megjelenni, ha a járőr oda nyilvánvalóan elkésve érkeznék úgy, hogy tenálvalója már nem akadna, vagy ha csak olyan tenálvalót állana módjában végezni, amelynek egy-két napi késedelem az ügy érdeme szempontjából nem járna hátránnyal. Ilyen eset például a kéredezett is, tehát a járőrnek az az értesülése, hogy a szóbanforgó községben két nappal ezelőtt leégett egy ház. Ezt — ha súlyosabb sebesülés vagy haláleset nem fordult elő — nem lehet „súlyos” elemi esak ásának minősíteni, mindegy tehát, hogy a szóbanforgó, másutt portyázó járőr a nyomozást azonnal vagy pedig egy, az őrséről majd kivézényelendő másik járőr csak 1-2 nap múlva ejti-e meg. Nem kell továbbá a portyázást félbeszakítani és a helyszínen megjelenni például akkor sem, ha a járőr az illető községben 2-3 nap előtt elkövetett lopásról, súlyosabb következménnyel nem járó verekedésről, hosszabb nyomozást igénylő csalásról, sikkasztásról stb. szerez értesülést. Ilyen esetben is azonban az értesülést bevonulás után az őrsparancsnoknak be kell jelenteni, de a járőrbejelentést, ha az ügy mégis sürgösebb természetű, s ha azt alkalmilag vagy egyébként költségmentesen (alkalmi küldőne, helyi vagy magántávbeszélő útján stb.) továbbítani lehet, még a járőrszolgálat alatt is megteheti.

Röviden összefoglalva tehát: a Szut. 266. pont d) alpontjának esetében mindig csak azt kell mérlegelni, hogy a járőrnek a helyszínen való azonnali megjeleneése okvetlen szükséges-e, vagy sem.



## TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Igen ritka az olyan bűncselekmény, mely akár az elkövetés körülményeit, akár a végrehajtás módját tekintve, minden mozzanatában érdekes lenne. Egyik bűncselekményénél a cselekmény súlya vagy az indítóok különlegessége, másiknál a szereplők egyénisége, harmadiknál a bűnözők által alkalmazott furfang, leleményes eljárás stb. kölcsönöznek az egésznek érdekességet.

A nyomozás tanulságos volta független a bűncselekmény súlyától. Tyúklopás nyomozása lehet nagyon tanulságos, ugyanakkor egy gyilkosság nyomozása nélkülözhet minden figyelemreméltót. A nyomozás értékét az abból levonható tanulságokkal mérjük. Mint a bűncselekményeknél, úgy azok nyomozásánál is ritka az olyan eset, mely elejétől végéig csupa tanulságból állana. Minden nyomozásnak van egy vagy több olyan momentuma, mely a siker kulcsát rejt magában. Ezekből vonhatjuk le a tanulságokat. A nyomozás többi része ezekhez csak a keretet szolgáltatja.



Az alábbiakban néhány olyan nyomozást ismertünk, melyekből csak az érdekes és tanulságos momentumokat ragadtuk ki.

\*

Holló Lajos tiszthelyettest 1928 április 1-ével helyezték át a debreceni kerülettől őrsparancsnoki minőségben a *vecsési* őrsre. Az új őrsparancsnok átnézte a kiderítetlen esetekre vonatkozó iratokat. Szeme megakadt egy rablási eseten, melyet március 19-én követtek el a községben. A sértettet, Progli Nándor<sup>\*</sup> hentes és mézárósegédet, feljelentése szerint, említett napon este a község egyik utcáján hátulról leütötték, úgy, hogy háromnegyed óráig eszméletlenül hevert a földön. Az ismeretlen tettes 520 pengő készpénzét rabolta el. A bevezetett nyomozás eredménytelen maradt. Holló tiszthelyettes azonnal bevezette a pótnyomozást. A főszűrt a sértett személyes viszonyainak és körülményeinek megállapítására fektette. Így megtudta, hogy Progli egy hentesmester fióküzletében, mint üzletvezető percentes segéd volt alkalmazva. A rablás idejében sértett mesterével szemben 600 pengőnyi összeggel leszámolás előtt állott. Megállapítást nyert az is, hogy Proglinak súlyos adósságai vannak, könnyelmű, költséges életmódot folytat, egy szegénysorsú nőnek udvarol, kire szintén sokat költ. Holló tiszthelyettesnek ezekből az adatokból az az alapos gyanuja támadt, hogy Progli nem tudott elszámolni a gazdájával, mert a pénzt elköltötte és ezért a rablási esetet csupán kitalálta. Rátkai Lajos őrmestert maga mellé véve, Proglit gyanúsítottként kikérdezte, elébe tárta az adatokat, ki a járőr határozott fellépését látva, megtört és a rablás kiharcolását beismerte azzal, hogy a sérülést saját maga ejtette fején az üzleti húsdoronggal.

Tanulság az esetből, hogy a sértett előadását — különösen rablás miatt tett feljelentéseknél — sohasem szabad bírálat nélkül, tényként elfogadni. Elsősorban mindig azt kell megállapítani, hogy a panaszolt cselekmény tényleg megtörtént vagy egyáltalában megtörténhetett-e. A nyomozást eredetileg teljesítő járőrök hibát követtek el, midőn erre nem is gondoltak és nem vizsgáltatták meg a Progli sérülését hatósági orvossal. Az orvosi vélemény valószínűleg már akkor alapos gyanút szolgáltatott volna az állítólagos sértett ellen.

\*

Putz György tiszthelyettest és Nemes Domokos törzsőrmestert 1931 szeptember 21-én estefelé a *kápolnásnyéki* őrs parancsnoka szolgálatba vezényelte azzal a paranccsal, hogy az Irgalmas Nővérek rendházában történt gyújtogatás tárgyában a nyomozást ejtsék meg. A járőr villamos zseblámpát véve magához, azonnal a helyszínére ment, hol a leégett sertésólnál a helyszíni szemlét még a sötétségben megtartotta. Elsősorban a tűzfészket állapították meg, majd hozzákezdtek az ott található hamu és egyéb égési maradványok átkutatásához. Ez a munka eredménnyel járt, mert a járőr egy bádogdoboz fedelére bukkant. A fedél külső részéről a festék teljesen le volt égve, belseje erős kormozódást mutatott. Egyéb-ként olyan volt, mint a cipőkenőcsdobozok fedele. A letéből a járőr arra következtetett, hogy a tettes a bádogfedélbe helyezett izzó parázs segítségével gyujthatta fel a nádtetejű sertésólat. Szorgos keresgéléssel sikerült széndarabokat is találni, ami a feltevést megerősítette. A gyújtogatás ilyen módja, továbbá a sertésólnak kívülről, idegenek által való nehéz megközelíthetősége arra mutattak, hogy a tettest a házbéliek között kell keresni. A járőr

első feladatként a fedélhez illő bádogdobozt akarta, mint fontos tárgyi bizonyítékot, előkeríteni. Ezért átvizsgálta a házbéliek cipőtisztítószerait, de fedélnélküli dobozt nem talált. Ezután a járőr, a főnöknő engedélyével, megkezdte a házkutatást. Először a cselédszobát kutatta át eredmény nélkül. Már éppen távozóban volt innen, midőn megpillantott egy, a falba épített szekrényt, melyet a főnöknő a járőr kérésére kinyitott. A szekrényből előkerült egy bádog paprikásdoboz, melynek hiányzott a fedele. A doboz és a helyszínen talált fedél egymáshoz tartozóságát kétségtelenül ki lehetett mutatni. A főnöknő előadta, hogy a doboznak megvolt a fedele, el nem tudja képzelni, hogy az hová lett. Előadta azt is, hogy rajta kívül csak a cselédleány tudott a dobozról.

További kérdésekre előadta, hogy úgy ezt a tüzesetet, mint az augusztus 23-án a tehénistállóban történt tüzesetet is a cselédleány vette észre. Ennyi adattal rendelkezvén, a járőr a cselédleányt gyanúsítottként kikérdezte, ki tagadott, sőt kikérte magának, hogy őt ilyesmivel merjék gyanúsítani. A járőrvezető ekkor szó nélkül elővette a bádogfedele, — melybe előzőleg már belehelyezte a helyszínen talált széndarabkákat is. Amint ezt a leány megpillantotta, sírvafakadt és mindkét gyújtogatás elkövetését beismerte. Cselekményeit beteges hajlamból követte el, amit a törvényszéki orvosok meg is állapítottak. Tüzeseteknek helyszíni adatokból kiinduló nyomozása nehéz. A tűz a keletkezésének okára mutató nyomokat és bűnjeleket nagyobbára tönkreteszi. Ez a pusztítás azonban sohasem tökéletes. A tűz fészkeiben levő hamu vagy egyéb égési maradványok között rendszerint találni lehet olyasmit, aminél a tűz nem végzett tökéletes romboló munkát. Ezért a tűz fészkeinek megállapítását, annak alapos átkutatását sohasem szabad elmulasztani. Ennél az esetnél is ez hozta meg az eredményt, ez produkálta a tárgyi bizonyítékot, melyre a tettes kilétére vonatkozó feltevést fel lehetett építeni, majd azt az alapos házkutatás eredményével egybevetve, a tettességet bizonyítani is.

A helyszíni szemlével nem szabad késedelmeskedni. Nagyon helyesen tette a járőr, hogy a helyszíneléssel nem várt reggelig. Lehet, hogy akkorra a doboz fedelét már nem találta volna ott.

\*

Karácsony Sándor tiszthelyettes és Nagy Géza őrmester 1931 április hó 16-án a *ásámbéki* őrsről, egy Tök községben elkövetett tyúklopás nyomozására, Tök községbe indult. Sértett záratlan tyúkjából ismeretlen tettes négy darab tyúkot lopott el. Az őrsöt kellemetlenül érintette az egyébként jelentékelten közbiztonsági zavar, mert Tök községben az utóbbi időben nagyon elharapódtak a tyúklopások, melyeket eddig nem sikerült kideríteni. A járőr alapos helyszíni szemlét tartott az udvarban és tyúkjában, de ez nem eredményezett sem bűnjelet, sem nyomokat. Az udvar talaja kemény és száraz volt, ezért a járőr a helyszíni szemlét annak reményében, hogy puhább talajon rábukkanhat a tettes lábnyomaira, kiterjesztette az udvar mögött elterülő kertre is. Az utca felé nem kuttattak, mert ott nyomok feltalálására nem volt kilátás egyrészt a forgalom miatt, másrészt azért, mert való-

## KI TUDTA?

A JUNGFRAU-VASÚT Svájcban. Végállomása 3460 m magasan fekszik (A Jungfrau maga 4167 m magas és a Berni Alpok hatalmas tömbének egyik legmagasabb csúcsa.)

\* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)



színü volt, hogy a tettes zsákmányával inkább a veszélytelenebb menekülési irányt választotta. A kert puhább talajában a járőr két, jobblábtól eredő, szélessarkú cipős nyomot fedezett fel. Ezeket lemérte és alaposan megvizsgálta. A nyomot előidéző cipőn gumisarok volt, ezenkívül a talpba szegek voltak verve, melyek közül az egyik felütően kopott volt. A kert végében szőlőtelep fekszik. A járőr arra vette útját és megkísérelte a kérdéses nyomokat követni. Ez sikerrel is járt, mert a háztól 100 méter, majd 3—400 méter távolságban a község „Burgundia” nevű utcájába torkoló dülőúton a kertben találtakal azonos nyomokra bukkant. A járőr helybeli ember tetteségére gondolt és elővette helyi és személyi ismereteit. A töki emberek patkós csizmát viselnek, gumisarkot legfeljebb ünneplő csizmájukra tétetnek, annak pedig nincsen olyan széles, otromba sarka, amelyet a helyszín közelében talált nyomok mutatnak. Bakancsot csak igen kevesen hordanak. Ezeket a járőr mind ismerte és most gondolatban azzal próbálkozott, hogy közülük ki volna ilyen cselekménnyel gyanustítható. Így jutottak el Ördög Simon töki lakos személyéhez, kivel az ős járőrei a múltban már ismételtén találkoztak éjjel a község utcáin, egyébként eddig ellene semmi gyanu nem merült fel. A járőr Ördögöt a lakásán fel akarta keresni, de csak az anyját találta otthon. Az asszony útbaigazítása alapján utána indult Ördögnek a munkahelye felé. Útközben friss cipős lábnyomot látott az úton, mely azonosnak látszott a helyszíni nyomokkal. Ördög nem tudott alibit igazolni, cipőjének méretei és sajátosságai egyeztek a helyszíni nyommal. A bizonyítékok folytán beismerte cselekményét s megjelölte orgazdáját is, kitől a tyúkokat a járőr őrizetbe vette. Ördög ezenkívül még 11 tyúklopást ismert be, megnevezve még 5 orgazdát és egy felbujtót. Az ős valamennyiüket feljelentette a pestvidéki kir. ügyészségnek.

A nyomozásnál a járőrön kívül segédkezett még *Szűz György* tiszthelyettes őrsparancsnokból és *Dovicsin János* próbacsendőrből állott ellenőrző járőr is.

A helyszíni szemlét nemcsak a szűkebb helyszínen, hanem annak távolabbi környékén is meg kell ejteni. Ez juttatta a járőrt a nyomozás kulcsát képező lábnyomokhoz. Ezzel kapcsolatban rámutatunk a lábnyomok fontosságára, melyek felkutatása, szakszerű kezelése és értékelése a siker szempontjából sokszor döntő fontosságú. Ebben az esetben a lábnyom követése, valamint a helyi és személyi ismeretek alapján való helyes értékelés hozta meg az eredményt.

Az is kitűnik ebből a nyomozásból, hogy a megelőző szolgálat helyes felfogása mennyire támogathatja a csendőrt a nyomozásnál. Az ős járőrei ezt az esetet megelőzően megfigyelték, hogy Ördög éjszakánként — tehát szokatlan időben — több ízben járkált a község utcáján. Annak idején ennek a megfigyelésnek nem vették hasznát — de nagyon helyesen, elraktározták az emlékezetükben. Ez azután segítségükre volt a nyomozás alatt, a gyanusítható személy kikutatásánál.

*Dunakeszin* történt 1907 szeptember 13-án. A lovar együleti vendéglőben vígan folyt a pezsgős mulatozás. Versenylovások, lóidomítók, istálló mesterek és ezek ismerősei voltak a társaság tagjai. Meleg nap volt, a mulatozók levetették kabátjukat és ingujjban tekézték. Az egyik versenylovás elő akarta venni felakasztott kabátjából a pénztárcáját és ekkor látta, hogy az körülbelül 1600 korona tartalmával együtt eltűnt. Azonnal a csendőrségre küldtek, ahonnan az őrsparancsnok, *Oszoly István* (jelenleg alhadnagy, váli szakaszparancsnok) és *Nagy Imre* csend-

őrököt vezényelte: ki a nyomozás teljesítésére. A járőr általános helyszíni szemlét tartott és kikérdezte sértettet, majd szemügyre vette a jelenlevőket. Megállapította, hogy eddig a mulatozók közül még senki sem távozott el. A felakasztott kabát helyzete viszont olyan volt, hogy ahhoz idegen, kívülről jött egyén nem férhetett. Kézenfekvő volt a járőr feltevése, hogy a tettest a jelenlevők közt kell keresni. A játékosoknak egy Madai Endre nevű napszámos állítgatta a bábukat. Madai orra vérzett, kezével törülgette a vért. A járőrvezető megtudta, hogy Madai az egyik dobás alkalmával sérült meg. Ezután megkérdezte tőle, hogy miért nem zsebkendővel törli az orrát. Madai azt felelte, hogy nincsen zsebkendője. Járőrvezetőt az egyik jelenlévő félrevonta és bizalmasan közölte vele, hogy Madai nem mond igazat, kell zsebkendőjének lenni, mert még az előbb látta, hogy azzal törülte az orrát. Madai tehát valami ökből hazudott s ezáltal gyanussá tette magát. A tekepálya hosszában sűrű, fiatal tölgyekből és bokrokból álló ligeteske terült el. A járőr ide behatolt és azt átkutatta. Egy jászminbokor aljában friss emberi ürülék és papirost talált, amellet pedig egy nadrággomb vonta magára a figyelmét a járőrvezetőnek, ki azt magához vette. Az ürülék csak a tekepályánál levőktől származhatott, mert azt a helyet más oldalról nem lehetett megközelíteni. Különös volt, hogy valaki ilyen messzement természeti szükségletét végezni, amikor az árnyékszék a tekepályától ugyanabban az irányban, de jóval közelebb feküdt. A járőr ismét visszament a tekezőkhöz, észrevétlenül szemügyre vette Madait s látta, hogy nadrágján ugyanolyan gombok vannak, mint amilyent a járőrvezető a bokor alatt talált. Azt is sikerült megfigyelni, hogy a nadrág elejéről egy gomb hiányzik. A járőr ezután a jelenlevők között puhatolva, megtudta, hogy Madai a tekejáték alatt két ízben is felváltotta magát. Tekintettel arra, hogy sértett felakasztott kabátját a sűrű felől könnyen és észrevétlenül meg lehetett közelíteni, az pedig bizonyítva volt egyrészt tanukkal, másrészt a megtalált gombbal, hogy Madai ott járt, járőr Madai tettességét feltételezve, gyanúsítottként kikérdezte és megmotozta. A kétszeri távollétre vonatkozólag azt adta elő, hogy egyszer a kúthoz ment vizet inni, másodszer természeti szükségét végezte. Utóbbi célból azért nem ment a közelebb fekvő árnyékszékbe, mert az el volt foglalva. Ez a védekezés elfogadhatónak látszott. A járőr azonban nem csüggedett. Hagyta Madait tovább állítani és visszament a sűrűbe. Újból szemügyre vette az ürülékét és ekkor azt figyelte meg, hogy alatta a leveles törmelék mesterségesen van elrendezve. A járőrvezető két bizalmi egyén kíséretében azonnal odakísérte Madait, kit felszólított, hogy az ürülékét távolítsa el. Midőn ez megtörtént, friss ásás nyomai váltak láthatóvá. Madait utasította a járőrvezető, hogy túrja fel ezen a helyen a földet. Nemsokára előkerült a földből a véres zsebkendő, rajta a Madai monogrammjával. A zsebkendőbe volt beledobva a lopott pénztárca, melyben a sértett által bementett összeg hiánytalanul megvolt. Madai most már beismerte a lopást és nagyon csodálkozott, hogy a csendőrök ilyen hamar túljártak az eszén.

Érdekes ennél az esetről a bűnjel elrejtésének szokatlan, furfangos módja. A jó nyomozónak sok bűnügyet kell ismernie, mindegyiknek van valami furcsasága, mindegyikből tanulhatunk valami újat. Ezeket azután a nyomozó csendőr későbbi nyomozások alkalmával igen jól tudja hasznosítani.

Magához a leírt nyomozáshoz nincs mit hozzáfűznünk, ügyes, jó nyomozómunka volt, mely meglepően rövid idő alatt meg is hozta a szép eredményt.





Ünnepség a Kormányzó Úr Ö Főméltósága névnapja alkalmából. A Kormányzó Úr Ö Főméltósága névnapját nagy lelkesedéssel ünnepelte az egész ország. December 5-én délben az egyetemi ifjúság küldöttsége vonult fel a Várba, hogy az ország összes egyetemi és főiskolai hallgatóinak nevében köszöntse Magyarország kormányzóját. Este Budapest székesfőváros Vitézi Széke ünnepi közgyűlést tartott, amelyen Helebrondt Antal nyugállományú tábornok elnökölt. 6-án, Miklós napján délelőtt úgy a honvédség, mint a csendőrség tisztikara és legénysége vallásfelekezete szerint ünnepi istentiszteleten vett részt. A Bösörményi-úti csendőrlaktanyában úgy a tiszti társalgóban, mint az altiszti étkezdében díszbéd volt. A tisztikar díszbédjén vitéz Szinay Béla tábornok, a csendőrség felügyelője köszöntötte fel Ö Főméltóságát. Este Ö Főméltósága tiszteletére a magyar királyi Operaház díszelőadás keretében János vitézt adta e ő.

Csendőrtisztek 25 éves találkozója. A Budapesten 1906-ban csendőrtiszti tanfolyamot végzett tisztek a tanfolyam lezárásának 25 éves évfordulóját december hó 12-én tartották meg Budapesten. A találkozón megjelentek a tanári karból: Justh András és Kleiner Gyula ny. ezredek, a hallgatók közül: Fonyó László alezredes, Hieronymi Lajos, Mórítz László, Marschall Kálmán, Kirthy Endre, Gáspár József, Jelinek Sándor, Berényi Béla, Takácsy Dezső, Forgács Vilmos és Jalsoviczky András őrnagyok, Malesevits Miklós ny. őrnagy, Bessenyei László Béla és Hindi Szabó László ny. századosok. Nem jelenhettek meg a találkozón, hanem üdvözlő táviratot küldtek a tanári karból: Oláh Ödön ny. tábornok, Szőke Béla ny. tábornok, Pekry József ny. ezredes, Kovács Károly ny. ezredes, Wachsmann Vilmos ny. alezredes, a hallgatók közül pedig Dalmy József őrnagy és Ferenczy Sándor őrnagy, kiket szolgalmi akadályok gátoltak a megjelenésben. A budavári Kapisztrán-templomban dr. Hász István tábori püspök ünnepi misét mondott, s annak keretében nagyhatású beszéddel méltatta a nap jelentőségét. Az istentiszteleten a találkozó résztvevőin kívül megjelentek: Szinay Béla tábornok, a m. kir. csendőrség felügyelője, Zselyonka József ezredes, budapesti csendőrkerületi parancsnok, Klemm László ezredes, a belügyminisztérium VI. b. osztályának vezetője és Vlaszaty Béla ezredes. Mise alatt Tasnády Mária operaénekesnő Mascagni Ave-Máriáját és Koude'a Magyar Miatyánkját énekelte, gyönyörű alt hangjával és énekművészetével magasra fokozva a mise ünnepies áhitatát. Dömötör Tibor, a rendkívül tehetséges Hubay-tanítvány hegedűművész Bach Air-jét és Veraccini Largóját adta elő nagyszerű virtuozitással. Kisért Daliber Ferenc karnagy.

Mise után a találkozó résztvevői a Bösörményi-úti csendőrlaktanyába mentek s ott megtekintették a nyomozó alakulatok modern berendezését, felszerelését, nyilvánartását, bűnügyi laboratóriumát stb. és azokat a helyiségeket, amelyek annakidején a tanfolyam céljait szolgálták.

Azután a vértanúk szobrát koszorúzták meg vitéz Szinay Béla, Fischer József tábornokok és Zselyonka József ezredes jelenlétében. A szobornál Fonyó László alezredes mondott beszédet, amely tartalmában és szárnyalásában méltó volt a fogadalomhoz, amelyet a vértanúk emlékének a találkozóra gyülekezett utódok nevében tett. A fogadalmat tartalmazó beszédre Szinay tábornok válaszolt a csendőrség nevében. Az ezt követő társasbédén Szinay tábornok a Kormányzó Úr Ö Főméltóságát köszöntötte fel, majd Fonyó alezredes üdvözölte a régi tanárokat s kapcsolta egybe a multat és a jelent nagyhatású, szép beszédében. Köszönetet mondott vitéz Szinay Béla tábornoknak, a csendőrség felügyelőjének és a csendőrség előkelő állásait betöltő vezetőinknek, hogy a találkozón megjelentek. Hieronymi őrnagy ünnepi ódát olvasott fel s ezek után Szinay tábornok fejezte ki megelégedését és örömet a találkozón tapasztalt bajtársias érzés fölött s kijelentette, hogy ennek a szellemnek a továbbápolására a jövőben is súlyt helyez. Kleiner ny. ezredes, a volt tanári kar nevében válaszolt. Fischer József tábornok pedig — aki az idők során a találkozó valamennyi résztvevőjének parancsnoka volt — köszöntőjében felhívta figyelmüket arra az útra, amelyet, mint a vezetés jövődöbe'i részeseinek, a testület javára követniök kell. A társasbéd fiataalkori emlékek felelevenítésének hangulatában a késő délutáni órákig tartott.

Az Országos Tiszti Kaszinó hírei: A szilveszterest műsora: Az ó-esztendő utolsó napján fél 10 órakor kezdődő szilveszteri kabaréelőadás műsorán az alábbi művészek fognak szerepelni: Medgyaszay Vilma szonéénekesnő, Somogyi Nusi táncszubrett, a Fővárosi Operettszínház tagja, Sándor Böske táncosnő, Gyarmathy Anikó előadóművésznő, Matiny Antal előadóművész, a Nemzeti Színház tagja, Pelhes Sándor előadóművész, a Nemzeti Színház tagja, Boross Géza kupléénekes, a Teréz körúti Színház tagja, Sebők Miklós rádió- és grammofonénekes, Jákó Pál előadóművész, az Új Színház tagja, Köpeczi-Beócz Lajos előadóművész, Köpeczi-Beócz Mihály táncművész, a Király Színház tagja, Szentiványi Kálmán konferancier, Laurisin Miklós zongoraművész, a Zeneakadémia tanára, akik szóló számokkal, duettekkel, tréfákkal, jelenetekkel, táncokkal stb. szórakoztatják majd a közönséget. Beléptidij személyenként egy tombolajeggyel együtt: kaszinótagoknak és családtagjaiknak (feleség és gyermek) P 2.50 és 2.—; egyéb hozzátartozóknak és vendégeknek P 3.50 és 3.—. Jegyelövétel december 13-tól kezdődőleg a mozi rend szerint. Asztalok Nagy Jenő vendéglősnél foglalhatók és jegyezhetők elő (Telefon: 847—99). Bővebben a Kaszinó Lapban.

A Magyar Kerékpáros Szövetség enőke az alábbi átiratot intézte a Belügyminiszter Úrhoz: „Eminens kötelességünknek tartjuk, hálás köszönettel regisztrálni azt a példás és hathatós támogatást, amellyel a magyar királyi csendőrség a bécsi országúton legutóbb rendezett kerékpáros versenyek, valamint a folyó évi június hó 14-én megtartott országos kerékpáros túrav versenyek alkalmából a versenyek megrendezésében segítségünkre volt. A kirendelt csendőrközegek katonás tisztelgással jelentkeztek a versenyek zsűrijénél, illetve a túra kirándulás vezetőjénél és hejelentették, hogy parancsnokságuk őket a rend fenntartására, illetve e versenyek zavartalan lebonyolítására rendelte ki. Majd a motorkerékpáros csendőrök a verseny egész útvonalán a legpéldásabban és a legkörültekintőbben végezték feladatukat. Elnökségünk tagjai és válogatott versenyzőink évtizedek óta résztvesznek külföldön az évenkénti kerékpáros világbajnoki versenyeken és az olimpiai versenyeken, de a közrendészeti hatóságok ilyen precíz szereplését sehol sem látták. Amikor mély hálánkat és köszönetünket fejezzük ki, mert elsősorban a minisztériumnak köszönhetjük sportunknak felkarolását, mély tisztelettel kérjük, hogy levelünk tartalmát az illetékes csendőrparancsnokságokkal alkalmas módon közölni méltóztassék“. — A Belügyminiszter Úr a teljesítményért — a szolgálat nevében is — elismerését nyilvánította.

Felhívás a volt lengyel legionistákhoz. Dr. Rátskay Vilmos őrnagy és Nemes Erdős László ny. százados ezúttal felhívják azokat, akik az 1914—18., vagy az 1919—23. évek között a len-



gyel légiókban, illetve a lengyel hadseregben rövidebb, vagy hosszabb ideig szolgáltak, hogy saját érdekükben levélben jelentkezzenek Miklóssy Ferdinánd Leó úrnál Budapest, X., Szabóky-utca 58 címen. Levélükben írják meg lengyelországi szolgálati adataikat, közöljék továbbá általános életrajzi adataikat, valamint jelenlegi lakcímüket és foglalkozásukat.

A volt m. kir. 5. honvéd gyalogezred a világháborúban. E címmel szép munkát írt Nónay Dezső nyugalmazott tábornok. Ismerteti benne az ezred összes fegyvertényeit a mozgósítástól kezdve a világháború végéig. Különösen becses és érdekes a szép munkának az a része, melyben a lemergi csatákat, Przemysl-várának hősiességét ismerteti a jeles szerző. A könyv megrendelhető *Lóránt József* nyugállományú alezredes, volt ezredsegéd-tisztnél (Budapest, I., Fery Oszkár-utca 37.). Ára 6 pengő.

Leleplezték a világháborúban hősi halált halt repülők székesfehérvári emlékművét. A Légügyi Hivatal székesfehérvári telepén kápolnát építettek és ebben helyezték el a világháborúban hősi halált halt repülők szoborművét. A kápolnát *dr. Hász István* táborigazgató szentelte fel, az emlékmű előtt pedig *vitéz Rákossy György dr.*, a Légügyi Hivatal főnöke mondott beszédet.

Ujságok, folyóiratok stb. elárvereztetése. Az Országos Tisztviselők Kaszinó által előfizetett ujságok, hetilapok, képes folyóiratok stb. 1932. év január hó 7-én, csütörtökön 18 órakor a Kaszinó elsőemeleti tanácstermében, a tudományos bizottság ellenőrzése mellett, a legtöbbet ígérőknek — árverés útján — adatnak el. Az árverésre kerülő lapokra nézve a Kaszinó teremőrnél lehet tájékozódni. Az árverésen a Kaszinó tagjain kívül intézetek, iskolák stb. vehetnek részt.

Hősi emlék leleplezése. Tokodon leleplezték a hősök emlékszóbrát, mely a község 42 hősi halottjának emlékét hirdeti. Az ünnepélyen *József kir.* herceg mondotta a felavatóbeszédet. Utána több koszorút helyeztek az emlékműre.

A csendőrség 1931. évi harmadik negyedévi statisztikája. 1931 július, augusztus és szeptember hónapokban a csendőrség működési területén összesen 28.987 (25.294) büntetett és vétség, továbbá 51.173 (49.563) kihágási esetben folytatott nyomozást. A lefolytatott nyomozások a büntettekénél és vétségeknél 28.700, a kihágásoknál 51.144 esetben vezettek eredményre. 287 büntetés és vétség, továbbá 29 kihágási esetben a nyomozás még folyamatban van. A nyomozásokkal kapcsolatban a csendőrség összesen 2.935 (2.795) egyént vett őrizetbe és 97.730 (89.518) egyént jelentett fel különböző büncselekményekért. Az elkövetett büntettek és vétségek közül 5.943 (5.498) lopás, 6.626 (5.697) rágalmazás és becsületsértés, 5.680 (5.235) testisértés, 1.467 (1.252) csalás, 560 (596) orgazdaság, 415 (984) sikkasztás, zártörés és hűtlen kezelés, 954 (963) vagyonrongálás, 1.788 (1.937) gyújtogatás és tüzeset, 652 (527) magánlaksértés, 472 (458) ember élete elleni büncselekmény, 415 (306) rablás és zsarolás, 289 (181) okirathamisítás és 61 (12) pénzhamisítás. A még fentmaradó számok az egyéb büntettek és vétségek között oszlanak meg. — A zárójelben levő számok a múlt év harmadik negyedének statisztikáját mutatják.

Dicséretetek. A magyar királyi csendőrség felügyelője *Schrédli Vilmos* őrnagynak, mert a csendőrfelügyelőséghez előadótiszti minőségben számos alkalommal történt vezénylései alatt példás buzgalommal, szakértelemmel és odaadással teljesített szolgálatot, — a szolgálat nevében teljes elismerését fejezte ki és őt dicsérő okirattal is ellátta.

Továbbá dicsérő okirattal látta el a székesfehérvári II. kerület állományába tartozó *Hegyi Mihály* tiszthelyettest, mert, mint a balatonkenesei őrs parancsnoka, a fürdőszolgálatot teljes odaadással, fáradhatatlan buzgalommal és alapos körültekintéssel látta el.

A budapesti I. kerület parancsnoka dicsérő okirattal látta el *Bede Lajos* törzsőrmestert, mert járőrvezetői minőségben a dévaványai őrsön, a mezőtúri örskörlethez leleplezett mészire szétágazó kommunista szervezkedés nyomozásához leleményeséggel, odaadó buzgalommal és szaktudással elért olyan adatokat szolgáltatott, hogy ezáltal az alföldi szervezkedés csírájában való elfojtását nagyban elősegítette.

A székesfehérvári II. kerület parancsnoka nyilvánosan megdicsérte *Putz György* tiszthelyettest 1931. év nyarán Gárdonyiban és Velencén teljesített fürdőügyi szolgálat ellátása terén az átlagon felülemelkedő buzgalommal kifejtett eredményes tevékenységéért.

Csendőrségi Közlöny 23. szám. Személyes ügyek. Kormányzói elhatározások. A Kormányzó Úr Ó Főméltósága elrendelni méltóztatott, hogy *Bodrogai András* magyar királyi csendőr-

századosnak, mint a Gödöllőre vezényelt örökönitmény parancsnokának, ezen beosztásában odaadó, hazafias buzgalommal teljesített, eredményes és kiváló szolgálataiért dicsérő elismerése tudtul adassék. — A Kormányzó Úr Ó Főméltósága *Szlateryics Lajos* m. kir. szombathelyi III. és *Veréb Béla* m. kir. miskolci VII. csendőrkerület állományába tartozó törzsőrmestereknek több éven keresztül különleges szolgálatban odaadó, hazafias buzgalommal teljesített, felelősségteljes és kiváló szolgálataikért a magyar bronz érd. mértet a zöld szalagon adományozni méltóztatott. — Miniszteri rendeletek: Ideiglenes nyugállományban meghagyattak: *Kozma József*, *Racsó István* és *Hegyi József* miskolci VII. kerületbeli ideiglenesen nyugalmazott tiszthelyettesek. — A m. kir. belügyminiszter *Kulich János* csendőr családi nevét „Kertész“-re, *Hencz István* törzsőrmester családi nevét „Hulmos“-ra, *Kregál József* törzsőrmester családi nevét „Kardos“-ra, *Gadanecz Mihály* őrmester családi nevét „Gazda“-ra, *Mizsó Lajos* őrmester családi nevét „Madaras“-ra, *Hillender József* tiszthelyettes családi nevét „Agoston“-ra, *Stubán Dániel* őrmester családi nevét „Szabados“-ra, *Dönczö András* tiszthelyettes családi nevét „Gönczöl“-re, *Fullér Károly* próbacsendőri családi nevét „Fekete“-re, *Fekics Jenő* tiszthelyettes családi nevét „Fábián“-ra, *Ficcre Pál* próbacsendőri családi nevét „Füzes“-re, *Csernák Imre* próbacsendőri családi nevét „Cserjés“-re, *Birincsik András* törzsőrmester családi nevét „Dobos“-ra, *Filip János* próbacsendőri családi nevét „Fenyves“-re, *Führer Lajos* próbacsendőri családi nevét „Földes“-re, *Mácsár József* őrmester családi nevét „Mocsár“-ra, *Marics József* törzsőrmester családi nevét „Márkus“-ra, *Kimiczki János* próbacsendőri családi nevét „Kapitány“-ra, *Misovich István* őrmester családi nevét „Márvány“-ra, *Polyák András* őrmester családi nevét „Palotás“-ra, *Persaits József* törzsőrmester családi nevét „Perzsá“-ra, *Durbák József* próbacsendőri családi nevét „Galambos“-ra, *Kleminszki Mihály* próbacsendőri családi nevét „Kapos“-ra, *Paszán János g.* tiszthelyettes családi nevét „Pajor“-ra, *Zajác János* próbacsendőri családi nevét „Zalán“-ra, *Polcz György* tiszthelyettes családi nevét „Polgár“-ra változtatta át. — Szabályrendeletek. — A „vitéz“ jelző viselése. — A tejforgalom szabályozása. — Sátoraljaúj helyi és szikszói szárnyak átszervezése. — Vagyonváltás-földek adója. — Dunsoki őrs áthelyezése Fajszra. — Az Ideiglenes Ruhagazdálkodási Utasítás 14. §-ának helyesbítése. — Szolgálati utazások alkalmával felszámítható illetményekről kiadott 156.600/VI—b 1925. számú körrendelet módosítása. — Reszneki különítmény felosztása. — Névváltoztatási kérvények bélyegilletéke. — „Csehszlovákiai Népszava“, „Szlovenszky Tizdenuik“, „Novy Svet“, „Die Links Kurve“, „Riadó“ és „Tietek a föld“ című sajtótermékek terjesztésének eltiltása. — Az A—32. a. jelzésű Szolgálati Szabályzat kiadása. — Szolgálati Szabályzat I. rész helyesbítése. — Régi egyenruhák viselése. — A gumijavító (gumivulkanizáló, pneumatikjavító) iparnak képzéséhez kötött iparrá nyilvánítása. — *Dér József* törzsőrmester személyazonosságai igazolmányának érvénytelenítése.

Előfizetőinkhez. Azon előfizetőink részére, kiknek előfizetése lejárt, mai számunkhoz csekklapot mellékelünk. Kérjük, hogy az előfizetéseket idejében megújítani sziveskedjenek, hogy a lap küldésében fennakadás ne álljon be.

Ügyvédi irodáját megnyitotta Budapesten, VIII., József-utca 15., I. em., 19. sz. alatt *dr. Berkecz János* ny. csendőr g. tiszthelyettes. Jogi tanácsokkal volt bajtársainak készséggel áll rendelkezésére.

Az új illetékek cím alatt hasznos kézikönyvecskét adott ki *dr. Szepesy Mihály*, „Az Adózók Lapja“ szerkesztője. A kézikönyvben betűrendbe sorolva megvannak a folyó évi október 19-től életbelépett összes új illetékek a beadványok, okiratok, szerződések, vagyonátruházások, bírósági beadványok, ítéletek stb. után. Az okmányok beszerzésével járó ügyes-bajos dolgaiban mindenki jó hasznát veheti a könyvecskének, melynek ára 1 P, a csendőrség tagjai azonban 60 fillérért kapják a szerzőtől: Budapest, V., Bank-utca 3.

A csendőrség szakkönyvtárának új könyvei. A szombathelyi csendőrségi szakkönyvtár újabban a következő műveket szerezte meg: III. csoportba: *dr. Gaár Jenő*: Népszerű jogi útmutató. *Dr. Kenéz Béla*: Streikstatisztika. *Balázs Károly*: Társadalmi politika. *Dr. Ferenczi Sándor*: Lélekelemzés. *Sztokny Kálmán*: A hipnotizmus. *Dr. Kellner Dániel*: Mit kell a sportolónak saját testéről tudnia. *Szatmáry Róbert*: A detektív munkája. *Dr. illefalvi Vitéz Géza*: Magyarország statisztikája. *Hajnik Imre*: A magyar bírósági szervezet és perjog az Árpád- és vegyesházi királyok alatt. *Marton G.*: Verschuldensprinzip, Verursachungsprinzip.



**Sporteredmény.** Orendi Norbert százados a hadsereg sport-hét keretén belül rendezett parancsörtishti motorkerékpár-versenyen elért — az átlagot meghaladó eredményért a Hadsereg Sporthét bronzplakettjét kapta.

**Elöléptek:** *A budapesti I. kerületben törzsörmesterré:* Németh János IX., Kádár László, Juhász Károly, Horpácsi Imre. *Terjék Balázs, Bakó Lajos és Takács János őrmesterek; őrmesterré:* Sós János, Horváth József, Antal Imre és Cziróczki Miklós csendőrök; *a székesfehérvári II. kerületben gazdasági tiszt-helyettesé:* Tóth Kálmán I. törzsörmester; *a szegedi V. kerületben törzsörmesterré:* Bányai Imre, Czene János és Kovács Pál I. őrmesterek.

**Házasságot kötöttek:** *a budapesti I. kerületben:* Horváth Gábor II. tiszthelyettes özvegy Tóth Lajosné, született Gáspár Ilonával Kiskúnhalason; *a székesfehérvári II. kerületben:* Bukor László törzsörmester Nagy Ilonával Oros községben; *a szegedi V. kerületben:* Bacsa Antal törzsörmester Németh Julianával Orosházán.

**Őrsparancsnokká kinevezetett:** a székesfehérvári kerületben: *Benkő Lőrinc* tiszthelyettes a süttői őrsre.

**Eladó egy amerikai rózsafából készült, 16 billentyűs — billentyűi új ezüstműből — 20—25 éves, művészi B. tárogató 150 P-ért. Cím: Maklári Mihály törzsörmester, csendőr, Bihar-nagybajom.**

**Tollforgó kötését elvállalja Fekete Imre ny. törzsörmester kúnszentmiklósi (Régi gimnázium) lakos. Régi toll átkötése 1 P, pótlással 2 P. Új toll kötése 2 P 50 fillér. A vidékről küldött munkát pár nap alatt elintézi és visszaküldi.**

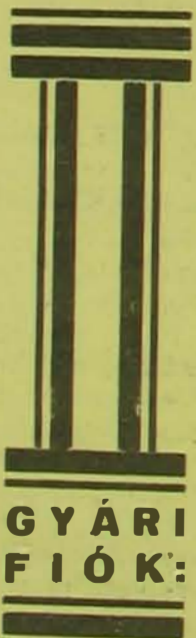
**Gazdálkodásvezetők figyelmébe!** A szerkesztőségben állandóan jelentkeznek őrsfőzők, hetesek, lóápolók stb., akik csendőrösről szeretnének elhelyezkedni. Ajánkozásukat nagy számuk miatt nem közölhetjük, de neveiket s adataikat előjegyezzük s ha valamelyik őrsnek ilyen alkalmazottra van szüksége, kívánságára megküldjük. Természetes, hogy a jelentkezőket nem ismerjük s értük semmiféle felelősséget nem vállalunk; az eddigi alkalmazásukra, megbízhatóságukra stb. vonatkozó puhatolásokat a felfogadó őrsnek kell megejteni.

**Melléklet.** Lapunk mai számához csatoltuk a Trihon ruházati áruház rt. (Budapest, VIII., Üllői-út 14) mellékletét.



## Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk. — A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát belcegyezésünk nélkül nem szabad utánnyomatni. — Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímezett és válasz-bélyeggel ellátott borítékot mellékel. — A közleményeket kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel vagy jól olvasható kézírással írni; olvashatatlan kézirattal nem foglalkozunk. — Tizenöt gép- vagy kézírásos hasábnál hosszabb kéziratot csak előzetes megegyezés után fogadunk el. — A cikkeket mi korrigáljuk, korrektúralevonatot csak kivételes esetekben adunk. — Szerzőink különnyomataikat közvetlenül a Stádium-nyomda igazgatóságától (Budapest, VI., Rózsa-utca 11.) szíveskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésének árszabása szerint köteles elkészíteni. — Szerkesztői üzenetben mindenkinek válaszolunk, de a kérdező teljes nevét, rendfokozatát és állomáshelyét tüntesse fel. — Névtelen levélre nem válaszolunk. — Kéziratok sorsáról csak szerkesztői üzenetben adunk választ. — Aki levelet ír, vagy közleményt küld be nekünk, kísérje figyelemmel a szerkesztői üzeneteket. — Levelet nem írunk, bélyegyet tehát felesleges beküldeni. — Jelligéül legcélszerűbb kisebb helység nevét vagy ötjegyű számot választani. Annak, aki jelíget nem jelöl meg,



## Figyelem!

Számos Puch-gép van csendőrtisztek és altisztek birtokában s amint azt a sok elismerőlevél bizonyítja — teljes megegyezésre. Ennek köszönhetjük, hogy a nehéz gazdasági viszonyok dacára is, a m. kir. csendőrség körében változatlan élénkséggel tart tovább a motorkerékpárjaink iránti érdeklődés. Tudomásunk van azonban arról is, hogy a teljesen új motorkerékpárok megvásárlása egyeseknek nagyobb megerőltetést jelent. Ezt a terhet akarjuk lényegesen csökkenteni, amikor közöljük, hogy használt, de igen jó állapotban lévő, dús felszerelésű 250 típusú gépeket tudunk igen olcsón, kedvező részleire a m. kir. csendőrség tagjainak rendelkezésére bocsátani. A gépek csere útján kerültek birtokunkba, azok gyárilag generáljavításon mentek keresztül, teljes üzembiztonságukért és használhatóságukért cégünknek a csendőrök által jólismert neve kezkesedik.



# PUCH

## motorkerékpárok a legüzembiztosabbak!

Egyszerű a kezelésük és üzemanyagfogyasztásuk a legcsekélyebb. Érdeklődőknek elküldjük csendőrvevőink listáját, hogy motorjainkról tájékozódhassanak.

**PUCH MŰVEK MAGY. KER. RT. BUDAPEST, VI., LEHEL-U. 25. SZÁM**



nevének kezdőbetűt és állomáshelye alatt válaszolunk. — Közérdekű kérdésekre a „Csendőr Lekszikon” rovatban adunk választ. — Előfizetni csak legalább félévre lehet. — Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges vagy nyugállományú tagjaitól fogadunk el, mástól nem. — Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342. számú postatakarékpénztári csekk számlájára befizetni. — A szerkesztők a szerkesztőségben ünnepnapok kivételével 15—18 óráig találhatók. Szolgálati beosztási helyeiken a lap ügyeivel nem foglalkoznak. — A lap részére szánt közleményeket, leveleket stb. nem a szerkesztők nevére, hanem a szerkesztőségnek kell címezni, így: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Bösörmenyi-út 21. szám.”

Feldisítések. Azoknak a bajtársainknak feldisítéséről, akiknek kitüntetését mult számainkban közöltük, eddig több, mint tíz, körülbelül azonos szövegű tudósítást és ugyanannyi fényképfelvételt kaptunk. Lapunk korlátolt terjedelmére és anyagi eszközeire való tekintettel a tudósításokat és a felvételeket nem tudjuk mind közölni s mert azokból egyeseket nem akarunk kiragadni, kérjük a beküldőket, szíveskedjenek levelüket e válaszunkkal elintézettnak tekinteni.

Igazság. Érthetetlen a dolog, ha a bútorok tényleg az albérlőé. Neki semmi köze az egész üggyhez, a bútorait nem foglalhatják le s az igénykereset költségeit is annak kell megtérítenie, aki a jogi zavart eljárásával előidézte. Vigyázni kell azonban, mert az ilyen igazságok sokszor sántítani szoktak valamiben, amit az érdekelt elhallgat vagy másként állít be, mint ami a valóság. Nem mondjuk, hogy ebben az esetben is így áll a dolog.

Etelköz. Az életbiztosítás nem egyéb, mint szerződés, amit ön a biztosító társasággal kötött. Ha bizonyítani tudja, hogy a szerződés létrejötté körül valami szabálytalanság történt (felrevezetés stb.), akkor kérheti polgári peres úton a szerződés megsemmisítését, ha azonban ezt bizonyítani nem tudja, vagyis ha ön önként kötötte a biztosítást, akkor a szerződésben vállalt kötelezettségeknek eleget kell tennie mindaddig, amíg a másik szerződő fél — a biztosító társaság — ez alól önként fel nem menti. illetve legalább 3 évig, amikor a befizetett díjakat tőkésítheti, felveheti és a további díjak fizetését beszüntetheti. A fizetési meghagyással kapcsolatos költségeket köteles kifizetni s ha a per folytatódik és — ami valószínű — a pert nem nyeri meg, akkor a további perköltségek is önt fogják terhelni. Próbáljon a biztosító társasággal peren kívül kiegyezni, adjon kelő magyarázatot, hogy a további díjakat miért nem tudja fizetni s akkor reménye lehet, hogy esetleg kiengedik az obligóból. A biztosító társaságok nem abból élnek, hogy a biztosítottak néhány részlet befizetése után menekülnek a tshertől, hanem abból, ha a díjakat pontosan fizetik, érthető tehát, hogy a megállapodáshoz ragaszkodnak. Írtunk mi már erről sok üzenetet, foglalkoztunk a kérdéssel lapunk vezető helyén s most is csak azt mondhatjuk: mindenki gondolja meg jól, milyen kötelezettségeket vállal, tehát életbiztosítást is úgy kössön. ha elhatározott szándéka, hogy a díjakat minden akadályon keresztül is kitartóan fizetni fogja. Sajnos, nem ön az egyedüli, aki csak a hatodik hónap után jön rá, hogy ilyen hosszú kötelezettséget vállalni nem egyszerű dolog.

Tél. Szabadon választhat magának másik felekezetet, erre nem kell engedély. Annak idején szolgálati úton jelentse be a kerületi parancsnokságnak, hogy áttért a katolikus hitre. Az áttérés módjaira vonatkozóan a lelkésztől kérjen felvilágosításokat.

Megszólítás. Kérdés, hogy egészen úgy történt-e az eset, amint azt önöknek az illető elmondotta. Az a felfogásunk, hogy a lakosságtól nem kell zokon venni, ha a rendfokozatokat nem ismeri — az újakat a katonaviselt emberek sem igen ismerhetik —, de máskülönben sem szerencsétlenség, ha a tiszthelyettest őrmester úrnak szólítják, mert a multban ezt ismerték a legmagasabb altiszti rendfokozatnak s különben sem a megnevezés a fontos, hanem az, hogy a megszólításban van-e tisztességtudás és kellő tiszteletadás, vagy sem. Az mindenesetre helytelen dolog, ha a téves megszólítás miatt ráripakodunk az emberekre, mert ezzel ellenszenvessé tesszük magunkat. Idővel majd megtanulja mindenki az új rendfokozatokat, addig legfeljebb szépszóval, barátságosan, inkább tréfásan, mint komolyan, lehet itt-ott egyeseket felvilágosítani a változásokról.

## Hegedű-Harmonika-Trombiták,



Citera, Tambora, mindenfajta zenekari fa- és fémluvós hangszer és Harmonikákat csakis megbízható, ó gyártmányokat hozunk forgalomba. Rakóczy-lárogató saját tálalmány. Óvakodjunk algyárosok által felajánlott, külföldön készült utánszaktól. Hibás hangszereket szakszerűen javítunk. Árjegyzékét ingyen küld az

**ELSŐ MAGYAR HANGSZERGYÁR**  
**STOWASSER** kir. udvari szállító

Budapest, II., Lánchíd u. 5. (Budán).  
Az egyedüli hangszergyár az országban  
Több ilyen gyár nincs!



## AZ ÖSSZES ELŐÍRÁS SZERINTI EGYENRUHASZÖVETEK

Társasági zubbony- és dolmány-szövetek, úgyszintén mindenfajta polgári ruhaszövetek. Csendőrtisztek és altisztek részére kedvezményes fizetési feltételek mellett kaphatók a

**KRASZNER LAJOS CÉGNÉL**  
BUDAPEST, V. KERÜLET, DEÁK FERENC-TÉR 2. SZ.

## Csendőrségi szállító!

Khaki posztó, Loden, szintartó gyapju, a legerősebb strapára, méterje — — — — — 15.— P  
Ugyanaz „Herkules Loden” minőségben — — — — — 17.—  
Khaki kamara, szintartó, tiszta gyapju — — — — — 18.—  
Ugyanaz extra finomban — — — — — 22.— 25.—  
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus kivitelben van raktáron, tollforrással együtt 7.60

a 41 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

# MÁRER

EGYENRUHÁZATI INTÉZETÉBEN

Budapest, VIII., Baross-tér 9, a Keleti p. u. érk. oldalán  
Telefonszám: József 321—78

Egyenruhák külön mérték után 3—6 havi hitellel.  
Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes szakképzett vezetésem mellett működik



Szenvedés. 1. A szerelvényét mindenkinek — rendfokozatra való tekintet nélkül — magának kell tisztogatnia. Sohasem vezet jóra, ha az idősebbek ilyen szívességeket fogadnak el a fiatalabbaktól. 2. Ugyanez áll olyan esetekre, amikor a fiatalabbat trafikba, üzletbe küldik valamiért. Ha szórványosan s a fiatalabbak bevásárlásával kapcsolatban történik ez, nincs benne kivetni való, mert illik, hogy a fiatalabbak az idősebbekkel szemben figyelmesek és udvariasan szolgálatkészek legyenek, de rendszert, pláne szolgálati jellegű rendszert ebből csinálni nem szabad. Ez a — mondjuk — hivatalos felfogásunk. A magánfelfogásunk ellenben az, hogy az a csendőr, aki szót emel azért, mert az őrsparancsnok a trafikba küldi, megérdemelné, hogy megmondjuk neki az igazi véleményünket. 3. Az a kis liszt, ami a ragasztáshoz szükséges, szót sem érdemel. Az az érzésünk, hogy az ön fontoskodásában és folytonos szabálykeresésében legalább annyi a hiba, mint az idősebbek kényelemszeretetében. Legyen előzékeny az idősebbekkel szemben, mert Ön is megöregszik.

Illem. Nem válaszolunk, tudnia kell: miért.

F. I. ny. őrmester, Kunszentmiklós. Orvosi bizonyítvány csatolásával adja be kérvényét nál a kerületi parancsnokságnál, amelyiknek az állományából leszerelt. A kérvénynek előírt alakja nincs, okmányolni nem kell. Figyelmeztetjük azonban, hogy ha a nyugállományban megnősült, nem veszik vissza.

B. B. 1905. 1. A vérvizsgálat laboratóriumokban történik olyan esetben is, amikor az apaság kimutatásáról van szó. Ez a kérdés még tudományos vita tárgya s a magyar bíróságok nem fogadják el perdöntőnek az ilyen kísérleteket. 2., 3., 4., 5. Belátható időn belül nincs felvétel, kérdései tárgytalanok.

Nándorfehérvár. Sz. J. ny. cs. th. Azt kérdezte, hogy mi a különbség a nyugállományba helyezett honvéd- és csendőraltiszttal között s erre most is csak annyit felelhetünk, hogy a csendőrség tagjaira nem a katonai, hanem a polgári nyugdíjtörvény irányadó. A két törvény közötti különbségeket nem sorolhatjuk fel. Nyugállományban történt nősülés esetén az özvegyi nyugdíj elnyerésének különleges esete az, ha a csendőr a tényleges szolgálatba visszalép s még legalább 3 évig ténylegesen szolgál, ilyen eset továbbá, ha a házasság által törvénytelen gyermek törvényesítettik. Ön engedély nélkül tényleg megnősülhetett, ebből azonban nem lehet jogot formálni s hoz, hogy a felesége özvegyi nyugdíja biztosítva legyen. Úgy látszik, ebben tévedett s ezt most helyrehozni nehéz. Ha nem törvénytelen gyermek törvényesítéséről van szó, vagy ha a fentebbiek szerint nem lép vissza a tényleges szolgálatba, akkor özvegyi nyugdíjjogosultságot megállapítani nem lehet. Kegyelmi kérvénnyel hiába próbálkoznék, mert mindez törvényben van lefektetve s kivételezésnek helye nincsen. Hiába kérné természetesen a belügyminiszter úrtól is. A leveléhez csatolt 20 f bélyeget lapunk javára bevételeztük.

H. E. 22. Neve szláv eredetű s a hangzása is szláv. A tervezett név jól hangzik s megfelel a feltételeknek is, kérheti. Az illetőségi bizonyítványt be kell szereznie.

Remény. A másodjegyzői állásról való lemondás körülményei döntik el a kérdést. Ha minden igényéről is lemondott, akkor hiábavaló minden próbálkozás, az alispáni döntés után ítélve pedig így áll a dolog. A belügyminiszter úrhoz s azután esetleg a közigazgatási bírósághoz lehetne fellebbezni, de az iratok ismerete nélkül nem tudjuk megmondani hogy van-e ennek értelme. Nem valószínű.

Kötelességemet teljesíteném. A legjobb nevekkel is megessett ez, ne vegye nagyon a szívére. Ha nevét megváltoztatná, a szülőfalujában ez sem javítana a helyzetén, mert ott mindenki ismeri önt is, meg a levelében írt körülményeket is, egyedül ezért tehát céltalan volna nevet változtatni. A nevét különben nagyon sok család viseli, egyáltalában nem érintheti az ön személyét idegen környezetben, ha ilyen névvel bíró nem rendes ember is akad. Ha azonban nagyon nyomja a név, kérje a megváltoztatását azzal az indoklással, amit nekünk megírt, valószínűleg eleget tesznek a kérésének. A dícsérő okiratra ne hivatkozzék.

Havazás. Írásbeli dolgozatokat csak az őrsőkre beosztottak készítének, a szárnyirodai segéd munkások nem.

Bodrog folyó. 1., 2. Később kap választ. 3. Előfizetését jövő évi március 31-ig rendezte.

V. II. törm., Dráva-fok. 1. A lekszikon rovatban fog választ kapni. 2. Mindegy.

Töprengő. Legtisztább dolog, ha az érdekelt megkérdezi ott, ahol előjegyezték. Próbacsendőr felvétel különben egyelőre nincs.

#### Kéziratok.

Vadorzás—vadvédelem. Közöljük.

Hadinaplómból. Nincs benne semmi olyan érdekes, amiért érdemes lenne közölnünk. A mi olvasóinkat békében is, háborúban is csak az ő világuk érdekli, ez pedig nagyon messze esik attól.

Dávid és Góliát. Intelligens, de iroda'milag kezdetleges írás, vérszegény témával. Nem közölhető.

Turapatak. Azt hisszük, azóta meg méltóztatott győződni róla, hogy felfogásunk a kérdésben teljesen egyezik. A közlés szempontjából ez természetesen mellékes, mert annak nem feltétele, hogy a közleményben foglaltakkal egyetértünk, de ha egyetértünk, annál szívesebben foglalkozunk vele. Egyes részletek módosításra szorú'nak, a végén levő tanterv pedig már kissé messze esik a cikk tulajdonképeni tárgyától és céljától. Mihelyt helyünk lesz reá, közöljük, mert a gondolat megvalósítását a testület eminens érdekében állónak tartjuk.

Jákó. Megfelel, sorrendben közölni fogjuk.

## CSENDŐRTISZTEK, ALTISZTEK ÉS AZOK CSALÁDTAGJAI RÉSZÉRE 62 ÉV ÓTA FENNÁLLÓ CÉGÜNK A GAZDASÁGI NEHÉZSÉGEK DACÁRA IS VÁLTOZATLANUL 10 HAVI RÉSZLETFIZETÉST NYUJT!!!

### Az Urak részére:

Kész öltönyök, felöltők

Huberius kabátok és trench-coatok

Telikabátok, bundák

Öltöny- és felöltőszövetek

A H. M. új előírásának megfelelő katonai szövetek

Öltönyöket, felöltöket és egyenruhákat mérték szerint készítünk saját műhelyünkben

### A Hölgyek részére:

Kész női felöltők és kosztümök

Kész női szövet és selyem. délutáni és estélyi ruhák

Pongyolák, blúzok, aljak

Pulloverek, kötött mellények és kötött kosztümök

Köpeny- és ruhaszövetek

Selymek és műselymek méterszámra

Vászonárak, sílón stb.

Egyéb egyenruhászövetek nagy választékban

Férfi fehérművek

Pulloverek, kötött mellények

Fehérműanyagok méterszámra

Úszóruhák, fürdőköpenyek

Úszóruhák, fürdőköpenyek

Menyasszonyi kelengyék

Ágygarnitúrák

Kész női fehérművek

Damasztáru

Asztali készlet

Sezlöntakarók, díszpárnák, szoba- és futószőnyegek

Felöltöket, kosztümöket és ruhákat mérték szerint készítünk saját műhelyünkben

**WEISS GYULA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG ÁRUHÁZA, BUDAPEST**

IV. KERÜLET, KOSSUTH LAJOS-UTCA 18. SZÁM — TELEFON: 895-41. — FENNÁLL 62 ÉVE!



Conditio sine qua non. Ügyes, értelmes, helyes és igaz írás, szívesen közöljük, de visszaküldöttük, hogy írja le újra úgy, ahogy minden számunkban kérjük a szerkesztői üzenetek elején: félhasábosan.

R. A., Dunapataj. Nem üti meg a mértéket. Hétköznapi eset, nem érdekes s különösebb tanulságot sem lehet levonni belőle. Nem közölhetjük.

O. J. Máriakémen. Várjon türelemmel, még sok a régebbi kéziratunk.

B. J. II. „Lopás kiderítése” megfelel, közölni fogjuk. Valószínű, hogy először ideiglenesen lett megbízva, azért jelent meg a hír két ízben. Most már nem emlékszünk rá, hogyan volt.

Igaz mese. Kedves dolog, közölni fogjuk, de egy kis szünetet kell tartanunk.

v. F. Gy. szds., Nyiregyháza. A kérdés hivatalos tárgyalás tárgyát képezi s valószínű, hogy éppen a közleményben javasolt módon fog megoldást nyerni. Egyelőre felesleges tehát közölnünk, de ha szükség lesz, még visszatérünk rá.

Feltámadunk. Lehet, hogy alkalomadtán közölni fogjuk, de egyelőre el vagyunk látva. Nem is sikerült úgy, hogy jobb ne lehetne. Eltesszük, de csak póttartalékba.

Népszövetség. A havi kétszer való megjelenésünkkel járó terjedelmcsökkenést úgy szeretnők ellensúlyozni, hogy a rendelkezésünkre álló helyen kizárólag csendőrségi tárgyú közleményeket közöljünk. De, mert jól tudjuk, hogy ezt százszázalékosan nem lehet megvalósítanunk, azzal igyekszünk az elvet szorgálni, hogy olyan közleményt, amely semmi vonatkozásban nincsen a csendőrségi szolgálattal, nem közlünk. Ilyen a beküldött is. Persze, hogy sok mindent jó lenne a csendőrnek tudnia, mi azonban csendőrségi szaklap vagyunk s nem adhatunk enciklopédikus tartalmat, eltekintve attól, hogy sem pénzzel, sem pedig idővel nem győznők. A közlemény egyébként ügyesen és érthetően van összeállítva, a fenti szempontok miatt azonban — sajnos —, mégsem közölhetjük.

Sz. G. ny. dtv., Debrecen. Nem sok tanulság van az egészben. Az eset tulajdonképpen az asszony feljelentésére, illetve annak alapján majdnem magától derült ki. Arra a bizonyos magánfeljegyzésre pedig aligha lehetett nagy szükség, mert hiszen az ilyen eseteket — főként az ilyen súlyosakat — a hatóságok hivatalból kötelesek nyilvántartani.

Sz. J. törm., Dunaföldvár. „Ismeretlen szerző után” nem lehet verset írni. Amit az az ismeretlen szerző már megírt egyszer, miért kellene azt újra leírni? Mindent csak első kézből közlünk.

D. M. örm. Bpest. Az egyiket, a próbacsendőről szólót átdolgozva közölni fogjuk. A másik kettő nem jó.

A királyvidra. Jóízű vadász történetek, de nem nekünk való.

Hídverő. Nincs különös mondanivalónk. Sikerült írás ez is, mint a többi, stílusa magas színvonalú. Irogasson tovább szorgalmasan, tehetsége és haladása kétségtelen. Sajnáljuk, hogy nem adhatunk gyakrabban helyet az írásainak, de ugyanazt a nevet nem forgathatjuk túlgyakran, mert bármilyen jók is az írásai, könnyen megúnhatják. Azért csak küldje be, ha valami elkészül, nálunk is megvárhatja, amíg sorra kerül.

Használjon

*Agfa*

fotócikkeket, mert mindig a legjobb!

Különlegességek

ISOCHROM FILMEK ÉS LEMEZEK

## Nyomozási pályázat.

### TENYÁLLÁS.

Andrásfalva község bíráját július 15-én 6 órakor Kiss János földműves holtan találta a határban. Azonnal értesítette az őrsparancsnokságot. Az andrásfalvai őrsparancsnok negyedmagával 7 órakor érkezett a helyszínre, miután a jelentéseket az előírt helyekre megtette. A boncolást még a délután folyamán végrehajtotta a bizottság.

A helyszínelés, boncolás és az első tanúkikérdezések a következő adatokat eredményezték:

Andrásfalva községből kelet felé, a tanyák közé, karban nem tartott kocsit vezet. A községtől 1 km távolságra, az mlített kocsitól délre, kb. két holdnyi sűrű akácerdőske terület el, melynek egyik kiugró rész 40 méterre megközelíti az utat. A hulla ebben a kiugró részben feküdt hanyatt, két méterrel beljebb az erdő szélétől. A bíró hatalmas, magas, kővér ember volt, jobb arcán és halántékán serétlövés érte. A lövés orvosi megállapítás szerint azonnali halált okozott, mely 14-én 20—21 óra között következhetett be. A testen és ruházaton pörkölés nyomai, vagy el nem égett löporszemcsék nem voltak láthatók. A boncolásnál 12 szem hatos sörét került elő a hulla fejéből. A hulla feltalálása helyén, a fej alatt kisebb vértócsa volt. Az erdőcsúcs szélétől — az erdő és kocsit között elterülő szántáson keresztül — nagy, csizmás vagy bakancsos lábtól eredő nyomcsapás vezetett a kocsitig. A csapás rendes lábfejtartás és rendes járás képét mutatja. Lépéshossza 80 cm, lábhossz 30 cm. A csapás az út szélénél megszűnik, illetve a kemény úttesten nem követhető. Képzelt meghosszabbításában, az úttest közepén, hatalmas vértócsa beszivárgott nyomai voltak felfedezhetők. Egy másik, látszólag ugyanazon személytől eredő lábnyomcsapás a kocsit szélétől az erdőcsúcs széléig vezetett. A száraz erdőtalajon a nyomok nem voltak felismerhetők. Ennek a második csapásnak lépéshossza — egyenes lábfejtartás és terpeszjárás mellett — 50 cm. E mellett a csapás mellett több helyen csepegett vérnyomok voltak láthatók. Az út felé vezető csapás egy-két nyomát az erdő felé vezető csapás egy-két nyoma keresztezte.

A lábnyomok összehasonlításra és azonosításra a kedvezőtlen göröngyös talaj miatt nem alkalmasak, sajátságokat nem lehetett rajtuk felismerni.

A hulla zsebeiben pénztárca van iratokkal és 85 pengő

# Fotografálók!



## MEGJELENT AZ ÚJ ÁRJEGYZÉK!

Kérje ingyen és bérmentve



HATSCHEK ÉS FARKAS, IV., Károly király-út 28. — VI., Andrássy-út 31.

Az egész világon  
legjobban bevált,  
legelterjedtebb írógép a

# REMINGTON



kézpénzzel, ezüst zsebóra láncsal, csukott zsebkés, pipa, dohányzacskó, zsebkendő, továbbá balkezének gyűrűs ujján arany karikagyűrű.

Kiss János földműves, az erdő tulajdonosa előadta, hogy tízéves fiával 15-én reggel kocsirúdnak való akácfáért kiment az erdőbe. Tanyája az erdőtől délre fekszik s így azt nem az út felől közelítette meg. Alkalmos fa után való keresgélés közben bukkantak rá a hullára. Fiát azonnal a csendőrségre küldte, maga a helyszínen maradt. A két lábnyomasapást azonnal felfedezte, a csendőrség megérkezéséig vigyázott, hogy arra ne lépjen senki, mert már többször alkalmazták a csendőrök bizalmi egyénként és így tudta, hogy az ilyeneknek fontossága lehet.

A bíró felesége előadta, hogy férje kb. öt nappal ez előtt említette, hogy Molnár János, az egyik tanya tulajdonosa 10 hold földjét megvételre ajánlotta neki. Az ajánlat úgy neki, mint férjének igen rokonszenves volt. Férje azóta naponként minden este elment 19 óra tájban Molnárhoz, hogy a földvételről tárgyaljon vele. 14-én háromnegyed 19 órakor is oda indult, de nem tért vissza. Nagyon nyugtalan volt egész éjszaka, mert ura az előző napokon 21 óra és fél 22 óra között már mindig hazajött. A hullánál talált tárgyakat megtekintve, kijelentette, hogy azok közül nem hiányzik semmi.

Molnár János 70 éves gazdálkodó a bíró feleségének előadását megerősítette. 10-én délelőtt a község kocsmájában szólt a bírónak, hogy szeretné a földjét eladni, mert nincsenek sem rokonai, sem gyermekei, özvegy ember, magas kora és törődöttsége miatt pedig a munkát már nem bírja. A földet felajánlotta megvételre a bírónak, egyrészt, hogy az ne kerüljön idegen kézre, mert a bíró régi jó barátja, másrészt azért, mert másnak a községben nincsen pénze. A bíró azóta esténként kijárt hozzá, hogy az adásvétel körülményeit egy pohár bor mellett megbeszéljék. 14-én egy negyed 20 óra tájban érkezett hozzá, körülbelül egy órát töltött nála, azután a falu felé indult. Szép holdvilágos este volt. Elkísérte a kert végéig, ott búcsúztak el. Feltett kérdésre előadta, hogy a bírón kívül más nem érdeklődött mint vevő a birtok után.

Molnár János tanyája az említett dűlőút mentén fekszik, a helyszíntől 1 km távolságra.

#### FELADAT.

Milyen következtetéseket von le az ör parancsnok a nyomozás eddigi adataiból, az elkövetett bűncselekményre, a cselekmény végrehajtására és a tettesre nézve?

Mi lesz az örparancsnok részletes terve a további nyomozásra, különösképen a gyanúsítható személy kikutatása érdekében? Milyen feltevésekből fog kiindulni, milyen intézkedéseket tesz?

A megoldásnál csak a tényállásban ismertetett adatok használhatók fel.

Megjegyezzük, hogy a feladat megoldásaként nem kell, de nem is lehet határozott, névleg megnevezett személyt, mint gyanúsítottat megjelölni.

Megfejtést csak a csendőrség legénységi egyjénitől fogadunk el. Határidő: február 1. A legjobb pályázatot szép zsebórával jutalmazzuk. Az eredményt a február 15-i számunkban fogjuk közölni.

—:0:—

### Vázlatpályázatunk megfejtése.

(Az is olvassa el, aki nem pályázott.)

A feladat helyes megoldásához a minél nagyobb pontosság volt az első követelmény. Még pedig először is magát a feladatot kellett jól megérteni és pontosan követni, azután annak adatait a rajzba pontosan belerajzolni. A pontosság, persze, nem lehet csak úgy nagyjából való, hanem minél tökéletesebbnek kell lennie, mert enélkül térkép vagy térképvázlat nem lehet jó. A pontosság azt jelenti, hogy minden méret és irány pontosan éppen annyi és olyan legyen, mint az a valóságban — ebben az esetben a feladat előírásában — van. Ahhoz, hogy a méreteket pontosan felrakhassuk, mértékre van szükségünk. (Ezt a feladat szerint meg is kellett rajzolni.) Ezt a következőleg szerkesztjük meg. Ha a méretarány 1:25.000, akkor 1 cm a rajzon megfelel 25.000 cm-nek a valóságban; 25.000 cm = 250 m, tehát 1000 m = 4 cm, ennek a tizedrésze 100 m, ami a rajzon 4 mm. Mikor ezt már tudjuk, rajzolunk egy vízszintes vonalat, amelyen megjelöljük a 0-pontot. Ettől a ponttól jobbra felmérünk a vonalra 4 cm-t, ott lesz 1 km, azután még 4 cm-t, ott lesz 2 km és így tovább a szükség szerint. A 0-ponttól balra felmérünk a vonalra tízszer 4 mm-t, ami összesen megint 1 km-t ad, a közbeeső osztásvonalak pedig egyenként 100 m távolságot jelentenek. Ugyanígy járunk el minden más méretarány esetében is. Ha például a méretarány 1:50.000, akkor 1 cm a rajzon a valóságban 50.000 cm, azaz

## REFORM Ruházati Rt. Budapest, VI, Vilmos császár út 5. (TELEFON: Automata 130-96, 132-96)

T. CÍM! Szíves tudomására hozzuk, hogy a megváltozott pénzügyi és gazdasági viszonyok dacára is rendelkezésére állunk, **KEDVEZŐ FIZETÉSI FELTÉTELEK MELLETT!**

**ÁLLANDÓ DÚS VÁLASZTÉK:** Kész női, férfi és gyermek átmeneti és téllkabátokban, öltönyökben, női ruhákban, női és férfi fehérneműkben, selyem-, bársony- és divatarukban, szőnyegekben, paplanokban, takarókban, kötött- és szövöttárúknak, stb., stb. **VIDÉKI RENDELÉSEKET AZNAP ELINTÉZÜNK!** Kérje legutóbb árjegyzőnköt! Árumintákat és egyes ruhadarabokat megtekintésre készséggel küldünk.

## HALÁSZ GYULA

úri szabósága és m. kir. egyenruházati és felszerelési intézete

BUDAPEST, IV., APPONYI-TÉR 1. FÉLEMELET. (Kir. bérpalota)

CSENDŐRSÉGI DOLMÁNYOK ÉS TÁRSASÁGI ZUBBONYOK SPECIÁLIS KÉSZÍTŐJE! — Tel.: Aut 833-39. Alapítási év: 1915. Ezüstkoszorús mester

## Bútor leghosszabb részletre

legolcsóbban, legnagyobb választékban **NEMZETI BÚTORHÁZNÁL**

Dohány-utca 39. és 46. szám (Klauzál-utca sarok)



# SÁRGA JÁNOS

## ÉKSZERÉSZ, ÓRÁS, MŰÖTVÖS

KIRÁLYI UDV. SZÁLLÍTÓ  ALAPITVA 1895 KÖLÖZSVAR

**BUDAPEST, IV. KIGYÓ-UTCA 5.**  
KÉPES ÁRJEGYZÉK INGYEN. KLOTILD PALOTA

NE FELEJTSE EL ELOLVASNI A  
BORÍTÓLAP HÁTSÓ OLDALÁN A

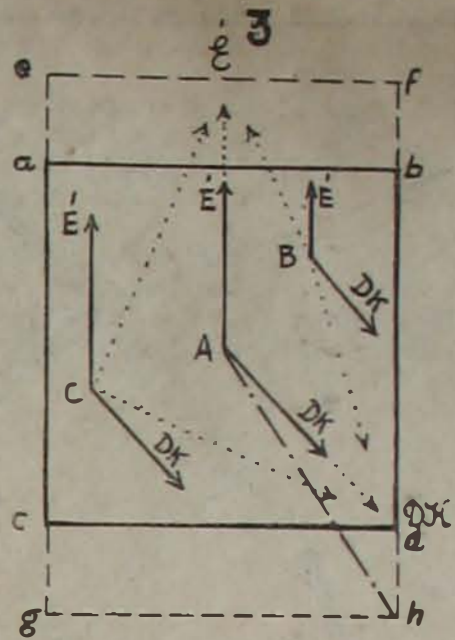
# REMINGTON

írógép hirdetés!



500 m. tehát 2 cm megfelel 1000 m-nek, azaz 1 km-nek, 2 mm pedig 100 m-nek. Ha a mértékünk megvan, akkor már minden távolságot könnyen lemérhetünk. Ha például 1400 m-t kell lemérnünk, akkor a 0-ponttól jobbra levő 1 km-től mérünk balfelé a 0-ponttól balra levő negyedik osztásvonalig. Ha 2300 m-t kell mérnünk, akkor a 0-ponttól jobbra levő 2 km-től balfelé mérünk a 0-ponttól balra levő harmadik osztásvonalig.

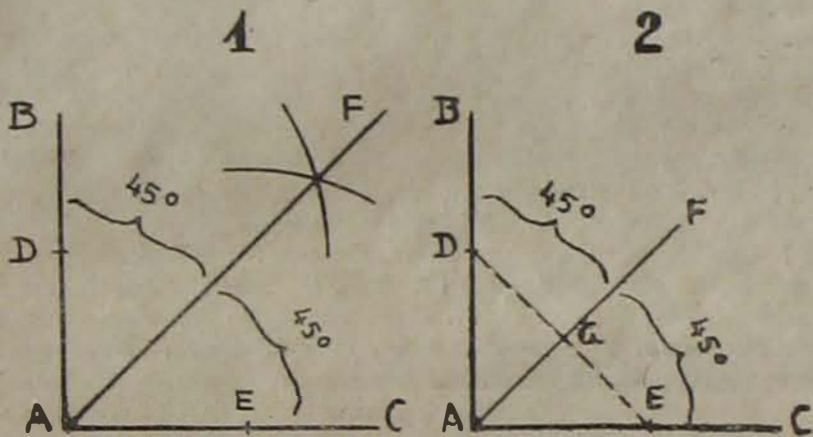
A feladatban a szükséges irányokat nem fokokkal, hanem világtájak szerint adtuk meg, hogy felrajzolásuk könnyebb legyen. Ha például az 1. rajzon AB-vonal északnak mutat, AC pedig keletnek, akkor az A-nál levő szög  $90^\circ$ . Ezt most felezzük. A szögnek mindkét szárán tetszőszerinti, de ugyanakkora távolságot, a rajzon 2 cm-t, lemérünk: AE és AD; most az E pontból, azután a D pontból körzővel tetszőszerinti sugárral körívet rajzolunk. Erre az A ponton és a két körív metszéspontján keresztül vonalat húzunk. Ez az AF vonal a  $90^\circ$ -os szöveget felezi és ebben az esetben egyúttal az északkeleti irányt is megadja. Ha a keletkezett két  $45^\circ$ -os szöveget ugyanilyen módon elfelezzük, akkor megkapjuk az észak-északkeleti és a kelet-észak-keleti irányokat. Ha körzőnk nem volna, akkor a 2. rajz szerint is elfelezhetjük a szöveget, bár ez a módszer nem olyan pontos. Ennél a módszernél a D és E pontokat egy vonallal összekötjük, ezt a vonalat megmérjük és a fele távolságot rajta megjelöljük: G pont. Most az A ponton és a G ponton keresztül egy vonalat rajzolunk, ez az AF vonal lesz a szög felezője és ebben az esetben az északkeleti irány is. Lehet



olyanformán, amint azt a 3. rajzon pontozott vonalakkal bemutatjuk. Hogy ez tévedés, azt mindenki láthatja, mert például észak nem a keret felső szélé közepén van, hanem az egész felsővonal van észak felé. Tehát a világtájakat a rajzon minden egyes pontból külön kell megállapítani, éppennygy, mint a valóságban is künn a természetben. Persze, ott senki sem fogja elhibázni, mert ott nincsen keret.

A pályamunkákból szerzett tapasztalat, hogy az egyezményes jeleket igen sokan nem ismerik jól. Volt olyan pályázó is, aki képoszlop helyett szentképesfát rajzolt, de igen sokan voltak, akik a hidakon az utat keresztülrajzolták, holott ezt csak az áteresztőnél szabad és kell. Sokan voltak olyanok is, akik a hidakat a víz irányába rajzolták, vagyis az úton keresztül. Másik jelenség, hogy a jelek rajza sokszor sem a vázlatrajzhoz, sem egymáshoz nincsen arányban. Vagy túlságosan aprók, vagy túlságosan nagyok, vagy az egyik jel apró, a másik óriási.

A csendőr az egyezményes jeleket éveken át rajzolja, azért, hogy megismerje őket. Bizonyára van olyan csendőr is, aki talán százszor is lerajzolta őket és még sem mondhatja el magáról, hogy biztosan és jól ismeri azokat. Mi ennek az oka?



a szöveget (és egyúttal az irányokat) szögmérővel is felrakni, de akkor a szögmérőnek igazán pontosnak kell lennie.

Jóllehet, az irányok megállapítása éppen nem boszorkányság, ebben mégis sokan hibát követtek el. A rajzfelület középpontjából a délkeleti irányt úgy állapították meg, hogy onnan a keret jobb alsó sarkába vonalat húztak és ráfogták, hogy az a délkeleti irány. (A 3. rajzon A-tól D-hez.) Ez helyes is, ha a keret (a, b, c, d) négyzet volna, azaz minden oldala egyenlő nagy volna. Csakhogy a keret nem volt négyzet (e, f, g, h) és így az A-tól H-hoz húzott vonal sem mutathatta a délkeleti irányt. Persze, a világtájakat jelző irányok a rajz bármely pontjából ugyanazok, egymással párhuzamosak, amint azt a 3. rajzon ábrázolt A, B és C pontokból példa gyanánt megrajzolt északi és délkeleti irányok mutatják. Sokan azt hitték, hogy a világtájakat úgy kell megállapítani, hogy az A pontból megállapítjuk őket és a kereten megjelöljük azokat a pontokat, ahová az A pontból az irányok vezetnek. Azután a többi pontból a keretnek ezekre a pontjaira húzták meg az irányokat,

# BÜTOR

tartós, modern kivitelben, kényelmes részletfizetésre kapható:

KISIPARI TERMÉKEK BÜTORCSARNOKA RT.  
Budapest, VII., Dohány-utca 66. sz.



## HOSER VIKTOR

### 111 éves órascége

Budapest, I., Tabán, Apród-u. 1. Telefon: A. 531-39.

Ajánlja dús óráraktárát 10 százalékos engedménnyel a m. kir. csendőrség részére

JAVÍTÁSOKAT IS ELVÁLLAL!

A csendőrség legrégebb, legmegbízhatóbb és legolcsóbb bevásárlási helye

**Kedvező fizetési feltételek!**

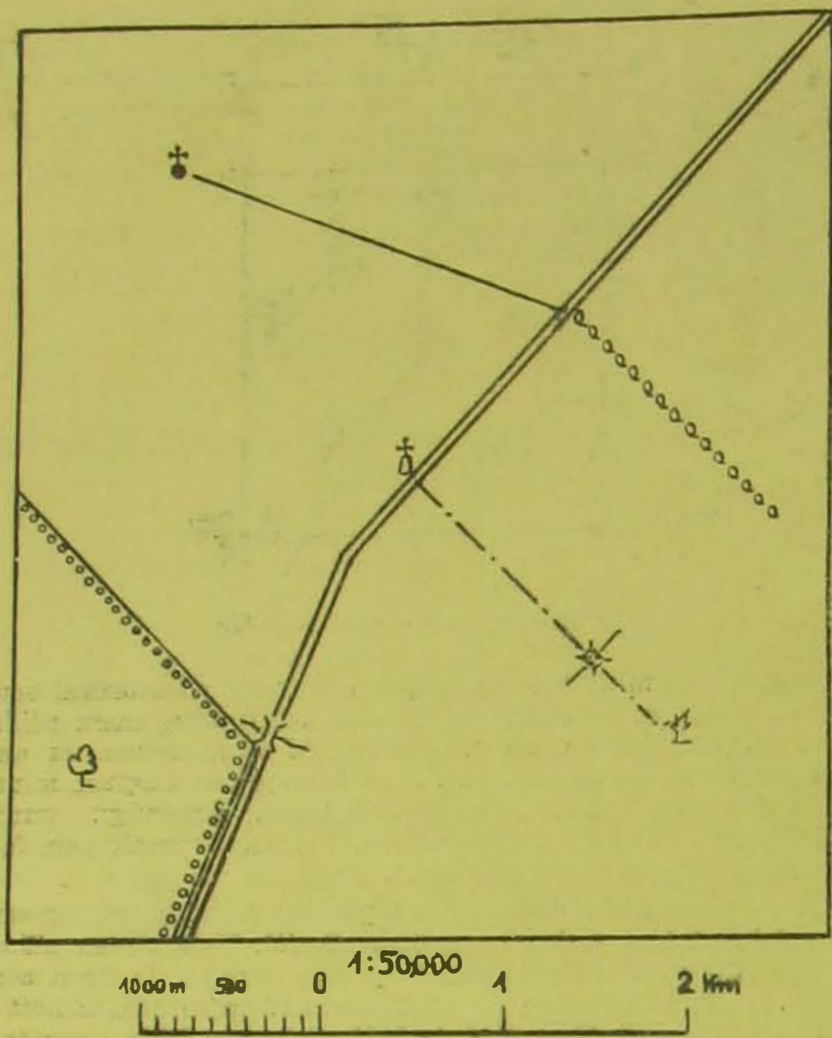
# TRIBON

RUHÁZATI RT.  
BUDAPEST.  
VIII. KER., ÜLLŐI-ÚT 14.  
TELEFON: J. 392-85 ÉS J. 312-97.

Egyenruhaszövetek, bélésárúk, női és férfi fehérneműek, selyem-, kötött- és szövöttárúk, kesztyű, harisnya, paplan.

**Külön cipőosztály!**  
Előleg nincs!





Az, hogy a jeleket tanulja, részben ismeri is, de a térképet nem. Pedig a jeleket ismernie első sorban azért kell, hogy a térképet olvasni tudja. Tehát nézegetnie kell a térképet, még pedig nemcsak a szobában, hanem a terepen is, portyázás közben. Ehhez természetesen nem elég a bekeretezett örskörletkép, hanem kell, hogy minden csendőrnek magának legyen térképe.

Feladatunk helyes megfejtését a hellyel való takarékoság miatt 1:50.000, vagyis éppen felére kiesinyítve mutatjuk be, mint ahogy a feladatban elő volt írva, de ez, természetesen, nem gátolja, hogy kiki összehasonlítsa a maga pályázatát a megoldással s megállapítsa, hogy hol milyen hibát követett el.

Bajtársainknak a pályázatunk iránt tanusított nagy érdeklődésére való tekintettel és mert a vázlatrajzolást a csendőr fontos tudnivalójának tekintjük, a beérkezett 105 pályázatot a pályázóknak kivételesen visszaküldjük. Minden pályázatot kijavítottunk s reámutattunk az elkövetett hibákra.

A legjobb pályázatot Hlbácskó József tarjáni örsbeli csendőr küldte be, ő nyerte el a fényképezőgépet. Elküldöttük.

Igen jó a következők pályázata: Vincze Rezső őrm. (Szombathely), Bártfai András őrm. (Gyöngyös), Takács István IV. törm. (Siklós), Borbély János cs. (Tata), Pilipár József őrm. (Szabadhidvég), Jakab József th. (Szombathely), Deák Kálmán őrm. (Veszprém).

Jó pályázatok: Novák István alhdgy (Budapest), Nagy Lajos őrm. (Lőrinci), Mészáros József I. th. (Pécs), Zsinkó Sándor őrm. (Véménd), Gulyás János őrm. (Drávafok), Pethő István törm. (Pét-gyártelep), Nagy József II. th. (Szombathely).

Jó pályázatok, de kisebb-nagyobb jelkulcshibákkal: Roma Gábor őrm. (Aszód), Almási László őrm. (Balatonföldvár), Nagy István cs. (Cered), Jónás János őrm. (Dunapataj), Szák János th. (Gyula), Romsics József cs. (Gyöngyös), Zombori István cs. (Kisgyőr), Hangyál Lajos őrm. (Magyarboly), Héder István őrm. (Pázmánd), Cseh Gábor őrm. (Somoskőújfalu), Kemény Pál alhdgy. (Szeghalom), Császár Antal őrm. (Veszprém), Gerendás János törm. (Budapest), Nagy Lajos II. őrm. (Balmazújváros), Puskás Ferenc cs. (Csengőd), Végh István törm. (Esz-

terháza), Révész Ferenc őrm. (Gyula), Mészáros István th. (Kapuvár), Lukács György th. (Lőrinci), Havas János cs. (Pesthidegkút), Mojzes Lajos prb. cs. (Salgótarján), Pál Lajos th. (Szeged), Lengyel Antal cs. (Tata).

Megoldották még a feladatot: Molnár Lajos törm. (Adony), Moltka Lajos őrm. (Alsószolca), Koller Dezső th. (Budapest), Tóth György I. őrm. (Budapest), János Márton g. th. (Budapest), Száraz András őrm. (Budapest), Polgár József őrm. (Baja), Oesterreicher József prb. cs. (Berettyóújfalu), Szabó Gyula II. törm. (Báj), M. Kovács Sándor cs. (Báj), Kozma Imre őrm. (Csanádpalota), Kajtár Sándor törm. (Cséppusztá), Csuha István cs. (Dunapentele), Adám Jenő őrm. (Drégelypalánk), Tözsér András cs. (Diósjenő), Farkas István törm. (Fertőrákos), Szelei Pál th. (Eger), Kovács István I. törm. (Füzesabony), Háhn József cs. (Felsőseged), Nagy Sándor IV. őrm. (Gacsály), Horváth József III. őrm. (Gálosfa), Kovács István V. cs. (Gomba), Mónus János th. (Gyoma), Pándi József cs. (Kenderes), Gergely Béla törm. (Künszentmárton), Fekete Sándor törm. (Kiskünderozsma), Bugyi István cs. (Karancs-keszi), Tóth János I. th. (Körösladány), Nyers László g. th. (Kaposvár), Nagy József II. őrm. (Kenéz), Bakk József törm. (Kölese), Csaba (Csipak) István törm. (Kalocsa), Prófét Lajos törm. (Lakócsa), Simon Károly őrm. (Lakócsa), Stimmel János őrm. (Lakytelek), Gyüre Mátyás cs. (Lakytelek), Pintér István törm. (Moson), Erdélyi Balint őrm. (Moson), Pilipár Ferenc törm. (Magyargenes), vitéz Némethi Pál th. (Magyargenes), Kis-pál János th. (Nagyigmánd), Palotai András őrm. (Örkény), Keresztes Lajos cs. (Peremarton-gyártelep), Mészáros Mihály törm. (Pécs), Farkas Gyula őrm. (Rakamaz), Óvári Ambrus th. (Siklós), Czöldi Gergely őrm. (Sopronbánfalva), Tóth Mihály őrm. (Sárospatak), Apostol Lajos őrm. (Sárospatak), Foki törm. (Szombathely), Tóth László th. (Szombathely), Pusztai Kálmán th. (Szombathely), Podnevár Mihály th. (Szil), Taródi István őrm. (Szil), Módos Gergely törm. (Szil), Mónus János th. (Szeged), Csépi Sándor th. (Szolnok), Simon Lajos őrm. (Tiszavárkony), Kóczi András cs. (Tiszanána), Bakos Mihály törm. (Tiszanána), Majoros Imre cs. (Tura), Füleki József alhdgy. (Toponár), Nagy József VII. őrm. (Toponár), Balogh János I. törm. (Toponár), Illés Dániel őrm. (Vámosgyörk), Varga József I. cs. (Zalaegerszeg), Szajkó Győző th. (Zselickisfalud).

## Megfejtés.

A folyó évi 30. számunkban közölt „A bor” című pályázatunkra összesen 39 pályamunka érkezett be. A pályázati feltevéseknek megfelelő 18 pályamunka. A többieket nem vehettük figyelembe, mert csak a kép leírását tartalmazták.

A kitűzött pályadíjat, Azbey Imre festőművész „A bor” című bekeretezett művészi rajzát legsikerültebb munkájáéval Farkas Gyula rakamazi örsbeli őrmester nyerte meg.

Jó pályázatokat küldtek még be: Frank Károly őrm. (Sós-kút), Lukács György th. (Lőrinci), Gulyás János őrm. (Drávafok), Csap Mihály őrm. (Füzesgyarmat), Gál Pál törm. (Egerág), Bolla Mihály őrm. (Putnok), Erdélyi Balint őrm. (Moson), Apostol Lajos őrm. (Sárospatak), Illés Mihály törm. (Bercel), Sági Imre őrm. (Kápolnásnyék), Polgár Lajos őrm. (Baja), Szabó Gyula II. törm. (Báj), Csiki Pál őrm. (Jászládány), Veress Antal törm. (Debrecen), Márton Mihály th. (Szombathely), Szajkó György th. (Zselickisfalud).

Farkas Gyula őrmester pályázatát lapunk belsejében közöljük. Kiemeljük mellette a Nagy Lajos I. őrmester (Szombathely) pályázatát, amelyet alkalomadtán lapunk tárcarovatában szintén közölni fogunk.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN őrnagy.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest, VI., Rózsa-utca 111. sz.

Felelős üzemvezető: Györy Aladár.

**1/2 perces szappanozás!**

Meglepően könnyen és kellemesen borotválkozik

**habo**

**Szenzációs!**

koncentrált borotvaszappannal!  
Mindent itt kapható!

**BAKANCS**

tehenbőrű párja 8 P, jobbminőségű 12 P, terfició fekete v. barna, boxbőrű 12,50 P, férfi laak- és dívatcipő 1 r, gyermekcipő fekete v. barna 20/25. sz. 6 P, 20/25. sz. 7 P, 20/25. sz. 8 P, 22/25. sz. 9 P. Vadászcipő, varrott 35 P. Szállítás utánvétellel. Meg nem felelőt kicseréljük.

**„UNIO” CIPŐGYÁR BPEST**  
VII., Dohány-u'ca 16. Telefon: J. 426-41



# ÜZENETÜNK A HIRDETŐNEK:

Szállítson jó árut, — hirdetése biztosan és tartósan eredményes lesz!

# ÜZENETÜNK A CSENDŐRNEK:

Csendőr lehetőleg csak olyan cégnél vásároljon, amelynek hirdetését a CSENDŐRSÉGI LAPOK-ban s a CSENDŐRSÉGI ZSEBKÖNYV-ben olvassa, mert hirdetést csak olyan cégtől fogadunk el, melytől olvasóink bizalommal vásárolhatnak.

Minden egyes megrendeléssel, amit bajtársaink a mi hirdetőinknél eszközölnek, a CSENDŐRSÉGI LAPOK-at is támogatják, mert hirdetéseink eredményét növelik

Annak a cégnek hirdetését, amely ellen jogos kifogás merül fel, lapunkból töröljük. Ezért kérjük olvasóinkat, hogy minden felmerült panaszt közölni szíveskedjenek

## A csendőr bevásárlási helyei:

### **Borotvaszappan:**

„habo“ (kapható mindenütt)

### **Bútor:**

Kisipari Termékek Bútorcsarnoka Bp., Dohány-u. 66.  
Nemzeti Bútoráruház Budapest, Dohány-utca 39 és 46.

### **Cipő:**

„Unio“ cipőgyár Budapest, Dohány-utca 16.

### **Csendőrségi nyomtatványok, írószerek és felszerelési cikkek:**

Kaufmann A. és Társai Budapest, II., Margit-körút 52.  
Palladis Rt. Budapest, V., Akadémia-utca 20.

### **Csillár:**

Elektra csillárgyár Budapest, Dob-utca 42.

### **Egyenruha és polgári szabóság:**

Halász Gyula Budapest, IV., Apponyi-tér 1.

### **Egyenruházati és felszerelési cikkek:**

Márer A. Budapest, VIII., Baross-tér 9.  
Pannonia Budapest, VI., Hajós-utca 15.

### **Fényképezési cikkek:**

Agfa foto (kapható mindenütt)  
Hat-cek és Farkas Budapest, IV., Károly-körút 28.

### **Hangszer:**

Stowasser János Budapest, II., Lánchíd-utca 5.

### **Írógép:**

Remington Rt. Budapest, VI., Andrássy-út 12.

### **Motorkerékpár:**

Puch Művek Rt. Budapest, VI., Lehel-u. 25.

### **Óra és ékszer:**

„Kronosz“ Rt. Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 4.  
Sárga János Budapest, IV., Kigyó-utca 5.  
Hoser Viktor Budapest, I., Apród-u. 1.

### **Poszló, szövet:**

Kraszner Lajos Budapest, V., Deák Ferenc-tér 2.

### **Rádió és villamossági cikkek:**

Dénes Testvérek Budapest, VI., Teréz-körút 26.

### **Ruházati cikkek, fehérnemű, kötött-, szövöttáru stb.:**

Fekete József Budapest, VII., Károly király-út 5.  
Reform Rt. Budapest, VI., Vilmos császár-út 5.  
Tribon Rt. Budapest, VIII., Üllői-út 14.  
Weiss Gy. Rt. Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 18.